RTÜK
RADYO ve TELEVİZYON ÜST KURULU

AVRUPA'DA KAMU HİZMETİ YAYINCILIĞI

RAPOR

İrfan Dündar ERENTÜRK

Üst Kurul Uzmanı

Uluslararası İlişkiler Dairesi Başkanlığı

Üst Kurul'un 24.09.2009 tarih ve 2009/51 Sayılı

İ Ç İ N D E K İ L E R

1. **Kamu hizmeti yayıncılığı / kamu medya hizmeti için Avrupa'da mevcut olan hukuki altyapı ve politikaları belirleyen belgeler** (Sayfa 5 – 10)

2. **Kamu Hizmeti Yayıncılığı (Kamu Hizmeti Yayıncılığı mı? Kamu Medya Hizmeti mi?)** (Sayfa 11 – 21)

2.1 Kamu Medya Hizmetinin amaçları ve görevleri nedir? (Sayfa 11-12)

2.2 Geçmişten günümüze kadar kamu hizmeti yayıncısı kuruluşların amaçları ve görevlerinin incelenmesi (Sayfa 12-19)

2.3 Günümüzdeki Kamu Hizmeti Yayıncısı BBC örneği (Sayfa 19-21)

3. Kamu Hizmeti Yayıncısı kuruluşların Kamu Medya Hizmeti kuruluşlarına dönüşümü çerçevesinde günümüzdeki "finansman yapıları" (Sayfa 22 – 35)

3.1 Finansman'ın içeriğe etkileri (Sayfa 24)

3.2 Kamu Hizmeti Yayıncılığı'nın yayıncılık pazarı çerçevesinde sağladığı içeriğin önemi (Sayfa 24-26)

3.3 Finansman Modelleri (Sayfa 26-28)

3.3.1 Kamu Finansmanı Modeli (Sayfa 26-27)

3.3.2 Ticari Finansman Modeli (Sayfa 27-28)

3.3.3 Karma Finansman Modeli (Sayfa 28)

3.3.4 Mali Denetim (Sayfa 29-29)

3.3.5 AB Ülkelerinde Kamu Hizmeti Yayıncılığı için Devlet Yardımı ve Haksız Rekabete İlişkin Hukuki Önlemler (Sayfa 29-32)

3.3.6 Rekabet Rejimi çerçevesinde Kamu Hizmeti Yayıncısı Kuruluşlar hakkında

AB Komisyonu'na yapılan Şikâyetler (Sayfa 32-33)

3.3.7 Avrupa Birliği'nde Kamu Hizmeti Yayıncılığının finansmanına getirilen

Standartlar güncellenmektedir. (Sayfa 34-35)

4. Kamu hizmeti yayıncısı kuruluşların mevcut teknik durumlarının kamu medya hizmeti kuruluşlarına dönüşüm süreci açısından incelenmesi (Sayfa 36-46)

4.1 Erişimin Evrenselliği (Sayfa 37-39)

4.2 Kalite Sorumluluğu (Sayfa 39-40)

4.3 Gelişmelere ayak uydurmak (Sayfa 40-41)

4.4 Sayısala geçiş ve teknoloji gelişim döngüleri (Sayfa 41)

4.5 Karasal Televizyon Yayıncılığının Sayısallaşması (Sayfa 41-44)

4.6 Karasal Televizyon Yayıncılığı için bazı Sayısallaşma Stratejilerinin Özeti (S.44-45)

4.7 Kablo şebekeleri gibi dağıtım platformlarında 'zorunlu taşıma"yı mümkün kılacak teknik şartlar (Sayfa 45-46)

5. Avrupa'da Düzenleyici Kurullar ile Kamu Hizmeti Yayıncıları/Kamu Medya Hizmeti Kuruluşları arasındaki ilişkilerin incelenmesi(Sayfa 47 – 55)

5.1 Düzenleyici otoritelerin işlevleri ve yetkileri (Sayfa 47-48)

5.2 Kamu hizmeti yayıncılığının denetimi (Sayfa 48-50)

5.2.1 Kamu hizmeti yayıncılığını denetime dayalı düzenleme modelleri (Sayfa 50-51)

5.2.2 Kamu hizmeti yayıncılığını denetleme yetkisi ve enstrümanları (Sayfa 52-53)

5.2.3 Kamu hizmeti yayıncılığı denetim tipleri (Sayfa 53-55)

6. Kamu hizmeti yayıncısı / kamu medya hizmeti kuruluşlarının faaliyetlerinin denetlenmesinde düzenleyici otoritelerin yeni rolleri

(S.56-68)

6.1 Kamu hizmeti yayıncısı kuruluşların yeni görev tanımlarına ilişkin düzenlemeler

(S.56-60)

6.2 Kamu hizmeti yayıncısı kuruluşlar tarafından yeni hizmetlerin başlatılmasında kamusal değer testi (Sayfa 60-61)

6.3 Kamu hizmeti yayıncılığının amacı / finansmanı / düzenlemesine getirilen son değişiklik teklifleri (sayfa 62-63)

6.4 Örnek Kamu Medya Hizmeti kuruluşu BBC'nin düzenlemesi ve denetimi (S. 64-68)

İletişim Ofisi (OFCOM) ile BBC Mütevelli Heyeti Arasındaki Mutabakatname

(Sayfa 69-94)

Ofcom ve BBC Mütevelli Heyeti Arasındaki Mutabakatnameye Ek

(Sayfa 95-96)

7. Kamu Medya Hizmetinin Yönetişimi (Sayfa 101-104)

8. **TRT Kurumunun Kamu Medya Hizmeti Kuruluşu olabilmesini teminen yapılması gerekenler** (Sayfa 105 – 107)

1. Kamu hizmeti yayıncılığı / kamu medya hizmeti için Avrupa'da mevcut olan hukuki altyapı ve politikaları belirleyen belgeler:

AVRUPA İNSAN HAKLARINI VE TEMEL ÖZGÜRLÜKLERİ KORUMA SÖZLEŞMESİ

Ma

"1. Herkesin kendini ifade etme özgürlüğü hakkı vardır. Bu hak, görüş edinme ve resmi makamların müdahalesi olmaksızın ve ülke sınırlarına bakılmaksızın bilgi ve düşüncelerin karşılıklı olarak değişimi özgürlüğünü de içerir. Bu madde, devletleri radyo, televizyon ya da sinema girişimlerini izne bağlamaktan alıkoymaz.

2. Kullanılması görev ve sorumluluklar içeren bu özgürlükler; demokratik bir toplumda ulusal güvenlik, ülke bütünlüğü, kamu güvenliğinin gerekleriyle ve kamu düzeninin korunması ya da suçun önlenmesi, genel sağlık ve ahlakın, başkalarının nam ve haklarının korunması, gizliliği olan bilgilerin açıklanmasının önlenmesi ya da yayın organının otorite ve yansızlığının sağlanması için gerekli olan ve yasayla konulan kural, koşul, kısıtlama ve cezalara bağlanabilir."

Avrupa İnsan Hakları ve Temel Özgürlükleri Koruma Sözleşmesi'nin 10. Maddesi Yayıncılık / Medya alanında temel bir referans noktası durumundadır. Avrupa kurumlarınca yayıncılık / medya alanında aşağıda oluşturulan birçok önemli belge bu Madde çerçevesinde oluşturulmuşlardır.

Temel Belgeler

Tablo 1

- **Kitle İletişimi Politikaları hakkında 4 Avrupa Bakanlar Konferansı'nda (Prag, Aralık, 1994) benimsenen kamu hizmeti yayıncılığının geleceğine ilişkin 1 Sayılı Karar**
- **Kamu hizmeti yayıncılığının bağımsızlığının güvence altına alınmasına dair (96) 10 Sayılı Tavsiye Kararı**
- **Amsterdam Antlaşması – kamu hizmeti yayıncılığı sistemine ilişkin AB'nin açıklayıcı protokolü**
- **Kamu hizmeti yayıncılığına ilişkin olarak Avrupa Konseyi'nin 25 Ocak 1999 tarihli toplantısında Konseyin ve Üye Devletlerin Hükümet Temsilcilerinin aldığı Karar**
- **Avrupa Komisyonunun kamu hizmeti yayıncılığına devlet yardımı kurallarının uygulanmasına ilişkin 2001/C 320/04 Sayılı Tebliği**

- **9–10 Aralık 1986 tarihinde Viyana'da Kitle İletişimi Politikaları üzerine yapılan 1. Avrupa Bakanlar Konferansında, Avrupa'da kamu ve özel yayıncılığa ilişkin olarak alınan 2 sayılı Karar**da kamu hizmeti yayıncılığı ile ilgili birkaç genel ilke tanımlanmıştır. Bakanlar, kamu hizmeti yayıncılığının finansmanının sağlanması ve yayıncıların bağımsızlığının garanti altına alınması gerektiği konusunda karar almışlardır. İster kamu ister özel kuruluşlarla yapılsın kamu hizmeti yayıncılığının, kültür gelişimine ve görüşlerin özgürce oluşabilmesine katkıda bulunan kaliteli televizyon hizmetleri sunması gerektiği, hem geniş hem de dar izleyici kitlelere yayın programları sağlamayı ilke edinmeleri gerektiği ifade edilmiştir.

- **7–8 Aralık 1994 tarihinde Prag'da Kitle İletişimi Politikaları üzerine yapılan 4. Avrupa Bakanlar Konferansında alınan kamu hizmeti yayıncılığına ilişkin 1 Sayılı Kararda**, çok daha özel rehber ilkelerin ve politikaların çerçevesi çizilmiştir. Hızlı teknolojik değişim ve program hizmetlerinin artan rekabet ortamında, güçlü bir kamu hizmeti yayıncılığı sisteminin kurulması için icraatların neler olması gerektiği bu Kararda yer almaktadır. Örneğin, siyasi ve ekonomik engellemelere karşı kamu hizmeti yayıncılarının editoryal bağımsızlıklarını sağlarken üye Devletlerin, kamu yayıncılarının görevlerini yerine getirebilmeleri için gerekli uygun ve güvenli önlemleri almasını şart koşmaktadır. Ayrıca, kamu hizmeti yayıncılarının temel hizmetlerini destekleyici mahiyette olan tematik hizmetlerin finansmanını uygun gördüğü takdirde lisans ücreti alma yoluyla sağlayabilecekleri Kararda yer almaktadır.

- **Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin 11 Eylül 1996 tarihinde kamu hizmeti yayıncılığının bağımsızlığının güvence altına alınmasına dair benimsediği R (96) 10 Sayılı Tavsiye Kararı**nda kamu hizmeti yayıncılığının statüsü, yönetişimi, denetimi, personel yapısı, finansmanı, yayın program politikaları ve yeni iletişim teknolojilerine erişimi hakkındaki rehber ilkeler oluşturulmuştur. Bu rehber ilkelerin iç hukuklarına ve düzenlemelerine dâhil etmeleri için üye Devletlere çağrıda bulunulmuştur.

- **Avrupa Topluluğu'nun Kurucu Antlaşması olan Roma Antlaşması'na 02.10.1997 tarihinde 32 Sayılı Protokol ile eklenen Kamu Hizmeti Yayıncılığına**

dair Amsterdam Protokolü'nde "her üye Devletten inisiyatifinde bulunan kamu yayıncılığının kamusal amaçlarını gerçekleştirebilmeleri için kamu hizmeti yayıncılarına gerekli finansmanı sağlamaları, bu amaçlar gerçekleştirilirken topluluğun ticaret ve rekabetle ilgili ortak çıkarlarına ters düşülmemesi" istenmiştir. Bu Protokol, Avrupa Birliği açısından Kurucu Antlaşmalarına kamu hizmeti yayıncılığına dair ilk kez eklediği bir husus olması son derece önemlidir.

- **Avrupa Birliği kamu hizmeti yayıncılığına ilişkin olarak AB Konseyi ve üye Devletlerin Hükümet temsilcilerinin 25 Ocak 1999 tarihinde aldığı Kararı**nda, Amsterdam Protokolü'nde yer alan ifadeler yeniden vurgulanmış, yeni görsel-işitsel ve enformasyon hizmetlerin faydalarını topluma sunma konusunda kamu hizmeti yayıncılığının önemli bir rol oynadığı ifade edilmiştir. Topluma kaliteli program ve hizmetler sunmada kamu hizmeti yayıncılığının yeteneğinin, sayısal çağdaki gelişim ve değişim faaliyetleri de dâhil olmak üzere yeniden yapılandırılması ve teşvik edilmesinin zorunlu olduğu ifade edilmiştir. Buna ek olarak kamu hizmeti yayıncılığının geleneksel bir özelliği olan temel hizmetlerini şifresiz yayınlaması zorunluluğuna karşın, şifreli olarak "tematik" veya "izlediğin kadar öde" gibi ek hizmetleri de sunabilmelerine imkân tanınmıştır.

- **"Sayısal Çağda Avrupa'nın Görsel-işitsel Politikaları" başlıklı AB'nin Görsel-işitsel Politikalarını belirleyen üst düzey bir çalışma grubu raporu**nda, Avrupa ülkelerinde kamu hizmeti yayıncılarının finansmanı konusunda "orantısallık" ve "açıklık" ilkeleri getirilmiştir. **Orantısallık ilkesi,** kamusal fonların sadece kamu hizmeti faaliyetleri için tahsis edilmesini ve bunun haricindeki faaliyetlere harcanmamasını ifade etmektedir. **Açıklık ilkesi** ise, üye Devletlerin kamu hizmeti görevlerinin tarifini açıklıkla belirtmeleri, mali şeffaflığın sağlanması ve kamu sektörü işletmecilerinin tamamen ticari olan faaliyetleri için ayrı hesaplar tutulması gerektiğini ifade etmektedir.

- **25 Ocak 1999 tarihinde Avrupa Birliği Konseyi'nin kamu hizmeti yayıncılığı konusunda yayımladığı Karar** metninde Amsterdam Protokolü'nde yer alan ifadeler yeniden vurgulanmış, yeni görsel-işitsel ve enformasyon hizmetlerin faydalarını topluma sunma konusunda kamu hizmeti yayıncılığının önemli bir rol oynadığı ifade edilmiştir. Topluma kaliteli program ve hizmetler sunmada kamu hizmeti yayıncılığının yeteneğinin, sayısal çağdaki gelişim ve değişim faaliyetleri de dâhil olmak üzere yeniden yapılandırılması ve teşvik edilmesinin zorunlu olduğu ifade edilmiştir. Buna ek olarak kamu hizmeti yayıncılığının geleneksel bir özelliği olan temel hizmetlerini şifresiz yayınlaması zorunluluğuna karşın, şifreli olarak "tematik" veya "izlediğin kadar öde" gibi ek hizmetleri de sunabilmelerine imkân tanınmıştır. Bu çerçevede karar metninde şu sözlere yer verilmiştir:

"*Ayrımcılık yapılmadan eşit şartlar bazında değişik kanal ve hizmetlere kamunun geniş çapta erişiminin sağlanması, kamu hizmeti yayıncılığının vazgeçilmez önkoşuludur. Kamu hizmeti yayıncılığı, teknolojik gelişmelerden yararlanmalı ve kamuyu yeni görsel-işitsel ve enformasyon hizmetlerinden ve yeni teknolojilerden yararlandırmak zorundadır. Kamu hizmeti yayıncılığı, sayısal çağda yer alan faaliyetlerin geliştirilmesinden ve çeşitlendirilmesinden sorumlu olmalıdır. Üye Devletler tarafından tanımlandığı şekliyle kamu hizmeti yayıncılığının, amacına uygun biçimde, programlarını toplumu bir bütün olarak görerek, geniş bir yelpazede sunmaya devam edebilmesi zorunludur. Bu bağlamda kamu yayıncılarının geniş çapta izleyici/dinleyiciye erişmesinin yollarını aramaları meşrudur*."

- **Kamu hizmeti yayıncılığına Devlet yardımı kurallarının uygulanmasına dair AB Komisyonunun 2001/C 320/04 Sayılı Tebliği**

Bu tebliğ, AB içindeki kamu hizmeti yayıncılığına Devlet desteği kurallarının uygulanmasına dair 15 Kasım 2001 tarihinde yayımlanan AB Komisyonu Tebliği'nde yer alan 33.üncü Maddede ise Kamu hizmeti tanımının yapılması her ülkenin kendi ulusal düzeyde vereceği karara göre üye Devletlerin kendi sorumluklarına bırakılmaktadır.[1] Kamu hizmeti yayıncısı kuruluşlara Amsterdam Protokolü çerçevesinde toplumun demokratik, sosyal ve kültürel ihtiyaçlarını yerine getirmelerini teminen sağlanacak devlet yardımlarının/finansmanının çerçevesini çizen ilk belgedir. Artan rekabet karşısında özel yayıncı kuruluşlar, AB Komisyonuna kamu hizmeti yayıncısı kuruluşlarına sağlanan finansmanların AB Kurucu Sözleşmesinin 86. ve 87. Maddelerini ihlal ettiği yönünde iddialar içeren şikâyetlerde bulunmuşlardır. AB Komisyonu bugüne kadar gelen şikâyetler hakkında yirmiden fazla şikâyet hakkında karar vermiştir. AB Komisyonu 4 Kasım 2008 tarihinde tebliğin yeniden gözden geçirilmesine ilişkin bir danışma süreci başlatmıştır. Taslak metin oluşturulmuş ancak danışma süreci halen devam etmektedir

- **Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin 28 Mayıs 2003 tarihli toplantısında aldığı "Sayısal Yayınların Demokratik ve Sosyal Katkısını Artırmak Üzere Alınması Gereken Önlemler Hakkındaki Tavsiye Kararı**'nda 2003 (9), sayısal teknolojinin gelişimine bağlı olarak kamu hizmeti yayıncılığına uygulanabilecek bazı ilkeler belirlenmiştir. Bunlar;

i. Kamu hizmeti yayıncılığının rolü

[1] *Objectives, Organization, and Funding of Public Service Broadcasting*, IDATE, COE .Aralık, 2001

Kamu hizmeti yayıncılığı, sayısal teknolojinin gelişine bağlı olarak ortaya çıkan zorluklarla karşılaştığında, toplumun değişik kategorilerine hitap eden haber, eğitim, kültür ve eğlence programları sunmaya devam ederek kendine özgü sosyal rolünü korumalıdır. Üye Devletler kamu hizmeti yayıncılarının yeni sayısal ortama uyumu sırasında toplumsal görevlerini en iyi şekilde yerine getirmeleri için gerekli mali, teknik ve diğer koşulları sağlamalıdır. Bu çerçevede kamu hizmeti görevinin yerine getirilmesi için kullanılacak araçlar, örneğin bilgi, eğitim ve kültür alanlarında yeni tematik kanalların, Elektronik Program Rehberlerin (EPR) ve programla ilintili çevrimiçi hizmetler gibi yeni etkileşimli hizmetlerin kurulmasını kapsayabilir. Kamu hizmeti yayıncıları sayısal karasal yayıncılığa geçiş sürecinde merkezi bir rol oynamalıdır.

ii. Kamu hizmeti yayınlarına evrensel erişim

Evrensellik kamu hizmeti yayıncılığının sayısal çağda gelişmesi için temel bir unsurdur. Üye Devletler, kamu hizmeti yayıncılarının değişik sayısal platformlarda (kablo, uydu, karasal), özellikle program seçeneklerinin uzmanlaşması ve çeşitliliğinin bir sonucu olarak seyircilerin parçalanma riski göz önüne alındığında, toplumu birleştirici özelliği olan farklı kalitedeki program ve hizmetlerle, yer alabilmesi için gerekli yasal, ekonomik ve teknik koşulların oluştuğundan emin olmalıdır.

Sayısal platformların sunduğu program çeşitliliğinin karşısında kamu hizmeti yayıncısının hizmetlerine ve programlarına, bu platformlar aracılığıyla erişimi garanti altına almak için, zorunlu taşıma kurallarını (must-carry rules) mümkün olduğunca kamu hizmeti yayıncılarının lehine uygulanmalıdır.

iii. Kamu hizmeti yayıncılığının finansmanı

Oluşan yeni teknolojik ortamda kamu hizmeti yayıncılarına, sağlam ve uygun bir mali çerçeve sağlanmaması durumunda bu yayıncıların topluma ulaşma ve sağladığı katkı düzeyi düşebilir. Üye Devletler, programların satın alınması, yapımı, arşivlenmesi ve bazen de yayınlanmasında fiyat artışlarıyla karşı karşıya kalındığında, kamu hizmeti yayıncılarına görevlerini yerine getirmeleri için gerekli mali araçlara ulaşma imkânını sağlamalıdırlar.

- **Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi'nin 27 Ocak 2004 tarihinde Kamu Hizmeti Yayıncılığı konusunda aldığı 1641 Sayılı Tavsiye Kararı**nda üye Devletlerden güçlü ve kuvvetli bağımsız bir kamu hizmeti yayıncılığı tesis etmelerini, mevcut yapılarını sayısal çağa adapte ederlerken kamu hizmeti yayıncılarının editoryal bağımsızlığına ve kurumsal özerkliğine müdahalelerden uzak kalınmasını önermiştir. Ayrıca kamu hizmeti yayıncılığının işlevsel olabilmesi için hukuki, kurumsal ve mali çerçevesinin tanımlanmasını, izleyicilerin ve sayısal çağın gereklerine göre modernleştirilmelerini, eğitim ve öğrenim programları düzenleyerek gazetecilerin sayısal medya ortamıyla uyumlaştırılmasını önermiştir.

- **Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından 27 Eylül 2006 tarihinde benimsenen kamu hizmeti yayıncılığının bağımsızlığının güvence altına alınmasına dair Bildirge**:

  Bu bildirgede siyasi ve ekonomik müdahaleye karşı kamu hizmeti yayıncılarının bağımsızlığını güvence altına almak amacıyla üye Devletlere (96) 10 Sayılı Tavsiye Kararını uygulama yönünde çağrıda bulunulmuştur. Raporda uygun, güvenli ve şeffaf bir finansman çerçevesi içinde kamu hizmeti yayıncılığının editoryal bağımsızlığı ve kurumsal özerkliğinin, tutarlı bir politika ve yeterli bir yasal çerçeveyle güvence altına alınması ve belirlenen bu politika ve çerçevenin etkin bir biçimde uygulanması gerekliliği vurgulanmaktadır.

- **Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin 31 Ocak 2007 tarihli toplantısında aldığı "Bilgi Toplumunda Kamu Medya Hizmeti hakkındaki 2007 (3) sayılı Tavsiye Kararı'nda,** kamu medya hizmeti kuruluşlarının sayısal çağla uyumlaştırılmasını teminen üye Devlere önemli çağrılarda bulunulmuştur. Bunlar;

  i. kamu medya hizmeti görevini açık bir şekilde belirleyerek ve kamu medya hizmeti kurumlarının görevlerini daha iyi yerine getirmelerini ve bu kurumların medyanın mevcut hızlı değişimine, teknolojik ortama ve izleyicilerin izleme ve dinleme alışkanlıkları ve beklentilerindeki değişimlere uyum göstermelerini teminen yeni teknolojik yöntemleri kullanabilmelerini sağlayarak, kamu medya hizmetinin temel rolünü yeni sayısal ortamda güvence altına almaya;

ii. yeni iletişim hizmetlerini özellikle kapsayan ve bu hizmetlerde kamu medya hizmeti kurumlarının potansiyellerini tam olarak kullanmalarını temin eden ve özellikle demokratik, sosyal ve kültürel katılımı, diğerlerinin yanı sıra yeni etkileşimli teknolojilerin yardımıyla da geliştirebilmelerini sağlayan özel hükümleri, kamu medya hizmeti görevi için oluşturdukları müstakil yasalara ya da düzenlemelere, henüz dâhil etmemişlerse, dâhil etmeye;

iii. kamu medya hizmeti kurumlarına güvenli ve uygun bir finansman ve kurumsal çerçeve yoluyla üye Devletler tarafından üstlendirilen işlevi şeffaf ve hesap verebilir bir şekilde yerine getirmeleri için gerekli hükümleri güvence altına almaya;

iv. Avrupa elektronik medya ortamının kamu/özel ikili yapısına saygı göstererek ve pazar ve rekabet hususlarını gözeterek, kamu medya hizmeti kurumlarına bilgi toplumunun zorluklarına karşı tam anlamıyla ve etkin çözüm bulmalarına olanak sağlamaya;

v. azınlık ve özürlü gruplar da dâhil olmak üzere tüm bireyler ve sosyal gruplar için kamu medya hizmetine geniş teknolojik imkânlar aracılığıyla evrensel erişim sunulmasına davet eder.

- **Avrupa Birliği'nin Görsel-işitsel Medya Hizmetleri Yönergesi** (Madde 9)

Yönerge, kamu hizmeti yayıncılığına ilişkin olarak 25 Ocak 1999 tarihinde yapılan AB Konseyi ve Üye Devletler Hükümet Temsilcileri toplantısında alınan İlke Kararı, kamu hizmeti yayıncılığı görevinin yerine getirilmesinin, kamu hizmeti yayıncılığının teknolojik ilerlemeden fayda sağlamaya devam etmesini gerektirdiği hususunu teyit etmiştir. Özel ve kamu görsel-işitsel medya hizmeti sağlayıcılarının birlikte var olmasının, Avrupa görsel-işitsel medya pazarını farklılaştıran bir özellik olduğunu belirtmiştir.

- **Avrupa Parlamenter Meclisi'nin 19 Mart 2009 tarihli, Kültür, Bilim ve Eğitim Komisyonunca hazırlanan 11848 Sayılı "Kamu Hizmeti Yayıncılığının Finansmanı" başlıklı Rapor**

Bu raporda; kamu hizmeti yayıncılığının bir bütün olarak bireylerin ve toplumun bilgi, eğitim ve kültür gereksinimlerinin karşılanmasında temel rol oynamaya devam ettiği vurgulanmaktadır. Ulusal kanun koyucuların, ulusal ve bölgesel durumlar ve gereksinimlere göre kamu hizmeti yayıncılığının özel görevi, yapısı ve finansman şekli üzerinde karar verme yetkisine ve sorumluluğuna haiz oldukları belirtilmektedir. Değişen kullanıcı talepleri ve kamu yayınlarına olan azalan talep göz önüne alınarak kamu hizmeti yayıncılığının farklı ortamlardan yapılan yeni yayıncılık yöntemlerini ve teknolojilerini (İnternet, sayısal yayıncılık, isteğe bağlı hizmetler, etkileşimli hizmetler, vb.) kullanabilmelerini ve bu yeni hizmetlerine de herkesin eşit, adil biçimde erişmesinin temin edilmesi gerekli olduğu belirtilmiştir. Raporda ayrıca Kamu hizmeti yayıncılığının finansman usulü, kamunun çıkarını ilgilendirdiğinden kamu hizmeti yayıncılarının verdikleri görsel-işitsel içerik ve hizmetlere ilişkin kalite standartlarını karşılama zorunluluğu olduğu belirtilmiştir. Bu sebeple; kullanıcıların değerlendirmeleri de dâhil olmak üzere verilen içeriğin ve hizmetin kalite kontrolü hususunda kamusal hesap verebilirlik mekanizmalarının kurulması önerilmiştir. Kamu Hizmeti Yayıncısı kuruluşların amaçları ve görevleri dışında ticari faaliyetlerde bulunmaması ve yayıncılık pazarında rekabeti bozacak şekilde etkide bulunmamasının sağlanması için Kanun Koyuculara sınırları belirlemeleri için görev düştüğü raporda ayrıca belirtilmiştir. Rapor "2005 yılı Kültürel İfadelerin Farklılığının Korunması ve Geliştirilmesi UNESCO Konvansiyonu" ile kamu hizmeti yayıncılığı tarafından kültürel ifadelerin geliştirilmesi ve çeşitlendirilmesi ve bunlar için uygun mali desteğin sağlanması konusunda kamusal fon ve desteklerden faydalandırılmasını da talep edilmiştir. Ayrıca, rapor; kamu hizmeti yayıncısının görevleri, amaçlarının açıkça tanımlanması, bağımsızlığının güvence altına alınması, sayısala geçişte yeterli oranda radyo-frekans spektrumuna sahip olmasının sağlanmasını tavsiye etmektedir. Raporda ticari yayıncı kuruluşlarının da kamu hizmeti yayıncısı kuruluşlar gibi kamu hizmeti görevleri yüklenmeleri için imkânların araştırılması istenmiştir.

2. Kamu Hizmeti Yayıncılığı (Kamu Hizmeti Yayıncılığı mı? Kamu Medya Hizmeti mi?)

Avrupa'nın yayıncılıktaki ikili sisteminden (özel/ticari yayıncılık ve kamu yayıncılığı) biri olan kamu hizmeti yayıncılığı, ilk kez 2006 yılında kamu medya hizmeti tanımı altında bir Avrupa Konseyi raporunda[2] kullanılmaya başlanmıştır. Günümüzde kamu medya hizmeti tanımı, iletişimde yaşanan teknolojik gelişmelerin doğurduğu yeni dağıtım ortamları ve hizmetleri, demokratikleşme ve insan haklarının derinleşmesi ile birlikte liberal ekonomiye geçişin doğurduğu yeni sosyo-ekonomik değer zinciri içinde kültürel bir anlam bulan, bir zamanlar devlet radyo ve televizyonculuğu olarak anılan kamu yayıncılığı/kamu hizmeti yayıncılığından, kamu tarafından kamunun ihtiyaçlarına dönük olarak verilen medya hizmetine olan dönüşümü ifade etmektedir. Bu dönüşümün en temel sebebi, geleneksel yayıncılığın medyanın bir parçası haline gelmesidir. Radyo ve televizyon yayıncılığı; internet/elektronik medya, mobil TV/radyo, IPTV, uydu, kablo ve karasal sayısal yayıncılık gibi farklı iletişim ortamları üzerinden dağıtılmaya başlanmış, geleneksel yollarla üretilen ve dağıtılan yayıncılığın peşi sıra yeni sayısal görsel-işitsel hizmet türleri gelişmiş ve tanım olarak "medya" tanımı içinde kullanılmaya başlanmıştır. Kamu hizmeti yayıncılığı artık, kamu medya hizmeti - kamu tarafından medya alanında verilen kamu hizmeti - olarak kullanılmaktadır. Gelecekte "Kamu hizmeti yayıncılığı" tanımının - Avrupa'da yaşanan 70'li ve 80'li yıllardaki kamu hizmeti yayıncılığına geçiş dönemini görmezlikten gelirsek - "devlet radyo ve televizyonu" tanımını tamamen sona erdiren Avrupa Sınır-ötesi Televizyon Sözleşmesi'nin imzalandığı 1993 yılı ile kamu medya hizmeti tanımının ilk kullanıldığı 2006 yılı arasında yaşanmış ya da sayısala tamamen geçilecek sürecin tamamlanmasıyla anılacak bir geçiş dönemine atıfta bulunan tanım olarak kullanılması olasıdır.

Bu sebeple bu raporda kamu hizmeti yayıncılığı tanımı kullanıldığında geçmişten günümüze kadar gelinen ve hali hazırdaki süreç, kamu medya hizmeti tanımı kullanıldığında ise bilgi toplumuna geçiş süreci ile sonrasına atıfta bulunulmaktadır.

2.1 Kamu Medya Hizmetinin amaçları ve görevleri nedir?

[2] Bilgi Toplumunda Kamu Medya Hizmeti, (H/Inf 2006) Christian NISSEN, Council of Europe, Media Division,

"Kamu medya hizmetinin amaçları, görevleri", bir kamu medya hizmeti kuruluşunun ortaya çıkan yeni sayısal ortamlar ışığında bir zamanlar kamu hizmeti yayıncısı iken sahip olduğu kamusal amaçlarını ve görevlerini toplumun değişen demokratik, sosyal ve kültürel ihtiyaçları çerçevesinde yeniden gözden geçirdiğini ve hizmetlerini çoğulculuk, çeşitlilik ve temel haklar bazında sayısal çağla (bilgi toplumuna) uyumlaştırdığını ifade etmektedir.

Kamu hizmeti yayıncılığı/kamu medya hizmeti için Avrupa'da ortak bir tanım bulunmamaktadır. Her Devlet kendi ülke ihtiyaçları çerçevesinde kamu hizmeti yayıncısı kuruluşunun yeni amaçlarını ve görevlerini belirlemiş ya da hali hazırda belirlemektedir. Birçok Devlet bir zamanlar sürdürdüğü "geleneksel yayıncılık" çerçevesinde belirlemiş veya belirleyememiş olduğu ya da çok genel çizgiler içinde yayın yasalarında ifade ettiği "kamu hizmeti" tanımını, kamu hizmeti yayıncısı kuruluşunun amaçlarını ve görevlerini belirleyerek tanımlamıştır. Yayıncılık/medya alanı da dâhil olmak üzere her alanda "kamu hizmeti" veya "kamu hizmeti anlayışı" gibi genel kavramların içi doldurulmamış ya da amaçları ve görevleri uygun biçimde veya pazarla uyumlu biçimde belirlenmemiş; performansı ve kamusal değeri maddi karşılıklarla ölçülebilir kıstaslar içinde bulunmayan şekillerdeki kullanımı, görme yetisinden mahrum olanların elleriyle dokunarak hiç göremedikleri bir fili tarif etmeye çalışmalarına benzemektedir. Bu sebeple kamu hizmeti yayıncısı kuruluşlarının hızla değişen çağa uygun "kamu hizmeti" verebilmelerini teminen amaç ve görevlerini düzenli tanımlamak ve amaçlanan kamu hizmetlerinin ne kadar düzeyde yerine getirileceği ve getirildiğinin ve etkilerinin tespit edilmesi gerekmektedir. Bu konu kamu hizmeti yayıncılığının finansmanına ilişkin 3. bölümde ayrıntılı ele alınmaktadır.

Avrupa Konseyi ve Avrupa Parlamentosu belgelerinde[3] kamu hizmeti yayıncılığını tanımlayan şu unsurlara değinilmektedir: Kamu hizmeti yayıncılığı;

- sunulan evrensel erişimle kamunun tüm üyeleri için bir referans noktasıdır;
- tüm bireylerin, grupların ve toplulukların sosyal birliktelik ve bütünleşme faktörüdür;
- tarafsız ve bağımsız haber ve yorum ve yüksek etik ve kalite standartlarıyla uyum sağlayan yenilikçi ve çeşitli bir içerik kaynağıdır;

[3] Örneğin: AK Tavsiye Kararı (2007/3)

- çoğulcu bir kamusal tartışma forumudur ve bireylerin daha geniş çapta demokratik katılımını geliştiren bir yoldur;

- görsel işitsel yaratıma ve üretime ve ulusal ve Avrupa kültür mirasının çeşitliliğinin daha çok beğenilmesi ve yaygınlaşmasına faal bir katkı sağlayıcıdır.

2.2 Geçmişten günümüze kadar kamu hizmeti yayıncısı kuruluşların amaçları ve görevlerinin incelenmesi

Avrupa ülkelerinin büyük bir çoğunluğunda yayıncılık, 2. Dünya savaşından 1980'li yıllara kadar kamu tekeli durumunda kalmıştır. Bu süreç içinde Avrupa ülkelerindeki kamu hizmeti yayıncılığındaki ulusal sistemler birbirlerinden pek de farklı olmamışlar, kamu hizmeti anlayışlarının arkasında kuruluş organizasyonları ve kamusal destek alma yöntemleri tamamen hükümetlerin takdirine göre belirlenmiştir.

- **Teknik amaçlar:** Frekans idaresi ve şebeke oluşturma,

- **Politik amaçlar:** Kamu çıkarının korunması ve II. Dünya savaşından sonra kurulan özel radyolara yayın ruhsatı verilmesi,

- **Ekonomik amaçlar:** Prodüksiyon sektörünün geliştirilmesi ve korunması,

- **Sosyal ve kültürel amaçlar:** Eğitim ve kültür hizmetlerine evrensel erişim sağlanması.

Kamu yayıncılarının Avrupa'da tekel olduğu dönemlerde, Fransız Yasası[4] kamu hizmeti yayıncılığının amacını şöyle özetlemiştir: "kamunun haber alma, kültür, eğitim ve eğlence gereksinimini karşılamaktır." Bu genel ve öncelikli amaçlar bugün Avrupa'da faaliyet gösteren tüm kamu yayıncıları için hala geçerlidir. Örneğin

[4] 27 Haziran 1964 tarihli Yasanın 1. Maddesi

BBC'nin ana amaçları şu beş kelimeyle özetlenmektedir: "eğlendirmek, eğitmek, haber vermek, yenilikler sunmak ve zenginleştirmek."

Ticari kanallar ortaya çıktığında, kamu yayıncıları gibi ticari kanalların da genel yayın kurallarına tabi tutulmaları sayesinde bu kanallar ile kamu kanalları arasında programlama açısından benzerlikler doğmuştur. Örneğin Fransa'da ticari kanallardan eğlence, haber ve eğitim programları sunmaları istenmiş, kültür programları ise tamamen kamu yayıncılarına bırakılmıştır.[5]

Tablo 2: Fransa Kamu televizyonunun özel kamu hizmeti amaçları – IDATE, 2001

Amaçlar	Genel İlkeler
Kültür ve bilgi	Bu alanları geliştirmek ve mümkün olduğunca çok daha erişilebilir kılmak,
Sosyal bütünleşme	Ulusal bilinç oluşturmak
Politik kurum ve gruplara yayın süresi vermek	Demokratik yaşama katkı sağlamak
Diğer zorunlu yayın süreleri vermek	Tartışma ortamı yaratarak, toplum hayatının ve farklı görüşlerin ifade edilmesini teşvik etmek,
Program yayınlarında Çoğulculuk ve Çeşitlilik	Tüm izleyici kitlelerine hitap edecek televizyon yayınları sunmak,
Eserlerin korunması	Yaratıcı eserlerin bütünlüğünü korumak,

[5] Ulusal İletişim ve Özgürlükler Komitesi – CNCL tarafından 15 Ocak 1987 tarihinde Madde 3'de yer alan 87-1 Sayılı Karar.

Avrupa Topluluğu'nda uydu yayınları başlayıncaya kadar 1980'li yıllardaki yayıncılık konusundaki düzenlemeler, sadece üye Devletlerin kendi inisiyatiflerinde bulunmaktaydı. Uydu yayınları başladıktan sonra, tüm üye Devletlere AT Komisyonunun yayıncılıkla ilgili Direktifleri gelmeye başlamıştır. AT Komisyonunun gönderdiği bu Direktifler, politik olarak Avrupa Ekonomik Topluluğunun merkeziyetçi olmayan yapısı sebebiyle, ülkelere kendi kurallarını yerel ihtiyaçlarına göre belirlemelerini sağlayan esneklikler getirmektedir. Avrupa Topluluğu Roma Antlaşmasıyla kurulmuştur ve Roma Antlaşması kapitalist sistem içerisinde uygulanabilir bir antlaşmadır. Avrupa Topluluğu yıllar içinde küresel bazda daha rekabetçi bir konuma gelmek için tüm sektörlerde bir "deregulation" (serbest pazar yaratmak amacıyla herhangi bir sektör üzerindeki tüm kamusal düzenlemeleri – yasaları, kuralları kaldırmak) sürecine girmiştir. Yayıncılık sektörü için bu durum birçok Avrupa ülkesinde hüküm süren kamu hizmeti geleneği ile ters düşmüştür. Diğer başarılarının yanı sıra, kamu yayıncılığı kavramı toplumun farklı kesitlerinin görüşlerini ifade eden çok sesliliği, farklı görüşlerin dengeli ve tarafsız olarak temsil edilmesi gibi önemli başarıları ifade etmektedir. Bu başarıya ulaşmanın bir yolu, Türkiye'nin 1994 yılında geçmiş olduğu gibi ikili sistemden ve kamu düzenlemelerine tabi olan bir yayıncılık modelini oluşturmayı mı tercih etmek midir yoksa yayın kuruluşlarının tamamen medya çoğulculuğu felsefesine dayalı özel yayın kuruluşlarından oluşan bir pazar güçleri egemenliği yolunu mu tercih etmek gerekir.

Bu ikilem uzun süre Avrupa ülkelerinde tartışılmıştır. Kapitalizmi benimsemiş ülkelerin özel yayın kuruluşlarının sadece kar amacı güdecekleri, kamu çıkarlarını yeterince gözetmeyecekleri, dahası birleşmeler yoluyla rekabeti de bozacakları anlaşıldığından, kamu hizmeti yayıncılığının önemi daha da artmıştır. Avrupa Topluluğu, yayıncılığın kamusal değerlerini ve özelliklerini uzunca bir süre, teknolojinin hızla geliştiği 1980'li yılların ikinci yarısına kadar görmezlikten gelmiştir.[6]

Avrupa İnsan hakları Sözleşmesi'nin 10. Maddesi'nde yer alan İfade ve haber alma özgürlüğü hakkının temelinde kamu hizmeti yayıncılığı yatmaktadır. İfade ve haber alma özgürlüğü fikri, Avrupa'daki yayıncıların çoğunun kamu yayıncısı olduğu zamanlarda kamu yayıncılarının haber, eğitim, kültür ve eğlence programlarını topluma geniş biçimde sunması şartı ve havaya serbest olarak yayın iletmesi anlayışı çerçevesinde biçimlendirilmiştir.

[6] http://www.cultsock.ndirect.co.uk/MUHome/cshtml/index.html

Günümüzde Avrupa'nın ikili sistemi içinde kamu hizmeti yayıncılığını, özel kuruluşlar tarafından verilen yayıncılık hizmetlerinden ayıran en önemli özellik sahip olduğu stratejik öncelikleridir. Kamu hizmeti yayıncısı kuruluşları, özel kuruluşlardan ayıran amaçları ve görevlerini belirleyen temel stratejik önceliklerden bazıları şunlardır:

- Doğru, tarafsız bilgi sunmak,
- Çok çeşitli, farklı siyasi görüşleri sunmak,
- Yüksek editoryal standartlara ulaşmak,
- Her tür siyasi parti ve ekonomik çıkar ve müdahaleden bağımsız olmak,
- Adil olmak,
- Ticari kuruluşlara oranla programları hakkında daha fazla hesap verebilir olmak ve kamusal denetime her an açık olmak,
- Yüksek kaliteli görsel-işitsel ürünlerin yapımına katkıda bulunmak,
- Gayri-resmi eğitim ve kültür hizmetlerini herkesin erişimine eşit, adil ve makul ölçütlerde sunmak,
- Azınlık gruplarına ve özürlülere erişim sağlamak ve onların seslerini duyurmak, ihtiyaçlarını karşılamak,
- Sosyal ve kültürel ilerleme, kamu çıkarının korunması, demokratik süreçlere kamunun ilgisini çekmek,
- kültürler-arası anlayış ve sosyal bütünleşme gibi ticari olmayan amaçları gerçekleştirmek ve desteklemek,
- Kar amacı gütmemek, izlenme oranlarını değil, izleyicinin gelişimine ve düşüncelerine önem vererek hareket etmek.

Yukarıda ifade edilen temel stratejik önceliklerin birçoğu kamu hizmeti yayıncılığından devralınan ve sayısal ortamda da sürdürülmesine önem verilen, kamu medya hizmeti kuruluşları tarafından yerine getirilmesi, küçümsenemez ve vazgeçilemez derecede önemli olan ve bilgi toplumunda kamusal değer teşkil eden stratejilerdir.

80'li yılların ortalarından günümüze kadar Avrupa'da hüküm sürmekte olan ikili sistem içindeki kamu hizmeti yayıncılığının oynadığı roller tüm üye Devletler tarafından kabul görmüştür. Bu roller şunlardır:

- Modern demokratik toplumların işlevselliğinde, özellikle toplumsal değerlerin geliştirilmesi ve iletiminde merkezi rol oynamak,
- İnsan haklarına, kültürlere ve siyasi çoğulculuğa saygıyı geliştirmek,
- Sosyal birlikteliği, kültürel çeşitliliğe ve herkesin erişimine açık çoğulcu iletişime saygıyı geliştirmek,
- Hem bireyler hem de topluluklar için fikir oluşumunda temel rol oynamak –

Kamu hizmeti yayıncısı kuruluşların ana amaçları hususunda da Avrupa'da bir fikir birliği bulunmaktadır. Bu amaçlar şunlardır:

- bir toplumun, topluluğun veya grubun demokratik, sosyal ve kültürel gereksinimlerini yerine getirmek,
- Kültürel ve dilsel çeşitlilik dâhil çoğulculuğu güvence altına almak,
- Her ülkedeki kültürel çeşitliliği geliştirmek,
- Eğitim programları sağlamak,
- Kamuoyunun oluşumu için tarafsız bilgi sağlamak,
- Kaliteli ve ücretsiz eğlence sağlamak.

Kamu hizmeti yayıncısı kuruluşların sayısallaşmayla değişen medya ortamı ve pazarı içerisindeki günümüz faaliyetlerinin müşteriye dönüşen izleyici/dinleyici taleplerini de dikkate alarak hukuki, teknik, idari ve mali yönlerden yeniden yapılandırılmaları gereklidir. Pazar açısından kamu medya hizmeti kuruluşlarının amaçlarının ve görevlerinin yeniden belirlenmesi ile hukuki, teknik, idari ve mali

yönlerden yeniden düzenlenmelerini/yapılandırmalarını gerektiren sebeplerden bazıları şunlardır[7]:

- Kamu medya hizmeti kuruluşların çoğunun, aynı anda ücretsiz yayın yapmakta olan birçok özel televizyon kanalının faaliyet yürüttüğü, isteğe bağlı medya hizmetlerinin sunulduğu, internette herkesin erişimine açık hızla artan görsel-işitsel içeriğin bulunduğu bir medya pazarı içinde yerini alması,

- Yayıncılık hizmetlerinin kurulması ve sürdürülmesinin çok fazla maliyetli olması ve radyo-frekans spektrumu altyapısı kaynağının kıtlaşması, sabit ve mobil telefon da dâhil olmak üzere kablo, uydu ve analog ve sayısal karasal yollarla dağıtılan görsel-işitsel içeriğin iletiminde yeni ve hızlı teknolojik gelişmeler yaşanması,

- Ticari yayıncıların, görsel-işitsel içerik sağlayıcıların ve görsel-işitsel reklam endüstrisinin işletme modellerinde değişimler yaşanması, reklam geliri pastasının daha geniş bir medya alanında paylaşılmaya başlanması, izlediğin kadar öde yayıncılığının internet üzerinde artan tematik içerik yüzünden ilgi kaybetmesi, örneğin internet üzerinden müzik indirme işinin bile ticari bir görsel-işitsel içerik halini alması,

- Bunlara bağlı olarak izleyici davranışının ve kullanıcı taleplerinin değişmesi, genel eğilimin program akışlı yayıncılıktan internet ortamını da kullanan tematik kanallara ve etkileşimli veya isteğe bağlı hizmetlere kayması, medya pazarlarının yakınsaması.

Sayısallaşmayla birlikte görsel işitsel alanda önemli değişiklikler yaşanmaya başlanmıştır. Analog yayıncılıktaki frekans yetersizliğinin doğurduğu sıkıntılar azalmış ve sayısal yayıncılıkla birlikte çoklu kanal televizyon yayınları hizmete konmuştur. Çoklu kanal televizyon yayınları ile birlikte platformlar arası rekabet kızışmış, bunun yanı sıra izleyici parçalanmaları ortaya çıkmış ve kamu hizmeti yayıncısı kuruluşların izlenme payı düşmüştür. Yeni platformlar üzerinde kullanıcı tarafından içeriğin

[7] Avrupa Parlamenter Meclisi'nin 19 Mart 2009 tarihli, Kültür, Bilim ve Eğitim Komisyonunca hazırlanan 11848 Sayılı "Kamu Hizmeti Yayıncılığının Finansmanı" başlıklı Rapor

oluşturulması, yorumlaması ve etkileşimli iletişim imkânı ortaya çıkmıştır. Görsel-işitsel içerik tüketiminde yenilikler olmuş, genç kuşaklar internete ve mobil TV'ye yönelmişlerdir. Hali hazırda kamu hizmeti içeriği, Avrupa'da kamu hizmeti yayıncısı kuruluşlar ve diğer benzeri kuruluşlar tarafından sağlanabilmektedir. Kamu hizmeti yayıncılığının amaçları ve başarıları daha geniş bir güce sahip sayısal medya ortamından sağlanabilmektedir. Bunun yanı sıra geleneksel (akışlı) televizyon hali hazırda ve yakın gelecekteki önemli konumunu korumaya devam ettirmektedir. Ancak kamu hizmeti yayıncılığı yüksek kaliteli görsel-işitsel içeriği sağlamadaki rolünü diğer ortamlardan yapılan medya hizmetlerine artık şimdiden kaptırmış durumdadır.

Günümüzde kamu hizmeti yayıncılığı sadece akışlı televizyon yayınlarıyla sınırlı durumdadır. Ancak, kamu hizmeti yayıncılığının bir sayısal medya unsuru olarak da önemli işlevleri olması gereklidir. Bu sebeple hem mevcut yayıncı kuruluşlar hem de diğer sayısal medya işletmecisi kuruluşlar tarafından kamu hizmeti yayıncılığı her tür platformda yerini alması gereklidir. Kamu hizmeti içeriğinin ve katılımcı içeriğinin farklı platformlar üzerinde üretimi, dağıtımı/paketlenmesi için kamu hizmeti yayıncısı kuruluşlara önemli görevler düşmektedir. Bu sebeple kamu medya hizmetine dönüşümde uygun mali destekleme yöntemlerinin geliştirilmesi kamu hizmeti yayıncısı kuruluşlarının devamı için hayati öneme haizdir.

Kamu medya hizmeti görevinin günümüzdeki ana unsurları belirlenmiş durumdadır. Ancak bu görevlerin yeni teknolojik iletişim şekillerini kapsayacak şekilde de genişletilmesi gereklidir. Kamu hizmeti yayıncısı kuruluşlar tarafından verilen kamu hizmetinin demokratik katılımcılığı sağlama yönündeki önemli görevini yerine getirme yükümlülüğü bulunmaktadır. Bu sebeple hem akışlı hem de akışsız hizmetlerinde bu önemli görevini sağlamalıdır. Bu hizmeti sağlamadaki en büyük engel ise bu hizmeti rekabet amaçlı vermeyi düşünmese de özel yayıncı kuruluşların ve ortaya çıkan yeni aktörlerin kendisini bir rekabet objesi olarak görmesidir.

Kamu medya hizmetinin görevi; evrensel erişim sunarak kamunun tüm üyeleri için bir referans noktası olmak; tüm bireylerin, grupların ve toplulukların sosyal birlikteliği ve bütünleşmesi için bir faktör olmak; yüksek etik ve kalite standartlarına uyan yenilikçi ve değişken içerikli ve tarafsız, bağımsız haber ve yorum için bir kaynak olmak; bireylerin daha geniş demokratik katılımını geliştirmede bir yol ve çoğulcu kamu tartışması için bir forum olmak ve ulusal çeşitliliğin ve Avrupa kültür mirasının daha çok ilgi görmesi ve yaygınlaşmasına, görsel-işitsel yaratıma ve üretime etkin katkı sağlayıcı olmaktır.

Bu çerçevede;

Kamu medya hizmetinin evrensel erişim sunarak kamunun tüm üyeleri için bir referans noktası olması için:

- İçerik çeşitliliği bağlamında:

    - Genelci ve özel alanlara yönelik içerik ve hizmetler sunmalı;
    - Kullanıcı odaklı içerik ve katılımcılığı sağlayacak diğer çerçeveler oluşturmalı;

- Kamunun çeşitli kategorileri bağlamında;

    - Tüm kuşakları hedeflemeli ancak,
    - Özellikle genç kuşaklara odaklanmalı

- Evrensellik ilkesi – önemli platformlarda yer alması bağlamında:

    - Kamusal katma değer sağlamalıdır.

Kamu medya hizmetinin tüm bireylerin, grupların ve toplulukların sosyal birlikteliği ve bütünleşmesinde bir faktör olması için:

- Farklı kimliklere saygı (azınlık grupları, genç kuşaklar, yaşlılar, toplumun en mahrum kalmış toplumsal kategorileri ve özürlüler dâhil topluluklar, sosyal gruplar ve kuşaklara) saygı tesis etmelidir.
- Toplumun bireylerin ihtiyaçlarını (somut yararlı bilgilerle) sağlamalıdır.
- Bazı gruplar için yapılan veya onlar tarafından oluşturulan içerik konularına ilişkin olarak, kamu medya hizmeti içeriğine bu grupların erişimi ve kamu medya hizmeti programlarında bunlarla ilgili konuların yer alması sağlanmalıdır;
- Kültürler arası ve dinler arası diyalogu sağlamalıdır.
- Sayısallaşmalı, sayısal uçurumun önünü almalı ve yeni platformlarda programlarına ve hizmetlerine erişimi mümkün kılmalıdır.

Kamu medya hizmeti yüksek etik ve kalite standartlarına uyan yenilikçi ve değişken içerik sunması ve tarafsız, bağımsız haber ve yorum sağlanmasında kaynak olması için:

- Sayısal medya dağıtımı içinde bir inanırlık ve güvenilirlik abidesi olmalıdır;
- Parçalanmanın önüne geçilmesinde önemli rol oynamalı, sosyal ve siyasi yönden kendine yabancılaşmayı azaltmalıdır;
- Etik ve kalite standartlarına önem vermelidir;
- Hem geleneksel programlarında hem de yeni iletişim hizmetlerinde ve güncel olaylarda bağımsız ve tarafsız haber sağlamalıdır.

Kamu medya hizmeti bir forum gibi hizmet görmesi için:

- Bireylerin daha geniş çapta demokratik katılımını geliştirmede bir yol olmalı ve demokratik her tür eksikliği gidermeli ve bunun için:
    - Aktif ve sorumlu vatandaşlara eğitim hizmeti vermeli,
    - Demokratik değerlerin yaygınlaşmasında bir platform teşkil etmeli,
    - Kamusal olaylar üzerinde vatandaşların düşünmesini sağlamalı,
    - Karar verme süreçlerine, özellikle seçimler dâhil genel kamu yaşamında katılımı teşvik etmeli,
    - Kültürel bir hoşgörü ve karşılıklı anlayış ortamı oluşturmalı,
    - Ulusal hükümetlerin ve uluslar arası idari kurumlarının kamusal denetimlerine izin vererek, kendi şeffaflığını, kamuya hesap verebilirliğini ve yasalara bağlılığını teşvik edebilmeli,
    - Bir Avrupa kamu alanının gelişmesine katkı sağlamalıdır.

Kamu medya hizmeti kültürel çeşitliliği zenginleştirmelidir. Bunun için:

- Yeni iletişim hizmetleri için uygun formatlarda hazırlanmış yeni, orijinal içerik üretmeli;
- Yerel ve bölgesel karakteristiği yansıtan görsel-işitsel eserler meydana getirmeli,
- Yaratıcılığın ve kültürel faaliyetlerin çeşitliliğini geliştirmeli,
- Eğitimde, medya okuryazarlığında ve ömür-boyu öğrenmede bilgiye dayalı bir toplumsal formasyona faal katkıda bulunmalı,
- İçinde bulundukları çoklu etnik ve çoklu kültürel toplumları artan biçimde yansıtmalı, bunlar arasında;
    - Farklı azınlıkların ve toplulukların kültürel mirasını korumalı,
    - kültürel ifade ve değişimi için olasılıklar sağlamalı,
    - ulusal düzeyde kültürel çeşitliliği engellemeden daha yakın bütünleşmeyi geliştirmelidir.

Tüm bunların gerçekleşmesi için, yani bir anlamda kamu hizmeti yayıncısı kuruluşların kamu medya hizmeti kuruluşları olarak faaliyetler göstermesinin önünde duran sorunlar nedir?

Bunları kısaca şöyle özetleyebiliriz:

- Kamu hizmeti yayıncısı kuruluşlarının görev alanının genişletilmesi için hukuki statülerinin ve yasal düzenlemelerinin yeniden ele alınması gereklidir.
- Teknik kaynakların bulunabilirliğinin ve bunlara erişmelerinin sağlanması gereklidir.
- Finansman kaynakları ve devlet yardımı kuralları (Avrupa Birliği) çerçevesinde hareket edilmelidir.

- Kurumsal konuları – yeni ortaklıklar ve işbirliği tesis edebilirliğinin sağlanması gereklidir.

- Telif hakları hususuna özel önem verilmelidir.

- Zorunlu-taşıma kuralları ve/veya zorunlu sağlanması gereken program ve hizmetler getirilerek kamu medya hizmetinin evrensel erişimi sağlanmalıdır.

- Sayısal ortamda temel hakların (ifade özgürlüğü, bilgiye erişim, mahremiyet, insan onuru...) ve değerlerin (siyasi çoğulculuk, kültürel çeşitlilik) korunması açısından kamu medya hizmetinin kamusal değeri herkes tarafından anlaşılmalıdır.

Aşağıda Avrupa Konseyi Medya ve Yeni İletişim Yürütme Komitesi (CDMC) Başkanı Dr. Karol Jakubowics tarafından hazırlan "kamu hizmeti yayıncılığı" başlıklı bir rapordan alınan tablolarda, kamu hizmeti yayıncılığının (KHY) geleneksel görevleri ile kamu medya hizmetinin (KMH) bu görevlere ek olarak üstlendiği yeni görevlerden bazıları belirtilmektedir.

Tablo 3. Siyasal vatandaşlık ve demokrasiye ilişkin olarak Yeni KHY/KMH Kuruluşunun görevleri

• Demokrasiye yerel, bölgesel ve ulusal düzeyde hizmet etmek; • Yetkili makamlara karşı sivil toplumu temsil etmek; • Kamusal tartışmalar için bir forum sağlamak; • Hükümetin bir gözetmeni olarak hizmet görmek.	• Vatandaşları uluslararası organizasyonların çalışması hakkında bilgi sahibi etmek; • Bir kamusal alan oluşmasına ve sivil toplum unsurlarına bölgesel, kıtasal ve küresel düzeylerde katkıda bulunmak; • Uluslararası ve küresel organizasyonların bir gözetmeni olarak hizmet görmek; • Siber-uzamın bireylerin sanal topluluklara katılabilmesine ve kendi toplumlarından ve uluslarından kopabilmesine imkân tanıdığı günümüzde

Tablo 4. Kültüre ilişkin yeni KHY/KMH Görevleri

• Ulusal kültür ve kimliğin (Azınlıkların yanı sıra) korunması ve geliştirilmesi ve bu çerçevede: kültüre evrensel erişim sunmak, izleyicinin kültürel yeterliğini yükseltmek, yeni görsel-işitsel eserler yaratmak, yaratıcı beceriyi desteklemek ve geliştirmek, yerli görsel-işitsel yapımlara yatırım yapmak, kültürel olayları kolaylaştırmak, yurtdışında ulusal kültürleri geliştirmek.	• Azınlıklara ve göçmen topluluklara onların kültürel ve dilsel gereksinimlerini karşılayacak şekilde hizmet sunmak, ancak nüfusun kalanıyla bütünleşmelerine engel olmamak, • Bölgedeki diğer ülkelerin halklarıyla bir hısımlık ve anlayış duygusu geliştirmek, özellikle söz konusu ülke bazı uluslar arası bütünleşme sisteminde yer alıyorsa; • Ülke içinde ve uluslararasında kültürler arası ve dinler arası diyalogu geliştirmek, • Kültürel çeşitliliğin benimsenmesini ve saygıyı geliştirmek, aynı zamanda bir taraftan da izleyiciye dünyanın başka yerlerindeki halkları da tanıtmak; • Sayısal uçurumu önlemek ya da azaltmaya çalışmak, öyle ki hiçbir kimse yeni teknolojiler yoluyla kültüre erişimden alı konulmamalıdır.

Tablo 5. Eğitime ilişkin yeni KHY/KMH Görevleri

▪ Okul ve eğitim programları yayınlamak	▪ Ömür boyu öğrenim sistemlerine katkı sağlamak

Tablo 6. Sosyal birliktelik bağlamında KHY'nın görevleri

■ Sosyal birlikteliği geliştirmenin ve tüm izleyicileri bütünleştirmenin bir yolu olarak toplumun tümü için programlarda bir atıf noktası yaratmak; ■ Programlarda (ya da işe alımlarda) her tür ayırımcılığı dışlamak.	■ Kamu medya hizmeti sayısal uçurumun ve dışlamanın yok edilmesine şu şekilde katkıda bulunmalıdır: ➢ Birçok yeni içerik sağlayıcı arasında insanlara bir fener ışığı gibi yön ve hizmet vererek güçlü ve tanınabilen program ve kurumsal markaları geliştirerek; ➢ tüm sayısal platformlarda yer alarak ve böylece onlara erişimi cezp ederek kazanmak; ➢ Internet ve etkileşim kaynaklarlıyla geleneksel yayın içeriğini destekleyerek; ➢ Etkileşimli çoklu-ortam hizmetleri, bağımsız ve destekleyici web-hizmetleri sunarak; ➢ Çevrimiçi dünyada içeriğine inanılır ve güvenilir bir rehber olarak güven tesis etmiş üçüncü bir taraf gibi hizmet vererek; ➢ Özellikle internetin kullanımında olmak üzere bilgi toplumundaki gereçlerin farkında lığını ve sayısal medya okuryazarlığını faal olarak geliştirerek;

2. 3 Günümüzdeki Kamu Hizmeti Yayıncısı BBC örneği:

- Kamu hizmeti görevinin genel yapısı

Kamu hizmeti görevi, en genel manasıyla, Ana Sözleşmesinde[8] tanımlanmış olup, bu sözleşme 2006 yılında yapılmış ve BBC'nin devamını 2007 yılından itibaren yürürlüğe

[8] http://www.bbccharterreview.org.uk/pdf_documents/Cm6925_BBCRoyalCharterFinal.pdf.

girecek şekilde sağlamıştır. Ana Sözleşme görevin çok geniş bir tanımlamasını içermekte, ancak farklı enstrümanlar yoluyla da bu tanımlamayı somutlaştırmaktadır.

Özellikle, Sözleşmenin 49. Bölümü, BBC ve ilgili Devlet Bakanlığının sözleşmede yer alan ve almayan diğer hususlar hakkındaki "Çerçeve Sözleşmeleri" sonuçlandırabileceğini varsaymaktadır. Bu tür sözleşmelerin içeriği belirtilmemiştir.

Ana sözleşme, amaçlanan görevler oluşturarak kamusal amaçları belirlemek maksadıyla BBC Mütevelli Heyetine çeşitli adımlar atmasını sağlamaktadır. Bunlara ek olarak, BBC Mütevelli Heyeti, BBC hizmetlerinin sağlanması için hizmet lisans sözleşmelerini onaylayabilecek ve bunlara uyulup uyulmadığını denetleyebilecektir.

Görevin genel özeti

2006 yılında yapılan Ana Sözleşme BBC'nin kamusal amaçlarının çok geniş bir tanımını içinde barındırmaktadır.

- vatandaşlığı ve sivil toplumu devam ettirmek,
- eğitimi ve öğrenimi geliştirmek,
- yaratıcılığı ve kültürel mükemmelliği teşvik etmek,
- Birleşik Krallığı, Krallığın uluslarını, bölgelerini ve topluluklarını temsil etmek,
- Birleşik Krallığı dünyaya, dünyayı Birleşik Krallığa kaynaştırmak,
- Diğer amaçlar geliştirmek, birleşen iletişim teknolojileri ve hizmetlerinin yararlarının kamuya sunulmasına yardımcı olmak ve buna ek olarak, sayısal televizyona geçişte lider rol oynamak.
- Bilgi, eğitim ve eğlence içeren programlar sunmak,
- Televizyon, radyo ve çevrimiçi ya da "benzer" hizmetler yoluyla ya da genel olarak hizmeti mevcut kılan ilgili hizmetleri sağlamak.

Bu görevler BBC tarafından daha önce hiç kullanılmamış veya henüz geliştirilmemiş yöntem ve şekillerle de sağlanabilir. Sözleşmenin tanımladığı kamu hizmeti görevi bu sebeple doğası gereği, oldukça geniştir ve hizmete ilişkindir. Sözleşme, yeni teknolojiler ve hatta henüz ortada olmayan teknolojiler de dâhil olmak üzere hizmetin yerine getirilmesi için tercih edilecek tüm teknolojik yöntemleri açıkça kapsamaktadır. Sözleşmenin 15. Maddesinde bu hususlar dile getirilmiş olup, 2006 yılı Çerçeve Sözleşmede her kamusal amaç için belirli bir görev oluşturulması hususu düzenlenmiştir. Ayrıca BBC kurumunun stratejik önceliklerinin belirlenmesi ve BBC'nin görevlerini ne kadar yerine getirdiğine dair performansının ölçülmesi de belirlenmiştir. Görev tanımlanırken veya değişikliğe uğratılırken kamusal danışma süreçleri de devreye konmuştur. Aşağıda kamusal amaçlar için BBC'nin stratejik önceliklerini içeren bir liste yer almaktadır.

- Parlamentonun icraatları için tahsis edilen programlarla ve her iki Parlamentodaki icraatlar için günlük tarafsız bilgi akışı dâhil olmak üzere Birleşik Krallığın siyasi sisteminin anlaşılmasını geliştirmek (Parlamento ve bağlı kurumlar).

- Medya okuryazarlığını geliştirmek,

- Kamusal ülke kavramını zenginleştirme yoluyla vatandaşlığı devam ettirme,

- Erişilebilir ve hem resmi hem de gayri resmi öğrenimi teşvik edebilen içerik yoluyla geniş çapta konulara ve olaylara olan ilgiyi ve bilgi edinimini teşvik etmek,

- Özel alan bilgisi içeren özel eğitim içeriğini ve bununla birlikte her düzeyde ve her yaşta eğitimi kolaylaştıracak malzemeyi sunmak,

- Farklı ve özgün içerikli yaratıcı mükemmellik yoluyla Birleşik Krallığın kültürel yaşamını zenginleştirmek,

- Yaratıcılığı desteklemek ve beceriyi beslemek ve yeni izleyiciler arasında kültürel faaliyete, ilgi uyandırmak, katılım sağlamak.

- Bir film stratejisi oluşturmak.

- Azınlıkların ilgi duyduğu sporlar da dâhil olmak üzere uygun miktarda spor haberi sunmak,

- Paylaşılan deneyimler için izleyicileri bir araya getiren olaylar olduğunda yerel, bölgesel ve ulusal düzeyde özgün içerikle kültürel kimlikleri yansıtmak ve güçlendirmek,

- Birleşik Krallık içinde farklı insanların ve farklı toplulukların yaşamlarını yansıtan içerik yoluyla farklı kültürlere ve alternatif izlemeye değer unsurlara olan bilinci geliştirmek,

- Farklı dinler ve diğer inançları yansıtmanın önemine dikkat etmek,

- Azınlık dillerinde uygun içerik sağlamanın önemine dikkat etmek,

- Haberler, güncel olaylar ve dramalar, belgeseller, eğitim programı ve spor haberleri gibi diğer içerikler sunma yoluyla Birleşik Krallıkta yaşayan insanları ve Birleşik Krallık dışında yaşayan insanları uluslar arası konular ve farklı kültürler hakkında bilinçlendirmek,

- Uluslararası izleyicilere yüksek kalitede uluslararası haberler sunmak.

BBC'nin görevleri arasında bulunan "yeni medya" ve "yeni iletişim teknolojileri" çerçevesinde BBC yeni hizmetler geliştirmektedir. BBC Çerçeve Sözleşmesi[9] mevcut bazı yeni hizmetlerini şöyle özetlemektedir:

"Birleşik Krallık Kamusal Hizmetleri" – BBC Dünya Hizmetini kapsamamaktadır - tüm televizyon ve radyo kanallarını kapsamakta olup, yeni medya kapsamında şu hizmetleri içermektedir:

BBCi: Televizyon aracılıyla etkileşimli sayısal işlevler sunmakta olup, diğer hizmetleri ücretsiz desteklemektedir.

bbc.co.uk: Bir çevrimiçi içerik hizmetidir. BBC'nin tüm kamusal amaçlarına hizmet eder şekilde tesis edilmiştir.

BBC Jam: Yaşları 5 ila 16 arasında olan öğrencilere yönelik müfredata dayalı etkileşimli malzemeler sunan bir hizmettir.

Yeni hizmetler BBC Mütevelli Heyetince yürütülen bir kamusal değer testi ve düzenleyici süper otorite OFCOM tarafından yürütülen bir *giriş-öncesi* pazar etkisini değerlendirme testi sonrasında BBC Mütevelli Heyetince onaylandıktan sonra devreye konulmuştur. BBC Çerçeve Sözleşmesi, BBC'nin izleyicilerine, dinleyicilerine ve diğer kullanıcılarına şu anda mevcut olan veya gelecekte mevcut olması muhtemel

[9] http://www.bbc.co.uk/bbctrust/assets/files/pdf/regulatory_framework/service_licences/online/online_servicelicences/bbc_co_uk_servicelicence_30apr2007.pdf.

Kamu Hizmetlerine erişmelerini uygun ve en az maliyetli şekilde sağlamakla mükelleftir. BBC'nin gelecekteki kamu hizmetleri olan yayıncılığın, veri hizmetlerinin, isteğe bağlı hizmetlerin karasal, uydu, kablo veya geniş-bant şebekeleri ya da İnternet üzerinden verileceği ifade edilmiştir. İngiltere'de kamusal hizmetlerin ve bunlara bağlı içeriğin (TV lisans ücreti hariç) alımı ücretsizdir. Ancak, bu BBC'nin bireye isteğe bağlı verdiği hizmetlerle ve doğrudan talep için verdiği hizmetler ücrete tabi olabilmektedir.

3. Kamu Hizmeti Yayıncısı kuruluşların Kamu Medya Hizmeti kuruluşlarına dönüşümü çerçevesinde günümüzdeki "finansman yapıları"

Kamu hizmeti yayıncısı kuruluşlara sağlanacak kaynak sorusu, bu kuruluşların bağımsızlığını sağlama ve görevlerini yerine getirme yeteneğinin merkezinde yer alan en önemli sorudur. Kitle İletişimi Politikaları Hakkında 4. Avrupa Bakanlar Konferansında "kamu hizmeti yayıncısı kuruluşların görevlerini yerine getirmelerini teminen gerekli güvenli ve uygun yolların güvence altına alınması için uygun ve güvenli bir finansman çerçevesinin, gerekiyorsa, kurulması" ibaresi kabul edilmiş ve böylece üye Devletler yükümlü kılınmışlardır. Bu hususa ayrıca Avrupa Konseyi'nin(96) 10 Sayılı Tavsiye Kararında da özel önem atfedilmiştir.

Avrupa Konseyi üyesi Devletlerde, kamu hizmeti yayıncısı kuruluşların finansmanı uygun bir çerçevede yapılmaktadır. Finansman, Devletten doğrudan katkı sağlanması şeklinde olduğu gibi lisans ücretleri, gelir getirici faaliyetler ya da bu kaynaklardan oluşan bir bileşim şeklinde olmaktadır.

Hangi yaklaşım benimsenmiş olursa olsun, yapılacak bu Devlet yardımı, pazara tam bir saygıyla yapılması gerekli bir yardım olmalıdır. Kamu hizmeti yayıncılarına finansman desteği sağlanırken genel çıkarlara ters düşecek boyutlarda, görsel-işitsel pazarda rekabeti bozmamaya çok itina gösterilmesi hususuna önem verilmelidir. Kamusal finansman desteği olmaması yüzünden çoğu kez kamu hizmeti yayıncısı kuruluşun gelir getiren faaliyetlere fazla güvenmesi, yaptığı kamu hizmeti odaklı programları üzerinde olumsuz bir etki yapabilmekte ve sonuç olarak da kuruluşun sorumlu olduğu kamu hizmeti görevi aksayabilmektedir.

Avrupa Topluluğu Kurucu Antlaşmasına eklenen AB üyesi Devletlerde kamu yayıncılığı sistemi hakkındaki Amsterdam Protokolü, üye Devletlerdeki kamu yayıncılığı sisteminin her toplumun demokratik, sosyal ve kültürel gereksinimlerle ve medya çoğulculuğunun korunması gereksinimine doğrudan bağlı olduğunu ifade etmektedir. Üstelik Avrupa Topluluğu Kurucu Antlaşması'nın hükümlerine eklenen bu

protokol, üye Devletlere önyargısız olarak kamu hizmeti yayıncılığının finansmanını, kamu hizmeti yayıncısı kuruluşun kamu hizmeti görevini her üye Devletin kendisi tarafından verildiği, tanımlandığı ve düzenlendiği şekliyle yerine getirebilmesini teminen Topluluğun rekabet ve ticaret şartlarını etkilemeksizin, genel çıkara ters düşmeyecek biçimde sağlamasını şart koşmaktadır.

Kamu hizmeti yayıncısı kuruluşlara aktarılan kaynaklar ile bu kuruluşlarca sunulan hizmetlerin kalitesi arasında ortak bir ilişki bulunmaktadır. Tatmin edici bir kamu hizmetinin verilmesi ve başarılı bir yönetime yeterli mali kaynakların tahsis edilmesi verilen kamu hizmetinin toplum tarafından tercih edilmesine katkı sağladığı düşünülmektedir.

Bazı Avrupa Konseyi üyesi Devletlerde ise kamu hizmeti yayıncısı kuruluşların görevlerini başarıyla yerine getirmelerini sağlayacak imkânları güvence altına alacak uygun, güvenli ve şeffaf bir finansman çerçevesi bulunmadığı Avrupa Konseyi belgelerinde rapor edilmektedir. Finansman konusundaki yapılan icraatlar ve oluşturulan mekanizmaların sadece iyi niyet beyanları olduğu, bunları uygulamaya koymak için çaba gösterilmediği da bazen rapor edilmektedir.

Kamu hizmeti yayıncısı kuruluşların faaliyetlerinin bekasına tehdit olarak sıkça ifade edilen bir diğer husus da, kısa ve uzun vadeli finansman (Ör; Devlet desteklemeleri konusunda danışma eksikliğinin bir sonucu olarak, ücret toplama sistemi, enflasyon oranına göre lisans ücreti katkılarının ayarlanmasındaki hatalardan kaynaklanan zorluklar) ya da finansman hususunda karar mercii durumunda olan yetkililerin baskısına maruz kalma ve bunun sonucu olarak da editoryal bağımsızlığın ve kurumsal özerkliğin kaybedilmesi tehdididir. Bu tür risklerden kaçınmak için kamu desteğinin özellikle Devlet bütçesinden sağlandığı durumlarda uygun önlemler alınmalıdır.

Avrupa ülkelerinde kamu hizmeti yayıncılarının kamusal görevlerini yerine getirmelerini teminen sağlanan tüm finansman yöntemlerinin dört temel amacı vardır. Bunlar kamu hizmeti yayıncılığının;

- Kamuoyunu şekillendirmeye yardımcı olacak tarafsız editoryal yapımları ve haberleri yayınlama ve kamunun tüm ihtiyaçlarına yanıt verme yükümlülüğünü yerine getirmek,

- Tüm ulusal kara alanı üzerinde yayın yapma yükümlülüğünü yerine getirmek,

- Teknolojik ve/veya editoryal yenilikler yapmak,
- Editoryal bağımsızlığını sağlamaktır.

Avrupa'da kamu hizmeti yayıncılığının uygun ve güvenli bir finansman çerçevesine gereksinim duyduğuna ve kamu finansmanının kamu hizmeti yayıncılığı sistemlerinin içine bütünleşmiş bir parçası olduğuna dair ortak bir kanı vardır. Bu kanı hem Avrupa Konseyi hem de Avrupa Birliği siyasi ve hukuki belgelerinde benimsenmiştir. Aşağıda kamu hizmeti yayıncısı kuruluşların Avrupa'nın ikili sistemi içindeki mevcut finansman kaynakları yer almaktadır:

- İzleyici/dinleyiciler tarafından ödenen yayın ücretleri
- Ticari yayıncılar tarafından ödenen lisans/frekans kullanım ücretleri
- Kamu finansmanından sağlanan diğer kaynaklar
- Radyo/televizyon reklamlarından sağlanan gelirler
- Radyo/televizyon program desteklemelerinden sağlanan gelirler
- Ödemeli hizmetlerden sağlanan gelirler.

Kamu hizmeti yayıncısı kuruluşların faaliyetleri ve bu faaliyetlerin finansman kaynaklarına ilişkin olarak kullanılan "kamu" ve "ticari" terimlerinin açıkça anlaşılması gereklidir.

Devlet bütçesinden veya başka kamu fonlarından gelen gelir ya da izleyiciler/dinleyiciler tarafından ödenen zorunlu ücret gelirleri genel olarak "kamu geliri" olarak adlandırılmaktadır. Bunun tam tersi pazarda (reklam, program destekleme, program satışlarından elde edilen gelir) sözleşmeler bazında yapılan ticari alış-verişler ile elde edilen gelirlere ise genel olarak "ticari gelirler" denmektedir.

Bir yayıncılık hizmetinden elde edilen ticari gelir ya da bu gelirle bu hizmetin finansmanının sağlanması yapılan yayıncılık hizmetinin ticari bir amaca hizmet ettiği anlamına gelmemektedir. Bu sıklıkla yanlış anlaşılan bir husustur. Avrupa'da kamu hizmeti yayıncılığı için genelde hâkim durumda olan finansman şekli hem kamu hem de ticari gelirlerden oluşan bir bileşim olan "karma finansman" yöntemidir. Bir program hizmetinin, kamu hizmeti amacı mı yoksa ticari amaç mı taşıdığı konusundaki karara, o ülkedeki yetkili kurumlar tarafından hukuken tanımlamış ve belirtilmiş kamu

hizmeti yayıncısı kuruluşun görevleri/amaçları çerçevesinde değerlendirme yapılarak varılabilmektedir.

Bir başka değişle "ticari gelir" kamu hizmetinin finansmanına katkı sağlayabilir ancak, "ticari hizmet"in (veya ticari faaliyetin) açıkça ayırt edilebilir olma gereksinimi vardır. Bir yayıncılık hizmetinin (kısmen) reklam geliriyle finanse edilmesi o yayıncılık hizmetinin (kısmen dahi olsa) ticari bir hizmet olduğu anlamına gelmemektedir. Burada önemli olan husus yayınlanan o yayıncılık hizmetinin kamu hizmeti yayıncısı kuruluşun görev/amaç alanına girip girmediği ile ilgilidir. Eğer kamu hizmeti yayıncısı tarafından yayınlanan bir hizmet, kamu hizmeti yayıncısı kuruluşun amaç/görevleri çerçevesinde ise o yayın ticari bir hizmet değildir.

Kamu hizmeti yayıncılığının finansmanı kamu hizmeti görevinin yerine getirmesi için sağlanan finansman yöntemlerinin ötesinde bir hususdur. Kamu hizmeti yayıncılığının finansmanı ve bunun nasıl sağlandığı hususu kurumun yapısı ve kurumsal faaliyetleri üzerinde doğrudan etkiye sahiptir ve bu sebepten de finansman kamu hizmeti yayıncılığı sisteminin merkezini oluşturmaktadır.

3.1 Finansmanın içeriğe etkileri

Finansmanı kim sağlarsa o yönetir anlayışı genelde hâkim olmuş, doğru bir görüştür. Gerçekten de reklam ve program destekleme gelirlerine sırtını daha çok bağlayan kamu hizmeti yayıncısı kuruluşların, yüksek izleyici oranlarına erişmek için daha kalitesiz programlar sunarak, kamu görevlerini unutarak (örneğin azınlık gruplarını ihmal ederek) yayınlarını daha çok ticarileştirdikleri bazı Avrupa ülkelerinde gözlemlenmiştir.

Yayın hizmetini doğrudan kamudan sağladığı finansman ile sürdüren kamu hizmeti yayıncısı kuruluşların ise kendilerine finansman sağlayan kamu otoriteleri ve bunları yöneten siyasi partiler tarafından editoryal bağımsızlıklarını tehlikeye düşürecek ölçüde baskıyla maruz kalma veya sadece ek ödenek karşılığı hoş görünmek arzusuyla bazı kamu görevlerini tehlikeye düşürme gibi durumlarla karşılaşmaları söz konusu olmuştur.

Sağlanan finansman yöntemi kamu hizmeti yayıncısı kuruluşun amacını/görevini ne derece yerine getirdiğini belirleyen faktörlerden birisidir.

Kamu hizmeti yayıncısı kuruluşların kanunlarında kamu hizmeti amacı/görevinin yerine getirilmesinin siyasi tarafsızlık ve çoğulculuk çerçevesinde, ticari olmayan kıstaslara önem verilerek ve mali baskılardan uzak durularak yerine getirilmesini şart koşmaktadır. Hukuki kurallar içinde tanımlanan görev/amaçlar bu sebepten uygulanan finansman sisteminin ardında saklanan sinsi gerçeklerle ters düşebilmektedir. Eğer finansman, kamu hizmeti görevinin nasıl yerine getirildiğini etkiliyorsa finansman sistemi arzu edilen sonuçların elde edilmesinde bir yol olarak kullanılabilir. Bu, kamu hizmeti yayıncısı kuruluşların "davranışlarına" veya "üreteceklerine" karar verme yollarından biridir.

3.2 Kamu Hizmeti Yayıncılığı'nın yayıncılık pazarı çerçevesinde sağladığı içeriğin önemi

Pazar açısından, kamu hizmeti yayıncılığının gerekli olmasının üç temel sebebi olduğunu söyleyebiliriz. **Birincisi,** yayıncılık pazarlarının bir takım *pazar hataları* sergilemeleridir. Örneğin, yayıncılığın tamamen pazar egemenliğine bırakıldığı ülkelerde yayıncı kuruluşların, program kalitesi hakkında bilgili tüketicilerin izleyici tercihlerini hiç yansıtmayan program yayınlarını çoğalttıkları görülmektedir. Bu tür program yayınlarının oluşmasının ise üç nedeni vardır:

(i) Yayıncılık bir *kamu malı'dır*. Bir yayın, tanım itibarıyla, birçok insana sunulmaktadır. Sonuçta aynı program yayını aynı anda herkes tarafından izlenmektedir. Ya da, bir başka şekilde ifade etmek gerekirse, bir program bir kez yayınlandığında, bu programının ikinci kez yayınlanması ilk kez yayınlandığı kadar masraf gerektirmez. Bu programların nasıl satıldığına dair radikal bir faklılık oluşturmaktadır. Normal bir mal veya hizmeti satın aldığınızda, örneğin bir araba satın aldığınızda ya da saçınızı kestirdiğinizde kişiler tarafından ödenen ücret, satın alınan her mal ya da hizmetin tüm oluşumunun maliyetini kapsamak zorundadır. Bir programın yayınında ise, programın değeri ilke olarak, o program için tüketicilerin toplam ne kadar para ödemeye niyetli olduğu ile ölçülmektedir. Bu sebeple, en azından toplam değerin anlaşılması açısından, program yayınlarının herkese ücretsiz olarak sunulması ve maliyetin başka yollarla karşılanması gereklidir. (Örneğin; lisans ücreti yoluyla, doğrudan kamu desteği yoluyla, abonelik veya reklamlar yoluyla) Bu yöntem hemen hemen her zaman en etkin yöntem olduğunu ispatlamıştır.

(ii) Yayıncılık bazı izleyici gruplarını dışlamaktadır. Bazı izleyici grupları şiddet veya 'açık!' içerikli programları izlemek isterken, diğer izleyici grupları bu tür programları yüz kızartıcı bulabilir.

(iii) Yayıncılık "*yararı sonradan anlaşılan mallar"* içerir. Bunun sebebi, bazı zamanlar eğitim gibi bazı yayın türlerini izlemeyi istemediğimizi düşünürüz, (bize kalsa o tür programları hiç satın almak istemeyiz) ancak daha sonra o programın bize yararlı olduğunu anlarız ve geçmişte o programı izleyerek bize deneyim kazandırdığından dolayı beğeniriz.

Birinci paragrafta belirtilen kamu malları (program yayınları) normal bir pazar aracılığıyla satıldığında, karşılığında talep edilen fiyat bazı izleyicileri, programı değerli bulmalarına rağmen ve söz konusu bu programlar için fazladan bir ücret talep edilmemesine karşın, izlemekten veya dinlemekten caydırabilir. Sonuç itibarıyla, toplumun geneline sağlanacak faydalar etkisini kaybedebilir ve sadece az sayıdaki birkaç program yayınının ekonomik açıdan etkinliğine katkı sağlanmış olunur. İkinci paragraftaki dışlanma durumunda ise, programların tamamen pazarın egemenliği altına alındığı toplumlarda, çok aşırı düzeyde şiddet ve erotik içerikli program yayınlarının üretildiği izlenmiştir. Yararı sonradan anlaşılan mallara ilişkin üçüncü paragrafta ise, pazara bırakıldığı takdirde pazarın bu tür programları çok az sayıda üreteceği anlaşılmaktadır Bu nedenler ışığında, Kamu politikalarının anahtar rollerinden birinin de pazarın bu hatalarını düzeltmek olduğu bilinmelidir.

İkincisi ise, yayıncılığın tamamen pazar egemenliğine bırakıldığı ülkelerde ticari yayıncıların, sadece satın alınan programların ışığında, bireylerin tercihlerini izleyici tercihleri olarak değil, sadece tüketici tercihleri olarak ve bireysel gereksinimlere bakılmadan toplu değerlendirilerek program yayınlarının profillerini belirledikleri görülmüştür. Bu tür yayıncı kuruluşlar, bireylerin vatandaş olma, yaşadıkları toplumun birer üyeleri olma vasfını küçümsemişler, sadece rekabet, kar ve zarar ile uğraşmışlardır. Bu durumda sorumlu davranan yayıncı kuruluşlar ise pazar koşullarında rekabet şansını kaybetmiş, silinip gitmişlerdir. Bu açıdan kamu hizmeti yayıncılığının pazar koşullarında önemli bir denge sağladığı görülmektedir.

Kamu hizmeti yayıncılığına neden gereksinim duyulduğuna dair **üçüncü** diğer önemli husus da, kitle iletişiminin tamamen özel sektörün eline bırakılmasının bazı toplumlarda demokrasi için pek de tercih edilir bir durum doğurmadığıdır. ABD Başkanı Clinton'un söylediği gibi, "Adaylar, kendilerine oy verecek insanlarla cüzdanlarının değil fikirlerinin gücüne dayalı olarak konuşabilmelidirler." Belki çok daha temel anlamda, demokratik toplumlarda bireylerin hakları vardır ve bu haklar, içinde yaşadıkları toplumlarının nasıl yönetildiğine, ülke yasalarının neler olduğuna dair bilgi edinme hakkını da içermektedir. Bu hakların anlam kazanması isteniyorsa, bu tür bilgilerin televizyon ya da bilgisayar aracılığı ile kar amacı güdülmeden ücretsiz olarak verilmesi gerektiği ortadadır. Kamu hizmeti yayıncılığı bu açıdan da önemli bir katkı sağlamaktadır.[10]

3.3 Finansman Modelleri

[10] Andrew GRAHAM, *The Future of Communications: Public Service Broadcasting*, Balliol College Oxford, June, 2000.

Sadece “kamu finansmanı” modeli, çok az miktarda da olsa “ticari finansmana” gerek duymakta ve “ticari finansman” ise bazı durumlarda “devlet yardım”ına gerek duyabilmektedir. Her iki tür finansmanın da olumlu ve olumsuz yönleri bulunmaktadır.

3.3.1 Kamu Finansmanı Modeli

Kamu finansmanı kamu hizmeti yayıncısı kuruluşlara kamu hizmeti görevlerini yerine getirmeleri karşılığında sağlanmaktadır. Bu da kamu hizmeti görevinin açık bir tanımının yapılarak karşılığında sağlanacak finansmanla ilişkilendirilmesini gerektirmektedir. Kamu hizmetinin yerine getirilmesi için harcanacak miktarın da orantısal (görevin yerine getirilmesine yetecek kadar) olması önemlidir. İngiltere, Norveç, İsveç ve Finlandiya gibi (bazı ürün satışları, haklardan ve lisans satışları hariç) birkaç Avrupa ülkesi, özellikle kamu finansmanına dayalı bir model belirlemişlerdir. Bu finansman aşağıdaki kaynaklardan biri veya birden fazlasıyla elde edilmektedir.

- İzleyiciler tarafından ödenen lisans ücreti (internet gibi yeni hizmetlerden elde ettiği kaynaklara da yönelerek),
- Vergi gelirine dayalı devlet finansmanı
- Sayısal gelişmeler için doğrudan destekleme (desteklemeler)
- Kamu medya hizmeti kuruluşlara finansman aktarmak için özel görsel-işitsel işletmecilerin vergilendirilmeleri veya başka uygun yollarla.

Sadece doğrudan kamusal fonlarla finansman sağlanmasının kamu hizmeti yayıncısı kuruluşlar üzerinde olumlu etkileri vardır. Örneğin, finansman düzenli bir biçimde kamu yayıncısı kuruluşa aktarılmakta ve bir mali yıl içinde alımlara ilişkin yaşanılan fiyat iniş ve çıkışlarına rağmen mali düzenlilik daha kolay sağlanabilmektedir. Üstelik bu düzenli gelir sayesinde sıklıkla reklamlardan elde edilen gelir düşmelerine rağmen görevlerini yerine getirebilmektedirler. Kamu tarafından ödenen ücret karşılığı elde edilen gelirin ise kamu hizmeti yayıncısı kuruluş ve izleyici/dinleyici arasında doğrudan bir bağ oluşmasına katkı sağlamaktadır.

Her bir lisans ücretinin belirlenmesi, özellikle ücret muafiyetine ilişkin belirlemeler bir devlet komisyonu, bağımsız bir kurul ve yasaların yetkin kıldığı idareler tarafından yapılmaktadır. Özellikle yeni dağıtım yöntemleriyle yeni ortamlardan alınacak yayınlar için kamunun benimseyeceği bir lisans ücretinin tespiti ise zor bir iştir.

Lisans ücretlerinin toplanma yöntemleri ülkeden ülkeye değişmektedir. Örneğin; Portekiz'de, Yunanistan'da, Güney Kıbrıs Rum Kesimi'nde ve Türkiye'de radyo ve televizyon yayınları için elektrik faturalarından toplanan vergilerle kamu hizmeti yayıncısı kuruluşlar desteklenmektedir. İsviçre'de ise bir zamanlar telefon faturalarından finansman sağlanmaktayken şimdi Almanya'da olduğu gibi bağımsız bir şirket tarafından bu lisans ücretleri toplanmaktadır. İtalya'da, Macaristan'da, Polonya'da ve Çek Cumhuriyeti'nde postane ve telekomünikasyon kuruluşlarının faturalarından toplanan vergilerle finansman sağlanmaktadır. Fransa'da ise finansman yerel yerleşim vergilerinden sağlanmaktadır. Hollanda ve Belçika'da ise lisans ücretleri kaldırılmış, yerine bir vergi konmuştur.

Bu finansman sistemi, AB Komisyonu'nda kamu hizmeti yayıncılarının finansman ihtiyacının belirlenmesi konusunu gündeme getirmiştir. Kamusal desteklemenin ihtiyacın büyüklüğüne göre nasıl hesaplanacağı hususu önemli bir sorudur. Komisyon bu çerçevede Almanya, Avusturya ve Danimarka dâhil birçok AB üyesi Devlete, çevrimiçi uygulamalarla birlikte sayısal yayıncılık teknolojileri ve kamusal ihtiyaçların ortaya çıkışı çerçevesinde ihtiyaca dayalı bir değerlendirme yapmaları istenmiş ve bunun mali etkilerinin ne olacağı sorulmuştur.

Kamu hizmeti görev/amaçları yerine getirilirken sağlanan finansmanın gerçek maliyetin üzerinde olması durumu kaçınılması gereken bir husustur. Rakibi konumunda bulunan özel kuruluşlar bu sebeple kamu hizmeti yayıncısı kuruluşları AB Komisyonuna şikâyet etmişlerdir. AB Komisyonu kamu hizmeti yayıncısı kuruluşlara fazla finansman tahsis edilmesinin pazar üzerinde zararlı etkileri olması sebebiyle pazarı koruma kararlılığını sürdürmek amacıyla üye Devletlere bazı yükümlülükler getirmiştir.

Sadece kamusal fonlara dayalı olan bu kamu finansmanın bazı kötü tarafları da bulunmaktadır. Kamu hizmeti yayıncısı kuruluşun sadece Devlete dayanarak finansman sağlaması onu devlete daha da bağımlı hale getirmekte ve bağımsızlığını tehdit etmektedir.

Bazı Avrupa ülkeleri ise özel radyo ve televizyonlardan aldığı lisans ücretleri ve reklam geliri oranlarından topladığı paralar ile kamu hizmeti yayıncısı kuruluşları finanse etmektedirler. Finlandiya bu modeli denemiş ancak özel kuruluşlar sorumluluklarını yeterince yerine getirmedikleri için bu model başarısız olmuştur.

3.3.2 Ticari Finansmanı Modeli

Kamu hizmeti yayıncısı kuruluşların ticari finansmanı, genel itibarıyla bu kuruluşların özel şirketlerle yaptığı ticari işlemlerden sağladıkları gelirlere dayanmaktadır.

- Reklam gelirleri

- Ürün destekleme
- Ürün satışları (DVD, VOD, CD satışları ve tele-alışveriş)
- Hizmet satışları (etkileşimli oyunlar, teknik kaynakların tahsis edilmesi, programlara ilişkin hak transferleri)
- Abone gelirleri
- Arşiv materyale erişimden elde edilen gelirler

Ticari finansman kaynaklarına dayalı kamu hizmeti yayıncılığı, kamu finansmanından kaynak alan kamu hizmeti yayıncılığından belirgin özelliklerle ayrılmaktadır. Ticari finansmanla beslenen kamu hizmeti yayıncısı kuruluşlar, devlet ile bağlarını ve sağladıkları kamu hizmeti üzerindeki devlet kontrolünü zayıflatmaktadırlar. Bir diğer taraftan da bu finansman sistemi kamu hizmeti yayıncılarını özel sektörle rekabete zorlamaktadır. Gelirleri ticari pazardaki gelir paylarının dağılımına göre değişmektedir. Bu nedenle düzenli gelirleri yoktur. Pazar payları arttığında ise bu sefer özel sektör tarafından eleştiriye uğramakta ve rekabeti bozduğu için şikâyete sebep olmaktadır. Ticari finansmanla ürettiği ve yayınladığı programlarının başarısı, genelde pazar kaygıları taşıdığından ve izlenme oranlarını dikkate alma zorunluluğu olduğundan program kalitesinin düşme olasılığı bulunmaktadır.

İspanya'da kamu hizmeti yayıncısı kuruluş 2006 yılına kadar ticari finansman modeliyle finanse edilmiştir. Ancak, piyasaya aşırı borçlanması sebebiyle 2006 yılında İspanya Hükümeti parlamentosundan bir yasa geçirmiş ve kamu hizmeti yayıncısı kuruluşun aşırı borçlanmasını yasaklamıştır. Açığını kapaması için de bir kamu fonundan finansman sağlamıştır.

Ticari rekabet sebebiyle özel fonlardan alınan kaynaklara ilişkin bilgi şeffaflığının devletten alınan kaynaklara ilişkin bilgi şeffaflığından çok daha az olması da bu finansman modelinin ortaya çıkardığı bir başka sorundur.

3.3.3 Karma Finansman Modeli

Hem kamu gelirlerinin ve hem de ticari gelirlerin kamu hizmeti yayıncısı kuruluşa finansman olarak aktarıldığı bir modeldir. Birçok Avrupa ülkesi bu finansman

modeliyle kamu hizmeti yayıncısı kuruluşa finansman sağlamaktadır. Kamu hizmeti yayıncısı kuruluşa sabit ve düzenli bir gelir sağlamanın kuruluşun görevlerini etkin biçimde yerine getirmesine sebep olduğu ve değişen medya ortamına daha hızlı adapte olabilecek düzenlemeleri yapabilmelerine imkân tanıdığı görülmüştür. Fransa'da kamu televizyonunun gelirlerinin üçte ikisi kamu fonlarından aktarılan finansmanla sağlanmaktadır. Kamu radyolarının ise %86'sı (1,5 Milyar Euro) kamu fonlarından geri kalanı ise ürün desteklemelerinden ve reklamlardan sağlanmaktadır. Sayısal hizmetlere geçiş ve yeni teknolojilere yayılma gereksinimi sebebiyle kamu hizmeti yayıncısı kuruluşlar için özel finansman önlemleri Hükümet tarafından alınmıştır. Kamu hizmeti yayıncısı kuruluşların karma finansman modeli içinde kamudan aldıkları finansman oranları ülkelere göre şöyledir: Estonya %90, Türkiye %90 (370 Milyon Euro), İtalya (RAI) %60, Çek Cumhuriyeti %70, İngiltere %70 (5 Milyar Euro, reklam gelirleri dâhil).

Tablo 7: Bazı kamu hizmeti yayıncısı kuruluşların gelirleri – ana gelir kaynakları. (% gelirler)

BBC 2002	ZDF (Almanya) 2001	ARD (Almanya) 2001	FR2 (Fransa) 2001	FR3 (Fransa) 2001	RTVE (İspanya) 2001	SVT (İspanya) 2002		RTBF (İspanya) 2001
A) Kamu Fonları	74.6	84.9	82.9	57.6	68.4			62.5
Bu gelirin içindeki yayın lisans ücreti geliri	68.0	84.9	82.9	57.6	68.4			60.2
B) Ticari Gelirler	24.4	15.1	15.7	38.7	31.2			33.5
Bu gelirin içindeki	4.6	1.0	-	-	-			0.5
yayın								

3.3.4 Mali Denetim

Kamu hizmeti yayıncısı kuruluşlar için tercih edilecek finansman sisteminin bu kuruluşlara tahsis edilecek fonları uygun ve uygulanabilir kuruluş Kanununa göre harcamalarını güvence altına almalıdır. Bu sebeple kamu hizmeti yayıncısı kuruluşların kaynaklarını akılcı bir şekilde kullanmalarını sağlayacak gerekli denetim düzenlemeleri oluşturmaları, özellikle aynı kuruluş çatısı altında birkaç kanalı veya şirketi barındırdıkları durumlarda işletme yapılarını ekonomi ölçeği ilkesine uygun biçimde kurmaları uygun olacaktır.

Ana hizmet sağlayıcılarıyla kamu hizmeti yayıncısı kuruluşlar arasındaki ilişkilerin pazar hukukuna riayet etmesine dikkat edilecektir. Bu özellikle kamu hizmeti yayıncısı bir kuruluşun kardeş firmaları kontrolü altına alması durumlarında bu firmaların kuruluş sebebinin arkasında yatan sebepleri ve doğurabileceği gayri resmi sonuçların iyi araştırılmasını gerektirmektedir.

Kamu hizmeti yayıncısı kuruluşların kullanımına tahsis edilmiş kaynakların kendilerine verilen görev gereksinimlerini doğru biçimde karşıladığının ve doğrudan veya dolaylı şekilde fazla aşırı uçlara kaçmayacak biçimde harcamış olduklarının kanıtlanması gereklidir.

Özellikle şu hususlar kanıtlanmalıdır:

- Kamu finansmanı kamu hizmeti yayıncısı kuruluşun gereksinimlerine uymalı ve görevi yerine getirmesine yetmelidir.

- Kamu hizmeti yayıncısı kuruluşun üzerindeki finansman yükü, ne fazla ne de az tahmin edilmeli, rekabetin bozulmasına sebep olma yükümlülüğü olmayan doğrulanmış anlaşılır değerlere yanıt verebilmelidir.

- Kamu hizmeti yayıncısı kuruluşun hesap defterleri şeffaf olmalı ve öncelik içeren faaliyetlerinin hesapları ile ikincil ticari faaliyetlerinin hesapları ayrı tutulmalıdır.

Kamu hizmeti kuruluşların mali denetimi farklı kurumlar tarafından yapılabilmektedir:

- Bağımsız düzenleyici otoriteler tarafından

- Devlet tarafından, kamu hizmeti yayıncısı kuruluşun editoryal bağımsızlığını zedelemeden

- Tamamen bu konu için görevlendirilen kuruluşlar tarafından denetim yapıla bilinmektedir.

Örneğin; İsviçre'deki düzenleyici otorite Ofcom, kamu hizmeti yayıncısı kuruluş SRG SSR tarafından sağlanan kamu hizmetinin finansmanını incelemekle mükellef olup, SRG SSR'dan kendisine gönderdiği hesaplar hakkında açıklamada bulunmasını talep edebilmektedir.

Kaynakların kullanımına ilişkin şeffaflık kamu hizmeti yayıncısı kuruluşun güçlü biçimde idare edilmesi için gerekli bir diğer unsurdur. Mali kaynakların iyi şekilde yönetimi, özellikle kamu hizmeti yayıncısı kuruluşun muhasebesinde, yıllık hesaplarının ayrıntılı yayımlanmasında, maaş skalalarında ve orta ve üst düzey yönetim masraflarında şeffaflık olması halinde başarılabilmekte ve bu şekilde resmi mali yardım görebilmektedir.

Şeffaflığın sağlanması açısından kamu hizmeti yayıncısı kuruluşlara, kamu hizmeti göreviyle ilgili faaliyetlerini, ticari faaliyetlerinden açık biçimde ayıran bir muhasebe yöntemi benimsemeleri tavsiye edilmektedir. Bu da kaynakların uygun biçimde kullanılmasını ve denetimini kolaylaştırmaktadır. Bu usul, Avrupa Birliği üyesi Devletlerde uyulması gereken bir yükümlülük olup, rekabete ilişkin kararlar bu usulün

yerine getirilmesi şekline göre alınmaktadır. Finlandiya, İsveç, Avusturya ve İspanya, kamu hizmeti yayıncısı kuruluşlarının yeni sayısal hizmetler sunabilmesini teminen toplamak istedikleri lisans ücretinin belirlenmesini öngören birer kanun hazırlamakta olup, bu kanunlar yeni "Görsel-işitsel Medya Hizmetleri Yönergesi"ne uygun olarak yürütülecektir.

3.3.5 AB Ülkelerinde Kamu Hizmeti Yayıncılığı için Devlet Yardımı ve Haksız Rekabete İlişkin Hukuki Önlemler

Avrupa Birliğinde Kamu hizmeti yayıncılığına Devlet yardımlarının uygulanmasında değişik birçok unsur dikkate alınmalıdır. AB Antlaşmasının 87. ve 88. sayılı maddeleri devlet yardımı konusunu, 86 (2) sayılı maddesi ise devlet yardımının Antlaşma çerçevesinde uygulanmasına ilişkin kuralları ve özellikle genel ekonomik çıkar sağlayan hizmetlere uygulanan rekabet kurallarını içermektedir.

Madde 86(2)

Genel ekonomik çıkar hizmetlerinin işletilmesiyle görevli teşebbüsler veya bir gelir getiren karaktere haiz tekel, bu Antlaşmada yer alan kurallara özellikle rekabet kurallarına tabi olup, bu tür kuralların uygulanması hukuki olarak veya hakikatte onların yerine getirmesi için yüklenen özel görevlerin performansını elden geldiğince engelleyecektir. Topluluğun çıkarlarına ters düşeceğinden ticaretin gelişmesi bu tür bir bağlamda etkilenmemek zorundadır.

Oysa Amsterdam Antlaşması ise genel ekonomik çıkar ve kamu hizmeti yayıncılığı sistemine ilişkin yorumlayıcı özel bir protokol [(Madde 16) Amsterdam Protokolü] ile hüküm getirmiştir. Maastrich Anlaşması ise 151. Maddesinde Topluluğun kültür alanındaki rolünü tanımlamış ve 87(3)(d) Maddesinde de kültürün geliştirilmesi amacıyla yapılacak devlet yardımına uyumluluk esasına ilişkin hükümde bulunmuştur. Avrupa Parlamentosu ve AT Konseyi, 3 Ekim 1989 tarihinde 89/552/EEC sayılı Yönergesi ile televizyon yayıncılık faaliyetleri konusunda üye Devletlerdeki Kanun, ikincil Düzenleme ve tam yargı yoluyla konulan belirli hükümlerin eşgüdümünü sağlamıştır. AB Komisyonu 25 Haziran 1980 tarihinde 80/723/EEC sayılı Yönergesi ile üye Devletler ve kamu işletmeleri arasındaki mali ilişkilerin şeffaflığı ile bu

işletmelerin kendi içlerindeki şeffaflığının sağlanmasına dair bir düzenleme getirmiştir. Bu kurallar Avrupa Birliği Adalet Divanı ve Asliye Mahkemesinde yorumlanmışlardır. AB Komisyonu, devlet yardımlarının düzenlenmesi hususunda ise defalarca bildirimlerde bulunmuştur.

Kamu hizmeti yayıncısı kuruluşların devlet yardımı alımlarına ilişkin AB Antlaşmasının 87(1) sayılı Maddesi, bir üye Devlet tarafından devlet yardımının veya devlet kaynaklarından herhangi bir şekilde belirli teşebbüslerin menfaatine veya belirli malların üretimine kaynak aktarımının pazar rekabetini bozmasının veya bozmaya tehdit oluşturmasının üye Devletlerarasındaki ticareti etkileyeceği için ortak pazar anlayışına uymayacağını belirtmektedir.

Herhangi bir Devlet yardımı içeriğinin 87 (1) sayılı Madde çerçevesinde değerlendirirken Devlet müdahalesinin amacı dışında bir etkisi olup olmadığının belirlenmesi sağlanmaktadır. Kamu hizmeti yayıncısı kuruluşların devlet tarafından finansmanı normalde yukarıda belirtilen kıstasa ne kadar çok uyarsa o kadar çok devlet yardımı olarak görülmektedir. Kamu hizmeti yayıncısı kuruluşlar genelde devlet bütçesinden veya Televizyon cihazlarından topladıkları bandrol gelirleriyle finansmanlarını sağlamaktadırlar. Bazı belirli hallerde Devlet, kamu hizmeti yayıncısı kuruluşların yararına sermaye aktarımında veya borç silme girişiminde bulunmaktadırlar. Bu mali önlemler normalde kamu otoriteleri için gelir sayılabilmekte ve Devlet kaynaklarının aktarımı olarak görülmektedir. Üstelik bu tür önlemlerin AB Anlaşmasının 92. ve 93. Maddelerinin kamu otoritelerine uygulanması çerçevesinde alınması pazar ekonomisi yatırımcı testinin başarısız çıkmasına sebep olabilmektedir. Bu yardımlar çoğu durumlarda belirli yayıncı kuruluşların yararına olmasına karşın rekabeti bozabilmektedir. Doğal olarak, Devlet yardımının olması durum bazında değerlendirilmek zorundadır ve finansman aktarımının özel yapısına da bağlıdır.

AB Adalet Divanı'nın da gözlemlediği üzere, Devlet yardımı ya da Devlet kaynaklarının aktarımıyla herhangi bir teşebbüsün konumu kuvvetlendirildiğinde Topluluk içi ticaret içinde rekabet eden diğer teşebbüslerle mukayese edildiğinde diğerlerinin o yardımdan etkilenmiş olduğu düşünülmek zorundadır. Bu sebeple, kamu hizmeti yayıncısı kuruluşun devlet tarafından finanse edilmesi, genel olarak üye Devletlerarasındaki ticareti etkilediği şeklinde düşünülebilmektedir.

Avrupa'da programların yayın haklarının kazanılması ve satışı çoğu zaman uluslararası düzeyde gerçekleşmektedir. Reklamcılık da yine aynı şekildedir. Kamu hizmeti yayıncısı kuruluşlar reklam için yayınlarında zaman ayırmakta ve bu zamanı satmaktadırlar. Özellikle sınırları tanımayan homojen dil bölgelerinde reklamların sınır ötesi etkisi vardır. Üstelik ticari yayın kuruluşlarının sahiplik yapısı AB üyesi bir devletten bir diğerine uzanabilmektedir.

Avrupa Adalet Divanının içtihat hukukuna göre herhangi bir teşebbüse devlet kaynaklarının aktarımı, kamu hizmeti yükümlülüklerinin net masraflarını karşıladığında devlet yardımı olarak (Madde 87 (1)'in uygulanması için tüm şartlarının yerine getirilmesi şartıyla) görülmektedir.

AB üyesi Devletlerde kamu hizmeti yayıncısı kuruluşlar için hali hazırda uygulamada olan finansman usulleri uzun zaman önce AB Antlaşmasından önce uygulamaya konmuştur. AB Komisyonu bu usulleri Madde 88 (1) çerçevesinde yorumlamış ve düzenlemiştir. AB Komisyonu, Üye Devletlerle işbirliği içinde mevcut tüm devlet yardımı sistemlerini sürekli gözden geçirmektedir. Böylece AB Komisyonu, ortak pazarın işlevselliğini ve geliştirilmesini sağlayacak uygun önlemleri üye Devletlere önerebilmektedir.

22 Mart 1999 tarihli AB Konseyi Yönetmeliğinin 1 (b) (i) Maddesi AB Antlaşmasının 93. Maddesinin uygulanması için ayrıntılı kurallar getirmiştir. Bu maddeye göre Antlaşmadan önce yapılmakta olan devlet yardım çizelgeleri ve tekil yardımların AB Antlaşmasından sonra da geçerli ve uygulanabilir olduğunu ifade etmektedir. Madde 1 (b) (v) ise AB Antlaşması öncesi mevcut olan devlet yardımının bugün de mevcut yardım olarak kalmaya devam edeceğini, çünkü bu devlet yardımı ilk konduğunda o zamanki şartlarda devlet yardımı olarak görülmediğini, ancak ortak pazarın evrilmesiyle devlet yardımı olarak görülmeye başlandığını belirtmektedir.

AB Adalet Divanı'nın içtihat hukukuna göre AB Komisyonu'nun yardım yapılmasına dair oluşturulan yasal çerçevenin günümüzde değişip değişmediğini saptaması gereklidir. AB Komisyonu'ndan, bu çerçevede üye her Devletteki, yayıncılık sistemine ilişkin hukuki ve ekonomik unsurları dikkate alması istenmektedir. AB Komisyonu da ülkelerdeki bu yardımları durum bazında teker teker incelemenin daha faydalı olacağına inanmaktadır.

AB Komisyonu, kamu hizmeti yayıncılarına yapılan devlet yardımının ortak pazar ile uyumlu olup olmadığı hususunu incelemek zorundadır. Bu çerçevede Madde 87(2) ve Madde 87(3)'de listelenen istisnai rejim önlemleri (deregasyonlar) de uygulanabilmektedir.

AB Antlaşmasının 151 (4) Sayılı Maddesinde kültürlerin çeşitliliğine saygılı olmak ve geliştirmek amacıyla AB'nin kurucu anlaşmasındaki ilgili diğer maddelerinde bu hususun dikkate alınması istenmiştir. 87 (3) (d) sayılı Maddede ise kültür çerçevesinde devlet yardımı yapılırken ortak pazarla uyumlu olunmasını ve ortak çıkara zarar

vermeyecek ölçüde rekabeti ve ticari şartlara zarar vermemesinin sağlanması istenmiştir. AB Komisyonu bu madde çerçevesinde herhangi bir AB üyesi Devletin kamu hizmeti yayıncısı kuruluş için yapacağı bir devlet yardımını tek başına yeterli görmemektedir. AB Komisyonu 86 (2) sayılı Madde çerçevesinde bu yardımın uygunluğunu değerlendirebilmektedir.

AB Adalet Divanı, 86 Sayılı Madde çerçevesinde üye bir devletin derogasyona tabi olabileceğini, bu sebeple kısıtlı bir şekilde yorumlanması gerektiğini ifade etmektedir. Mahkeme bu tür bir derogasyondan yararlanabilmek için aşağıda yer alan şu şartların yerine getirilmesini istemektedir:

(i) Devlet yardımı gerektiren hizmet genel ekonomik çıkarla ilgili bir hizmet olmak zorundadır ve açık biçimde üye Devlet tarafından tanımlanmak zorundadır (Tanım);

(ii) İlgili teşebbüs açık biçimde üye Devlet tarafından o hizmeti sağlamayla görevlendirilmek zorundadır (görevlendirme);

(iii) Antlaşmanın rekabete ilişkin kurallarının uygulaması (Devlet yardımının yasaklanması hali) teşebbüse verilen özel görevlerin performansını etkilemek zorundadır ve bu tür kurallardan muafiyet, topluluğun çıkarlarına ters olacak boyutta ticaretin gelişmesine engel olmamak zorundadır (orantısallık=kamu finansmanının ilgili kamu hizmeti görevinin yerine getirilmesi için gerekli miktar ile sınırlandırılması)

Antlaşmanın bir gözeteni olan AB Komisyonu, yukarıda sıralanan kıstasların tatmin edici olup olmadığını sürekli denetlemektedir.

Son zamanlarda Topluluk hukuku, kamu hizmeti yayıncılığının özel amaçlarının yanı sıra kamu hizmeti yayıncısı kuruluşların hizmetleri için sağlanan finansman ve hukuki düzenlemelere ilişkin soruları gündeme getirmiştir. Topluluk, iyi biçimde yapılanmış ve güçlü mali desteğe sırtını dayamış kamu hizmeti yayıncısı kuruluşların faaliyetleri tarafından yeni hizmetler geliştirmede ticari canlılığının ve kapasitesinin tehdit altında olduğunu iddia eden ticari yayıncı kuruluşlar tarafından şikâyetlere maruz kalmaktadır.

3.3.6 Rekabet Rejimi çerçevesinde Kamu Hizmeti Yayıncısı Kuruluşlar hakkında AB Komisyonu'na yapılan Şikâyetler

Avrupa Komisyonu'na bu konuda yapılan şikâyetler 1990'lı yıllardan itibaren başlamıştır. Yapılan şikâyetlerin birçoğu, sağlanan kamu finansmanın Avrupa Birliği Antlaşmasının 87. Maddesi çerçevesinde kanuna aykırı devlet yardımı olduğuna ilişkindir. Madde 87, devlet tarafından sağlanan tüm mali yardım türlerini kapsamaktadır. Örneğin; lisans ücreti geliri, hükümet yardımları; teminatlar veya düşük faiz oranlı borç alımları; vergi indirimli veya muafiyetli ya da maliyet indirimli Frekans spektrumu kullanımı ya da mal ve cihaz alımlarına ilişkin diğer kolaylıkların sağlanması gibi…

Belirli teşebbüslere veya belli ürünlerin üretimine ayrıcalık sağlayarak rekabete zarar veren veya vermekle tehdit eden bu tür yardımların olması ve Üye Devletlerarasındaki ticareti etkilemesi tamamen yasa dışıdır. Ancak, yapılan yardımlar Madde 86 ve sınırlandırılan muafiyetler çerçevesinde Madde 87 kapsamında izah edilebiliyor ise haksız rekabetten söz edilemez. Madde 86, Madde 87'nin kapsamından belirli şartlar çerçevesinde farklıdır. Bunlardan birisi de Madde 86'da kamu hizmeti yayıncılığını da içeren 'genel ekonomik çıkar' teriminin kullanımında yatmaktadır. Bu konuda AB Adalet Divanı (dava no. C-280/00) bir şikâyet davasını ele almış ve bir Devletin, bir kamu hizmeti yükümlülüğünü yerine getirmesi için bir teşebbüsün harcadığı maliyetin karşılığında bir ödemede bulunmasını belirli koşullar altında yapması halinde devlet yardımı olarak ele almayacağı hükmünde bulunmuştur. Bu koşullar arasında söz konusu teşebbüsün bir ihale sonucu o kamu hizmeti yükümlülüğünü üstlenmesi veya söz konusu hizmete ait maliyetlerin, iyi işletilen tipik bir teşebbüsün maliyetlerine atıfta bulunularak belirlenmesi koşulu bulunmaktadır.

Ticari yayıncı kuruluşlar, devlet finansmanının kamu hizmeti yayıncısı kuruluşlara sağlanmasının rekabeti özellikle; aşırı finansman, pazar-istilası ve çapraz-destekleme gibi çeşitli şekillerle bozduğunu iddia etmektedirler. Aşırı finansman, kamu hizmeti yayıncısı kuruluşa bir kamu hizmeti sağlaması için Devletin ihtiyacın çok üzerinde mali destekte bulunmasını ifade eder. Bu da kamu hizmeti yayıncısı kuruluşun reklam oranlarını düşürmesine ve ilgi çekici programların haklarını, özellikle spor ve film programlarını satın alarak pazarda hâkim konumuna gelmesine sebep olmaktadır. Birçok ticari kuruluş, kamu hizmeti yayıncısı kuruluş kadar kendilerinin de kaliteli ve geniş yelpazede program sunduğunu iddia etmekte, her ikisinin de reklam gelirlerine ihtiyaç duyduğunu ama kamu hizmeti yayıncısı kuruluşun sırtını kamu finansmanına dayayarak daha avantajlı konuma geldiğini belirtmektedirler.

Pazar-istilası hususu kamu hizmeti yayıncısı kuruluşların anti-rekabetçi faaliyetleri sebebiyle değil varlıklarıyla ilgili bir husustur. Devlet tarafından finanse edilen başarılı bir kamu hizmeti yayıncısı kuruluş, gücü sayesinde pazarın gelişimini ekonomik olmayan bir yöne doğru itebilir ve mevcut işletmecileri işlerinden edebilir. Bu sebeple ticari kuruluşlar, kamu hizmeti yayıncısı kuruluşların ek tematik sayısal televizyon hizmetlerinin yanı sıra internet sitelerini de yaygınlaştırmalarına dikkat çekmektedirler.

Çapraz-destekleme, gelir akışlarını tesis etmek için kamu hizmeti yayıncısı kuruluşların ticari faaliyetlerini çeşitlemeleriyle ilişkilidir. Günümüzde birçok kamu hizmeti yayıncısı kuruluş, ticari kablo ve uydu hizmetlerinde, internet hizmetlerinde ve kitap ve magazin basımı işinde hizmetler sağlamaktadır. Burada yatan endişe, kamu hizmeti yayıncısı kuruluşa sağlanan devlet yardımının doğrudan kendisi tarafından veya ilgili olduğu şirketler yoluyla tamamen ticari faaliyetler olan bu alanlardaki faaliyetlerin finansmanına kullanmasıdır.

Günümüze değin, ticari kuruluşların yapmış olduğu şikâyetlerin birçoğu başarısızlıkla sonuçlanmıştır. AB kurumları, siyasi olarak son derece duyarlı bir konu olan kamu hizmeti yayıncılığına Birlik müdahalesinin üye Devletler tarafından karşı çıkılacağının farkındadır. 1997 yılında kamu hizmeti yayıncılığına dair benimsenen Amsterdam Protokolü, kamu hizmeti yayıncılığının her toplumun doğrudan demokratik, sosyal ve kültürel gereksinimleriyle ve medya çoğulculuğunun korunmasıyla ilişkili olduğunu onaylamış, ancak kamu hizmeti yayıncısı kuruluşların kurumsal yapılandırılmaları ve finansmanının sağlanmasıyla üye Devletleri sorumlu kılmıştır. Geniş çapta verilen bu sorumluluk ise Topluluk Hukuku tarafından sınırlandırılmıştır. AB Komisyonu, aldığı kararlar ve benimsediği siyasa belgeleriyle üye Devletler ile Topluluk Hukuku arasındaki sınırı daha açıkça çizmiş, Topluluk Hukukunun üye Devletler tarafından bu alandaki faaliyetlerini birçok önemli açıdan kısıtlamıştır.

Son zamanlarda görüldüğü üzere AB üyesi Devletlerde faaliyet gösteren kamu hizmeti yayıncılarının ticari faaliyetleri üzerindeki Topluluğun rekabet konusundaki baskıları sonucu Kamu Hizmeti Yayıncıları ana kanalları BBC1 ve BBC2'de olduğu gibi reklam yayınlarından vazgeçme kararı almışlardır. Fransa'nın kamu hizmeti yayıcısı TF-1 Kanalı buna eklenen yeni bir örnektir.

3.3.7 Avrupa Birliği'nde Kamu Hizmeti Yayıncılığının Finansmanına getirilen Standartlar güncellenmektedir.

AB Komisyonu, kamu hizmeti yayıncılığının finansmanına ilişkin yapılan devlet yardımı konusunda 2001 yılında yayınlamış olduğu 2001/C 320/04 sayılı tebliği güncellemek amacıyla bir çalışma başlatmış ve tebliğ taslağının son halini 2009 yılının Temmuz ayında yayınlamıştır. Getirilen ana değişiklikler, kamu hizmeti yayıncısı

kuruluşların hesap verebilirliği ve ulusal düzeyde daha etkin biçimde denetiminin sağlanması, kamudan sağlanan finansmanın pazar üzerindeki tüm etkilerinin en aza indirilmesini temin etmek amaçlıdır.

Bu değişiklikleri kısaca şu şekilde özetlemek mümkündür:

- Kamu hizmeti yayıncısı kuruluşların başlatacağı belirli yeni hizmetler hakkında pazar öncesi denetim sağlamak (bu tür yeni hizmetlerin pazara etkisini kamusal değeriyle dengelemek);
- Kamu hizmeti görevi içine ödemeli hizmetlerin dâhil edilmesi hususuna açıklıklar getirmek;
- Ulusal düzeyde kamu hizmeti görevinin denetimi ve aşırı-finanse edilmeye karşı daha etkin kontrolün sağlanması;
- Kamu hizmeti yayıncısı kuruluşların mali esnekliğinin artırılması

AB Komisyonu tarafından güncellenmekte olan 2001/C 320/04 sayılı tebliğinin güncellenme sebepleri aşağıda yer almaktadır:

1) Üye Devletler kamu hizmeti amaçlarını açıkça oluşturmak ve kamu hizmeti yayıncısı kuruluşları resmen bu amaçların yerine getirmesini teminen görevlendirmek zorundadırlar. AB Komisyonu verilen hizmetin Amsterdam Protokolü çerçevesinde olduğu gibi toplumun demokratik, sosyal ve kültürel ihtiyaçlarını karşılayıp karşılamadığına bakmaktadır. Kamu hizmeti yayıncılığı görevi sonuç itibarıyla çok geniş çaplıdır ve bu sebeple de belirli program gerekliliklerine göre değil, genel ilkelere tabi olup, eğlence ve spor programlarını bile kapsayabilmektedir. Eğlence ve spor programları önemli sosyal konuları gündeme getirip, bilgiler sunabilmektedir. Belirli internet hizmetleri, teknik olarak yayın hizmeti olmasa da kamusal finansmandan yararlanabilmektedir. BBC Sayısal Müfredat davası (1.10.2003 tarih ve N37/2003 sayılı Dava) hakkındaki kararında AB Komisyonu, BBC'nin çevrimiçinde eğitim hizmetleri sağlayabilmesi ve BBC'nin yayın hizmetlerine bağlı olarak çevrimiçinde haber ve eğlence programları sunabilmesi için İngiltere'de kamu finansmanından yararlanabilmesi yönünde karar almıştır.

Ancak, Kamu hizmeti yayıncısı kuruluşlarının görev genişliği yeni alanlara doğru daha da genişlemesi yönünde bazı sınırlamalara tabidir. Geçen zamanlarda AB Komisyonu, Hollanda, Almanya ve İrlanda kamu hizmeti yayıncısı kuruluşların mobil telefon hizmetleri, e-ticaret faaliyetleri, çevrimiçi program rehberleri ve ödemeli TV spor karşılaşmalarına ilişki hakların kazanılmasında Devlet finansmanı kullanmalarının yasalara uygunluğunu inceleme altına almıştır. Meşru Kamu hizmeti faaliyetlerinin nerede başlayıp nerede bittiğini gösteren sınırların belirgin olmaması, hem kamu hizmeti yayıncısı kuruluşlar hem de ticari yayıncı kuruluşlar için sıkıntı yaratmaktadır. İngiltere'de yeni sayısal ve çevrimiçi hizmetleri başlatmayı düşünen ticari kuruluşların karşılaşacağı riskleri azaltmaya çalışmak için yapılan bir girişim olan 2005 yılı BBC'nin geleceğine dair İngiliz Hükümeti Yeşil Raporu, yeni bir BBC hizmeti başlatmak için yapılan her önerinin, potansiyel olarak yapacağı kötü 'pazar etkisine karşın yararı daha çok olacak 'kamusal değeri olup, olmadığının değerlendirilmesini önermektedir.

2) İkinci olarak, bağımsız bir otoritenin kamu hizmeti yayıncısı kuruluşun amacına uygun olarak görevini yerine getirip getirmediğini denetlemek zorunda olduğunun saptanmış olmasıdır. Bu otorite bizzat kamu hizmeti yayıncısı kuruluştan bağımsız olmalı ve aynı zamanda da ticari çıkarlardan ve hükümetin çıkarlarından da bağımsız olmalıdır.

3) Sağlanan devlet finansmanı kamu hizmeti görevlerinin gerçekleştirilmesi için gerekenin ötesinde olmamalıdır. Neyin oransal olduğuna karar vermede, basitçe rakip ticari hizmetlerin maliyetini saptamak yeterli olmayacaktır. Çünkü kamu hizmeti yayıncısı kuruluşlar, kalite ve güvenirlik çerçevesinde daha yüksek çıtadaki standartlara tabi olma eğilimi içindedirler. BBC'nin sayısal olarak 24 saat haber hizmeti başlatmasına dair yapılan şikâyetteki BBC'nin daha yüksek işletim maliyetlerinin olma sebebinin dünya çapında 64 tam süreli çalışanıyla 47 ofisi işletmesinden kaynaklandığı ortaya çıkmıştır. Hâlbuki SkyNews şirketinin bu tür sadece 8 ofisi bulunmaktadır.

4) Çapraz desteklemeyi engellemek için kamu hizmeti yayıncısı kuruluşların kamusal ve ticari hesaplarını birbirinden ayrı tutması zorunlu hale gelmiştir. Örneğin, BBC, kamu finansmanı yoluyla elde ettiği avantajı sayesinde ticari kazanç sağlama riskini en aza indirmek amacıyla ayrıntılı bir 'haklı ticaret" siyasası oluşturmuştur.

4. Kamu hizmeti yayıncısı kuruluşların mevcut teknik durumlarının kamu medya hizmeti kuruluşlarına dönüşüm süreci açısından incelenmesi[11]

Avrupa Konseyi, Medya ve Yeni İletişim Hizmetleri Yürütme Komitesi tarafından kurulan ve çalışmalarını 2008 yılı sonunda tamamlayan Bilgi Toplumunda Kamu Medya Hizmeti Çalışma Grubu (MC-S-PSM) , kamu hizmeti yayıncısı kuruluşların mevcut teknik durumlarının kamu medya hizmeti kuruluşlarına dönüşümü süreci açısından incelenmesi çerçevesinde Avrupa Konseyi üyesi Devletlere 2008 yılı içinde bir anket göndermiş ve yanıtlar çerçevesinde AK üyesi devletlerin kamu hizmeti yayıncısı kuruluşları hakkında teknik açıdan değerlendirme yapmıştır.

Gelen yanıtlarda yer alan bakış açıları ele alındığında Avrupa'da kamu medya hizmeti görevini başarmak için gerekli teknik şartlar hakkında genelleme yapmanın zor olduğu anlaşılmış, ancak önemli bilgiler elde edilmiştir.

Kamu medya hizmetleri 'genel çıkarları' gözetmektedir. Kamu medya hizmetleri karşılığında eğer bir değer sağlanıyorsa o değerin sağlanmasını, yüksek kaliteyi ve mümkün olan en az maliyetle gerçekleştirmeyi teşvik etmek için vardır. Kamu medya hizmetleri birçok unsuru içinde barındırmaktadır – programları, hizmetleri ve bazı hallerde de medya endüstrisinin başarılı olmasına yardımcı olur.

Gereksinim duyulan teknik şartlar bu amaçların gerçekleşmesi için var olan şartlardır ve bu şartları başarmak için finansman, düzenleme, beceri eğitimi gibi diğer şartlara da gereksinimi vardır.

[11] David Wood ve Martin Budsinowski, MC-S-PSM, 9 Eylül 2008

Medya, teknoloji teknesi üzerinde yüzen bir endüstridir. Bu husus çok önemlidir.

Ankette teknik şartlarla ilgili üç soru[12] sorulmuştur. İlk soru genel bir soru olup, ikinci ve üçüncü sorular kamu medya hizmeti görevinin başlıca bölümleri – yeni medya, yenilikler ve Sayısal Karasal Televizyon (DTT) - için gerekli şartların nasıl yerine getirildiğine dairdir.

İlk soruya alınan yanıtların çoğu teknik şartlardan çok mali şartlar hakkındadır. Bazı yanıtlar ise önemli bir teknik sorun olan spektrumun mevcudiyeti ile ilgili olarak verilen yanıtlardır.

İlk sorunun kapsamıyla ilgili alanların incelerken kamu medya hizmetinin özelliklerini alt bölümler halinde inceleyebiliriz.

---

[12] Devletiniz kamu medya hizmeti kuruluşlarınıza görevlerini yerine getirmelerini teminen gerekli teknik kaynaklara sahip olmasını nasıl sağlıyor?

Kamu medya hizmetinin yeni hizmetleri (internet, mobil hizmetler, podcasting, vb.) nasıl sağladıklarına dair, - daha fazla eve erişim verme, daha kaliteli içerik üretme, kamunun beklentilerine yanıt verme – sayısal ortamdaki gelişmeler ayak uydurma hakkında somut örnekler verebilir misiniz? Eğer uygunsa, sayısala geçişte olduğunun yanı sıra kamu medya hizmetiniz ne ölçüde elektronik medyanın teknolojik yeniliklerinde yer alıyor?

Bu alt-bölümler şunlardır: [13]

- İçerik ve erişimin evrenselliği
- Tarafsızlık ve editoryal bağımsızlık[14]
- Hizmetlerin ve yapımların yüksek içeriği ve teknik kalitesi
- Hesap verebilirlik
- Kurumsal mali-etkinlik

Bazı kamu medya hizmeti özellikleri ise aşağıda daha ayrıntılı yer almaktadır:

4.1 Erişimin Evrenselliği

Kamu medya hizmeti, 'vatandaş' odaklı bir hizmettir. Burada vatandaş 'tüm vatandaşları' kapsamaktadır. Kamu medya hizmetinin ilk özeliği, içeriğin ve erişimin evrenselliğidir. Teknik anlamda bunu başarmak, medya hizmetlerinin;

- Vatandaşın arzuladığında bulabileceği her yerde mevcut olması;
- Kişinin her şekilde erişebilmesi ve
- Makul bir fiyatta olması zorunludur.

[13] Bir amacı olan medya: EBU Sayısal Strateji Grubu Raporu, EBU tarafından basılmış, 2003. Bkz. http://www.ebu.ch/en/strategic/dsg/recent_documents_dsg.php.

[14] Bu özelliklerin teknik şartlarla ilgisi yoktur.

Bu da karşılığında şu hususları ifade etmektedir:

- Hizmetlerin ‘başlıca’ tüm dağıtım platformlarında oransal maliyetlerle tutarlı olarak mevcut olması gereklidir. Burada ‘başlıca’ kelimesinin derin anlamları vardır.

- Evinin içinde ve dışında, marjinal maliyetlerin oransız derecede yüksek olması halinde bile yayın sinyalinin tüm vatandaşlara temin edilmesi gereklidir. Akılcı ve pratik bir biçimde en fazla yayın kapsamının sağlaması gereklidir ve genelde bu yüzde doksanların üstünde olmalıdır.

- İçeriği daha anlaşılabilir yapacak gereçler de dâhil olmak üzere özürlüler gibi özel gereksinimleri olan kişiler için hizmetlerin sağlanması gereklidir.

- Alıcı cihazların “ucuz maliyetli” – kullanışlı, kullanıma hazır, makul fiyatta ve yüksek kalitede olması için düzenleme yapmak gereklidir.

- En uygun kullanım, teknolojik ilerlemelerden sağlanır.

Kamuya medya hizmetlerinin dağıtımında (teslim edilmesinde) kullanılan yöntemlerin sayısı artmaktadır. Her bir dağıtım yönteminin kendine has özellikleri vardır. Bu sebeple, kamu medya hizmeti kuruluşları şunlara gerek duymaktadır:

- Karasal yayıncılık için hâlihazırda ve yakın gelecek için enterferans sorunu olmayan yeterli oranda radyo frekans spektrumu veya kanal kapasitesinin temini,

- Medya üretimi için yeterli olacak yöntemlerin temini,

- Ulusal medya mirasını arşivlemede yeterli yöntemlerin temini,

- Kablo, uydu ve IPTV için başlıca platformlara, eşik bekçisine veya portal platformlara teknik erişimin temini,

- Özel gereksinimleri olanlara yarayacak gereçler için yeterli teknik yöntemlerin temini,

- Tüketicilerin kullandıkları elektronik cihazlar arasında rekabeti sağlamak ve bunun sonucunda cihazların kullanıcılara olan maliyetini düşürtmek maksadıyla farklı platformlar için ortak teknoloji standartları oluşturacak ve uygulayacak mekanizmanın tesis edilmesi,

- Medya teknolojisini Araştırma ve Geliştirme çalışmalarının yürütülmesi,

- Kamuya ne olduğu ve nasıl etkileneceklerini anlayabileceği şekilde izah etmenin yolların temini.

Bu hususlara ayrıntılı olarak bu raporda yer verilebilir, ancak ana siyasa konularının ve belirsizliklerin nerelerde bulunduğuna dair bazı örneklerde bulunmak daha yararlı olabilir:

Örnek 1. Sayısal Karasal Televizyon Spektrumunun Yeterliliği

Kamu medya hizmeti, ücretsiz sayısal karasal televizyon yayınları[15] ve sayısal radyo yayınları için yeterli olacak radyo spektrumuna gereksinimi vardır. Hâlihazırda, Uluslararası Telekomünikasyon Birliği (ITU) bazı frekans bantlarını yayıncılığa açmıştır. Bu bantlar gelecekte sayısal televizyon yayınları için kullanılacaktır.

Gelecekte yayın bandı spektrumunun tümünün yayıncılık için kullanılmaması gerektiği, daha çok sayısal telefon ve telsiz genişband internet hizmetlerini de içeren IMT (Uluslararası Mobil Telekomünikasyonu) olarak sınıflandırılan belirli mobil hizmetler için (Bu sebepten şebeke işletmecileri, şebeke masraflarının daha ucuza kullanılması imkânı ve kırsal alanlarda daha yüksek bit oranları imkânı hususları hakkında tartışmaktadırlar) imkân sağlaması kullanılması gerektiği hususu tartışılmaktadır.

Bunun karşıtı tartışmalarda ise hâlihazırda kullanılan tüm mevcut bantların normal televizyon yayını, yüksek tanımlı televizyon yayını, mobil televizyon ve gelecekte çıkacak yeni yayın türleri dâhil olma üzere kamuya yeni sayısal yayın hizmetlerini vermeye yetmeyeceği hususu dile getirilmektedir.

[15] DTT'yi paha biçilmez bir medya yayın dağıtım aracı yapan bir çok özelliği vardır. Bunların arasında; kullanıcıya uygunluk, yerelliğe hazırlık, düşük başlangıç maliyetleri ve ulusal kontrol sağlanabilirlik yer almaktadır. Her birinin farklı avantajları olmasına karşın bu özellikler başka hiçbir dağıtım ortamında sağlanamaz.

Bu konuda faklı Avrupa ülkeleri farklı yaklaşımlar sergilemektedirler.

Yayıncılık için ne kadar spektrum oranı ayrılırsa ayrılsın kamu medya hizmetinin görevlerini yerine getirmesi için yeterli spektrumun bulunması hususu teknik bir şarttır. Spektrum eksikliği yayıncılık için ‘pazar hatasına” yol açmaktadır. MC-S-PSM Grubunun bu hususta ki sorusuna ülkelerin verdiği yanıtlar, birçok devletin gelecekteki sayısal ortam içinde bu sorunu nasıl engelleyeceklerine dair sistematik bir gösterge sunmamaktadır.

Buna bağlı bir husus olarak, spektrumun kamu medya hizmetine ücretsiz mi yoksa ödeme karşılığında mı (spektrum ücretlendirmesi) verileceği hususu ise karmaşık bir husustur. Esasında spektrumun ücretsiz kamu medya hizmeti kuruluşuna verilmesi devlete bir gelir getirmediği gibi tersine, kamu medya hizmeti kuruluşa satmak ise devletin bir cebinden bir diğerine para aktarması demektir. Üstelik nicelik olarak ‘kamusal değerle ölçülen kamu medya hizmetinin sosyal faydası, kullanılan spektrumun ne kadar para ettiğinin hesaplanması denkleminin de bir parçası olması gerekmektedir.

Örnek 2: Mobil yayın standartları

Kamu medya hizmeti kuruluşları, hizmetlerini makul fiyat karşılığı sunmalı ve bu hizmetler makul fiyatlarla tüketiciler tarafında alınmalıdır. Bu da sayı olarak çok büyük hacimde alıcıların üretilmesini ve bu alıcıların ortak teknik standartlarda olmasının sağlanmasını gündeme getirmektedir. Bu alıcılar, fabrika üreticileri için daha geniş bir pazar yaratmakta ve tüketicilerin yararına fiyat ve kalite açısından rekabete yol açmaktadır.

Uygulamada Avrupa'nın ortak medya standartlarında bir düşüş eğilimi vardır. Örneğin, el cihazlarına yapılan yayıncılık konusunda… Bunun hikâyesi zaten iyi bilinmektedir. AB Komisyonu, tek bir teknik standarda adımını atmış ve teşvik etmiştir - DVB-H. Niyetler iyi olmasına karşın DVB-H özelliklerinde birçok farklı seçenekler ile açık unsurlar bulunmakta ve bunların yanı sıra tek başına Tavsiye Kararı da birbiriyle işleyebilirliği sağlayamayacaktır. Üstelik DVB-H geliştirildikten yıllar sonra bu Tavsiye Kararı kaleme alınmıştır. Şu anda kullanımda DVB-H standardına alternatif birçok sayıda standart bulunmaktadır. Bunlardan bazıları son teknolojileri kullanmaktadır. Bir başka değişle, Tavsiye Kararının gecikmesi ve dikkat eksikliği bu Tavsiyenin daha az etkili hale gelmesine sebep olmuştur. AB Komisyonunun bu girişimi, Almanya'da benimsenmemiştir.

Bu durum ortak standartların erkenden, birlikte ve amaç dolu bir eylemle uygulanmaya gerek duyduğunu göstermektedir. Buradaki ana unsur, standardizasyon sürecine ve araştırma ve geliştirmeye faal katılımı sağlama gereksinimidir. Az sayıda birkaç devlet ve sadece birkaç kamu medya hizmeti kuruluşu araştırma yapmakta ve standartların geliştirilmesine katkı sağlamaktadır. Avrupa'da mevcut durumun biraz karmaşık görünmesinin sebebi budur.

MC-S-PSM Grubunun anketine verilen yanıtlar ele alındığında birçok devletin kendisini medya alanında yenilikçi gibi gördüğü tespit edilmiştir. Kanıtlar birçok devletin, genelde diğer ülkelerin teknik standartlarını uyguladıklarını göstermektedir.

Ortak standartların eksikliği, birçok bakış açısına göre, yayıncılıkta pazar hatalarına yol açabildiği şeklindedir. Gelen yanıtlarda 'pazar başarısının bu bağlamda nasıl sağlanacağı hususunda ise herhangi bir göstergeye rastlanılamadığı MC-S-PSM tarafından belirlenmiştir.

'Ortak standartlara' gereksinim konusunda kamu hizmeti yayıncıları ve ticari yayıncıların birbirleriyle farklı bakış açıları olabildiğine de işaret edilmelidir.

4.2 Kalite Sorumluluğu

Kamu medya hizmetinin bir diğer özelliği ise yüksek teknik kaliteyle uyumlu olmasıdır. Kalite bağlama göre algılanmaktadır, ancak buradaki bağlam medyanın kamu deneyimleri açısından artan biçimde "yüksek tanımlı" televizyonu (HDTV)

işaret etmektedir. Kamunun, tüm yayıncı kuruluşların HDTV program üretimine ve HDTV program teslimatına doğru ilerlemesine dönük planlar yapmasını umut etme hakkı bulunmaktadır.

HDTV şaşırtıcı bir deneyimdir ve dünyanın şimdiye dek gördüğü duygusal olarak en güçlü medyası olacaktır. Kamunun, ücretsiz kamu medya hizmeti için bu zenginliği paylaşmasına müsaade etmek zorunludur. Uygulamada HDTV üretimi, standart tanımlı televizyonunkinden parça bazında daha fazla pahalı olmayacak, ancak yeniden mücehhez edilmesine gerek duyulacaktır. Bunun için; eğitime gerek duyulacak ve HDTV için kritik açıdan önemli olan yayın spektrumuna gerek duyulacaktır.

MC-S-PSM Grubunun anketine verilen sadece birkaç yanıtta HDTV'ye geçişe ilişkin farkındalıktan bahsedilmiş, beş yıl içinde, satılacak tüm televizyonların HD'ye hazır olarak satılacağı ve tüm program yapımlarının HDTV'de çalışabilir olacağı ifade edilmiştir.

Karasal yayıncılığın geniş çaplı olarak ihtiyacı karşıladığı ülkelerde HDTV hizmetlerini karasal yayınlarla sağlamak gerekecektir. Karasal yayınların az kullanıldığı ülkelerde ise HDTV ilk etapta diğer dağıtım yollarıyla dağıtılacaktır.

4.3 Gelişmelere ayak uydurmak

Gelecek beş yıl içinde medya dağıtımında iki önemli gelişmenin yaşanması muhtemeldir:

- Sayısal yayıncılığın gelişmesi ve
- Geniş-bant dağıtımının gelişmesi.

Genişband sadece ‘web Siteleri’nden ibaret değildir. Yayıncılığı tamamlayan ve kamu tarafından kullanımını aynı düzeyde başarabilen medya dağıtımının ana yolarından birisi olacaktır. Genişband, duvarlı-bahçe (çocuk korumalı) IPTV hizmetleri veya Açık Bahçe (çocuk korumasız) İnterneti tarafından birlikte sağlanacaktır.

MC-S-PSM Grubunun anketine verilen ülke yanıtlarında kamu hizmeti yayıncısı kuruluşların tümünün web siteleri işlettikleri görülmektedir. Avrupalı büyük kamu hizmeti yayıncısı kuruluşların web siteleri genelde Avrupa’da ve bazen de dünyada en çok ziyaret edilen web siteleridir. Ancak alınan yanıtlar, birçok devletin kamu hizmeti yayıncısı kuruluşunun internet üzerinden yayın dağıtımına tam gücüyle ve istekli olarak henüz girmediğini ve interneti gelecekte yayıncılığa ortak ‘eşit önemde’ bir dağıtım aracından ziyade tamamlayıcı bir ek hizmet olarak gördüklerini göstermektedir. Bu Almanya’da yer alan ana tartışma konusudur.

Son zamanlarda yapılan çalışmalar[16] ‘web’ endüstrisinde medya yoğunlaşması yaşandığını ve bunun sonucunda medya çeşitliliğinin önemli bir koruyucusu olan birbirinden ayrı ulusal kamu medya hizmeti kuruluşların web üzerinde güçlü bir şekilde tesis edilmelerine neden olacağını göstermiştir.

Sonuçta IPTV üzerinde hâkimiyeti eline geçirmesi muhtemel olan kamu medya hizmeti kuruluşlarına ait medya hizmetlerinin Açık Bahçe Internet üzerinde yer alması için bu kuruluşlar birçok seçeneğe sahiptir. Bu seçenekler şunlardır:

- Kendi sitelerini geliştirmek, ya da bunun ötesinde, kendi medya oynatıcısını oluşturmak (BBC iPlayer gibi)
- Kendi içeriğini You Tube gibi büyük sitelere eklemek, You Tube ‘kanalı’ gibi bölümlere yerleştirmek.
- Çoklu- sağlayıcı bir portal hizmeti sunmak için dost medya sağlayıcılarıyla bir grup oluşturmak, fakat bu portalda kullanıcı tarafından oluşturulan içerikten çok, profesyonel biçimde oluşturulmuş içerik yer alacaktır.

[16] Yayıncı kuruluşlar ve Internet EBU çalışması, Kasım 2007

İlk seçenek, belirli bir altyapı ve uzmanlık gerektirdiğinden sadece geniş çaplı medya hizmet sağlayıcılarına açık olacaktır. İkinci seçenek ise herkese açık olacak, ancak sağlanacak hizmetler sunulan içeriğin hacim itibarıyla çok fazla olmasından ötürü izleyicinin dikkatinden kaçabilmektedir. Üçüncü seçenek ise kamu medya hizmeti için en değerli rotadır, ancak işbirliği ve eşgüdüme gereksinim duyabilir.

Genel olarak, MC-S-PSM Grubunun anketine verilen yanıtlardan, medyanın gelişimine ilişkin ipuçlarından sadece bazı devletlerin gelecekte verilecek örnek hizmetler konusunda görüş sahibi olduğu anlaşılmıştır.

4.4 Sayısala geçiş ve teknoloji gelişim döngüleri

Televizyonda sayısal teknolojiye geçiş, spektrumda sağlanacak kazançlar ve spektrumun sağladığı daha geniş çaplı esneklikler sebebiyle kaçınılmazdır.

MC-S-PSM Grubunun anketine verilen yanıtlar, büyüklü küçüklü Avrupa devletlerinin çoğunun sayısala geçişte AB'nin önerdiği takvim olan 2012 yılında sayısala geçmek için planları bulunduğunu göstermiştir.

Ancak, teknolojinin gerçeklerinden biri, bunun açıkça söylemesi gerekir, hızlı biçimde evirildiğidir. Her teknik sistemin ömrü yaklaşık 6 – 9 yıl arasındadır. Bu da, sayısal hizmetlerine farklı zamanlarda başlayan devletlerin farklı 'mevcut en iyi teknolojisi' olması anlamına gelmektedir. Bu durum da, teknolojiyi ilk başlatanlar (genelde zengin ülkeler) ile son teknolojinin nimetlerinden faydalananlar arasında tercih yapmakla yüz yüze gelenlerin bu konuda politik kararlar almalarını güç hale getirmektedir. Bu da şu demektir: sayısala geçişler arasındaki zaman farkı ne kadar çok olursa, Avrupa'da kullanılan sistemlerin çeşitliliği de o kadar çok olmaktadır.

Muhtemelen büyük veya küçük, fakir veya zengin tüm ülkeler, en iyisini yapmak ve eğer aynı anda becerebilirlerse, siyasa kararları almak amacıyla teknik araştırma, geliştirme ve standardizasyon süreçleriyle ilgilenmeye gerek duymaktadırlar. Tüm kamu medya hizmeti kuruluşlarının 'sigorta siyasası' olarak cirolarının bir oranını (%0,5 diyelim) bu süreçlere harcaması gereklidir.

Kamu medya hizmeti kuruluşlarının teknolojiyi bir yana bırakıp, kendilerini sadece içeriğin temini ile meşgul etmeleri gerektiği varsayımı sadece bu kuruluşların çıkarına teknoloji geliştirmek için bir başkasının olması halinde işleyebilir. Bu da pazar ekonomisi gerçeği ile uyuşmamaktadır. Kamu medya hizmeti kuruluşları ya kendi teknik gereksinimlerini açıkça tanımlamalı ya da teknolojinin geliştirilmesinde kendileri bizzat rol almalıdırlar.

Avrupa'da bazı kendine has kamu medya hizmeti araştırma ve geliştirme etkinlikleri bulunsa da bunların sayısı artmaktan çok azalma eğilimindedirler ve kamu medya hizmeti kuruluşlarının büyük bir çoğunluğu, teknolojiye yön verenlerden değil, teknolojiyi takip edenlerdendir. Bu da Avrupa'da çok büyük bir pazar başarısının oluşmasına zemin sağlamamaktadır.

4.5 Karasal Televizyon Yayıncılığının Sayısallaşması

Hangi teknolojinin kamu hizmeti görevine yarar sağladığını anlamak için bu bölümde karasal televizyon yayıncılığı için önemli bir husus olan sayısala geçiş incelenecektir. Aşağıda yer alan tablo, Avrupa'da farklı ülkelerde benimsenen sayısallaşma yaklaşımının bazı özet ayrıntılarını vermektedir:

Tablo 8

Ülke	Genel Bakış	Sunum	Gelecek Adımlar	Kamu medya görevine ilişkin 'en iyi Uygulama' üzerine yorumlar
FRANSA	DTT hizmetleri 31 Mart 2005 tarihinde başladı	Ulusal Platformda 18 havadan ücretsiz/ 11 ödemeli DTT hizmeti	DTT Kapsamı, 2008 yılı sonunda %89 olacak.	Ödemeli hizmetler için en iyi teknoloji (MPEG4)
TNT	Kapsam oranı % 26 (Mayıs 2008)	5HD/DTT, 2008 yılı sonunda başladı.	Analog kapama 30 Aralık 2011	Havadan ücretsiz hizmetler içinde en ucuz teknoloji

		16 DVB-H yayın hizmeti 2008 Temmuz ayında başladı.	tarihinde tamamlanıyor. . Analog kapama kurumu Fransa Télé Numérique sayısala geçişe teknik rehberlik edecek.	MPEG2 kullanıldı Sayısala geçişi ulusal bir kurum yönetecek.
ALMANYA	DTT hizmetleri ilk Berlin / Brandenburg'de başladı. Kasım 2002 7.8 Milyon DTT alıcısı satıldı (Mart 2008)	Länder bölgesinde; ~24 televizyon program hizmeti, ila 30 arasında değişmekte. Kısa sür için analog-sayısal beraber yayın süreci (genel olarak 3-9 ay arasında) 2008 Haziran ayında DVB-H hizmetleri başladı.	Analog kapama 2008 yılı sonunda ülke genelinde tamamlandı. DTT kapsamı nüfusun %90'ı.	DTT'in kullanımı Kablo şebekeleri ile rekabet oluşturdu. Taşınabilir TV setlerinin (ikinci alıcı için) yayın alması için teknoloji düzenlemesi yapıldı.
İTALYA	Hizmetler Aralık 2003 ayında başladı. 8 Milyon üzerinde DTT alıcıları satıldı (Mart 2008) Kapsamı nüfusun % 85'i	8 DVB-T mültipleksi ve 2 DVB-H mültipleks faaliyet göstermektedir. Önceden ödemeli, her-olay-için-öde hizmetleri başarılı şekilde başladı. 2007 yılında etkileşimli TV alımına destek verildi.	Italia Digitale kurularak sayısal geçişe rehberlik etmesi sağlandı. Analog kapama yol haritası 2008 Eylül ayında uygulamaya kondu.	E-devlet dâhil Etkileşimli çoklu ortam hizmetleri sağlayan Teknoloji düzenlendi. (MHP=Multimedya Home Platform)

İSPANYA 	30 Kasım 2005 tarihinde DTT platformu yeniden başladı % 31.8DTT kapsamı (Mayıs 2008) % 88 nüfus kapsamı	Ulusal 20 havadan ücretsiz program hizmeti birçok bölgesel ve yerel hizmetlerle birlikte sunulmaktadır. Mobil TV için bir mültipleks rezerv edilmiştir.	3 Nisan 2010 tarihinde analog kapama tamamlanıyor. Mobil TV ve olası ödemeli TV için yeni yasal düzenleme yapılıyor.	Ücretsiz havadan sayısal yayın sağlanarak başarı sağlandı (ilk hatadan sonra).
İNGİLTERE 	2002 Ekim ayında DTT hizmetleri yeniden başladı % 38 DTT kapsamı (Mart 2008) Hizmetlerin erişim oranı nüfusun % 80 Analog kapama devam etmekte ve 2012 yılında tamamlanıncaya kadar süreç devam edecek	30 havadan ücretsiz televizyon program hizmeti ile bir ödemeli mültipleks	HDTV sunan DVB-T2 hizmetleri 2009/2010 Multiplex B üzerinde	Geniş çapta havadan ücretsiz sayısal yayın sağlanarak başarı sağlandı (ilk hatadan sonra) En etkin teknolojiye yönelindi ve HDTV planlandı. Ulusal düzenleyici kurum sayısala geçişe rehberlik etmektedir.

Ülke	Genel bakış	Kamu medya görevine ilişkin 'en iyi Uygulama' üzerine yorumlar
FİNLANDİYA	31 Ağustos 2007 tarihinde analog kapama tamamlandı. İzleyiciler 15 havadan ücretsiz ve 22 ödemeli hizmete erişebilmektedirler. DVB-H 2006 Aralık ayından beri mevcut Nüfusu %100 kapsıyor	Sayısala geçiş etkin biçimde tamamlandı, ancak toplumu bazı üyeleri için bu çok hızlı oldu.
İSVEÇ	2007 Ekim ayında Analog kapama tamamlandı İzleyiciler 6 havadan ücretsiz ve 20 ödemeli hizmete erişebilmektedirler. 6.ncı mültipleks MPEG-4 AVC formatını kullanarak faaliyete başlamıştır. Nüfusu %100 kapsıyor	
DANİMARKA	1 mültipleks 2006 Mart ayında nüfusun % 100'unü kapsayacak şekilde faaliyete başlamıştır. DTT evlerin % 21'ini kapsıyor (2007 Aralık)	Genel ilginin çekilmesinde ilk sunum çok sınırlı kaldı.

	2009 Ekim ayında Analog Kapama tamamlandı. Analog kapama ertesi, 5 mültipleks MPEG-4 AVC formatında faaliyete başladı	
NORVEÇ	1 Eylül 2008 tarihinde MPEG-4 AVC formatında DTT hizmetleri başladı. İzleyiciler 5havadan ücretsiz ve 20 ödemeli hizmete erişebilmektedirler. DTT kapsamı nüfusun %70'ini kapsamaktadır. Analog kapama 2008'in Mart ayında başladı, 2009 sonunda sona erecek.	Avrupa'daki teknoloji açısından en ileriye dönük yaklaşım. En etkin teknolojili ve HDTV kapasiteli tüm alıcı cihazlar satıldı
BELÇİKA	Analog kapama 2011 / 2012 DVB-H hizmetleri için planlamalar devam ediyor.	
HOLLANDA	Analog kapama 11 Aralık 2006 tarihinde tamamlandı DTT kapsamı nüfusun %5'inden %7'sine arttı. Haziran 2008 tarihinde DVB-H hizmetleri başladı.	Çok hızlı sayısala geçiş başarıldı.
İSVİÇRE	25 Şubat 2008 tarihinde analog kapama tamamlandı	

	DVB-H hizmetleri 2008 Haziran ayında başladı.	Kamuyla sayısala hızlı geçiş akılcı şekilde başarıldı
PORTEKİZ	DTT mültipleks lisansları için ihale açıldı İzleyiciler 6 mültipleks üzerindeki ücretsiz ve ödemeli hizmetlere erişebilecekler. HDTV planlamaya alındı.	En etkin teknolojiyi geç başlayarak avantaj sağlamıştır.
İRLANDA	4 mültipleks MPEG-4 AVC formatında ücretsiz ve ödemeli hizmetler sunacaktır. HDTV'ye vurgu yapıldı.	
YUNANİSTAN	DTT deneme hizmetleri - nüfusun %65'ini kapsıyor. Özürlüler için hizmetler veriliyor.	Özürlülere özel olarak hizmet veren bir kanalı olan tek ülke
ÇEK CUMHURİYETİ	DTT deneme hizmetleri - nüfusun %38'ini kapsıyor Sayısala geçiş konusundaki teknik plan 2008 Mart ayına uygulamaya kondu. Domažlicku'da ilk analog kapama başladı, tam analog kapama 2011yılında tamamlanacak.	
MACARİSTAN	5 mültipleks içi ihale açıldı MPEG-4 AVC formatı kullanılacak.	

	DVB-H hizmetleri için bir mültipleks ayrıldı / Analog kapama en geç 2011 Aralık ayında tamamlanacak	
POLONYA	DTT, MPEG-4 AVC formatında 2009 yılında başlayacak. DVB-H hizmeti 2009 yılında başlayacak/ Analog kapama 2014 yılında tamamlanacak.	Daha sonra başlamak en yeni teknolojiyi kullanılmasına sebep oldu (MPEG4-AVC)
ESTONYA	Ödemeli-DTT hizmetleri 2006 Aralık ayında başladı. MPEG-4 AVC formatı kullanıldı. Hizmetler nüfusun %100'üne ulaşıyor / HD/DTT deneme yayınları devam ediyor. Analog kapama 2012 yılında tamamlanacak.	(MPEG4-AVC) teknolojisini ilk kullanan ülkelerden biridir.
LİTVANYA	Ödemeli-DTT hizmetleri resmen 2008 yılı Mart ayında başladı (MPEG-4 AVC formatında). Hizmetler nüfusun %95'ine ulaşıyor Analog kapama 2012 yılında başlayacak.	Yukarıdakiyle aynı.
LATVIA	2009 yılında DTT hizmetleri tam olarak uygulamaya konacak ve MPEG-4 AVC formatı uygulanacak. Analog kapama 2011 Ocak ayında tamamlanacak.	Daha sonra başlamak en yeni teknolojiyi kullanılmasına sebep oldu (MPEG4-AVC)

4.6 Karasal Televizyon Yayıncılığı için bazı Sayısallaşma Stratejilerinin Özeti

- Avrupa'da hükmeden model ödemeli hizmetleri olan karasal ücretsiz bir platformdur.
- En başarılı ulusal stratejiler çapraz endüstrinin ulusal koordinasyonunu içermektedir.
- İtalya'da ve Avusturya'da, tüketicilere ekonomik yardım yapılmıştır.
- Kamu hizmeti yayıncısı kuruluşlar, sayısala geçişte tüm ülkede önemli bir liderlik rolü oynamışlardır.
- Bazı ülkelerde analog kapama tamamlanmış ve geriye kalan tüm ülkelerde ise hemen hemen 2015 yılından önce analog kapama tamamlanacaktır.

4.7 Kablo şebekeleri gibi dağıtım platformlarında 'zorunlu taşımayı' mümkün kılacak teknik şartlar

İzleyiciler, kamu hizmeti görevi olan televizyon hizmetlerinin makul biçimde ellerinin altında ve tüm önemli platformlarda mevcut olmasını umut etmektedirler.

Bunlardan birisi de kablo şebekelerindeki mevcudiyetidir. Bunu kolaylaştırmak maksadıyla birçok devlet, kablo şebekeleri üzerinde ve bazen uydu üzerindeki önemli çoklu-kanal yayın platformlarında kamu hizmeti yayıncısı kuruluşların yayınlarının da bulunmasını teminen zorunlu taşıma kuralları getirmiştir.

Zorunlu taşıma kuralları, Avrupa Birliği'nin Evrensel Hizmetler Yönergesi'nin 31. Maddesinde belirtilmiş olup, bu madde kapsamına giren şebekelere ilişkin olarak gereksinimleri, açıkça tanımlanmış genel çıkar amaçlarını, oransallığı, şeffaflığı ve düzenli gözden geçirmeleri içermektedir. Avrupa Görsel-işitsel Gözlemevi, 2005 yılında bir tablo yayımlayarak Avrupa Devletlerinin 31. maddeyi nasıl uyguladıkları hakkında bilgi sunmuştur. Aşağıda yer alan tablo 'Zorunlu Taşıma Kuralları Olmalı mı veya Olmamalı mı' adlı yayımdan alınmıştır. 31. madde hali hazırda gözden geçirilmektedir.

Bu Gözlemevi tablosu, tüm ülkeler tarafından zorunlu taşıma kurallarının tam anlamıyla uygulanmadığını ve ulusal zorunlu taşıma kurallarıyla uyumlaştırılması amacına ulaşmadığını göstermektedir.

Tablo 9

	Başlıca yayın kanalları	Sadece kabloda	Açıkça Belirlenmiş Genel Çıkar amaçları	Sadece kamu hizmeti kanalları	Telif hakkı ödemesi
AVUSTURYA	**EVET**	**EVET**	**HAYIR**	**HAYIR**	**EVET / HAYIR**
BELÇİKA	**EVET / HAYIR ***	**HAYIR / EVET ****	**EVET / HAYIR**	**EVET / HAYIR**	**EVET**
ÇEK CUMHURİYETİ	**HAYIR**	**HAYIR**	**HAYIR**	**HAYIR**	**EVET**
DANİMARKA	**EVET**	**HAYIR**	**EVET**	**HAYIR**	**EVET**
FİNLANDİYA	**HAYIR**	**EVET**	**HAYIR**	**HAYIR**	**HAYIR**
FRANSA	**EVET**	**HAYIR**	**HAYIR**	**HAYIR**	**EVET / HAYIR**

ALMANYA	**HAYIR**	**EVET**	**EVET**	**HAYIR**	**EVET**
MACARİSTAN	**EVET**	**EVET**	**HAYIR**	**HAYIR**	**HAYIR / EVET**
İRLANDA	**EVET**	**EVET**	**HAYIR / EVET**	**HAYIR**	**HAYIR**
MALTA	**HAYIR**	**HAYIR**	**HAYIR**	**HAYIR**	**HAYIR**
HOLANDA	**EVET / HAYIR**	**EVET**	**EVET**	**HAYIR**	**EVET / HAYIR**
POLONYA	**EVET**	**EVET**	**HAYIR / EVET**	**EVET**	**EVET**
İSVEÇ	**EVET / HAYIR**	**EVET**	**EVET / HAYIR**	**HAYIR**	**EVET**
İNGİLTERE	**EVET**	**HAYIR**	**EVET**	**EVET**	**HAYIR**

* Kurallara ait hükmün birçok hususu yürütmeye konuldu ancak hiç biri uygulanmadı.

** Kurallara ait hükmün birçok hususu yürütmeye konulmadı ancak konulanların bazıları uygulandı.

Zorunlu taşıma kurallarının sadece geleneksel kablolu televizyon şebekeleriyle ilgili olarak değil tüm medya hizmetlerinin hizmet/şebeke işletmecisi tarafından kontrol edildiği diğer "kapalı" şebekelerle de ilgili (geniş-bant erişim sağlayıcıları tarafından sağlanan IPTV hizmetleri gibi) potansiyel yararları bulunmaktadır.

Diğer taraftan, zorunlu taşıma kuralları, açık erişimin olduğu ve medya hizmetlerinin medya hizmet sağlayıcılarının bizzat kendileri tarafından sağlandığı/kontrol edildiği "açık" şebekelere (ör; açık internet üzerinde) ilişkin olarak uygun bir enstrüman değildir. Bu bağlamda, internetin açık mimarisi "şebeke tarafsızlığı" veya "internet açıklığı" gibi yeni yasal kavramlar sebebiyle hatırı sayılır ilgiye neden olmaktadır. Bu kavramlar, şebeke idaresinin şeffaflığı, asgari "hizmet kalitesi" ve farklı hizmetler arasında ve farklı teknoloji uygulamaları arasında ayırım yapılmaması gibi ilkelere dayalıdır. Bu sebepten şebeke tarafsızlığı, kamu medya hizmeti kuruluşları tarafından kamunun geneline sunulanlar da dâhil olmak üzere akışsız görsel-işitsel medya hizmetlerinin kolaylaştırılmasında önemli bir rol oynaması muhtemeldir.

Zorunlu taşıma kuralları ve şebeke tarafsızlığı ilkeleri bunlardan dolayı birer tamamlayıcı enstrümanlar olarak görülmektedirler. Yeni medya platformlarıyla tüketicilerin kamu hizmeti içeriğine güvenceli erişmesi çok önemli bir husus olarak kalmaya devam etmektedir.

5. Avrupa'da Düzenleyici Kurullar ile Kamu Hizmeti Yayıncıları/Kamu Medya Hizmeti Kuruluşları arasındaki ilişkilerin incelenmesi

Avrupa'da yayın yasalarının yürütülmesinden sorumlu birkaç düzenleyici otorite tipi bulunmaktadır. Yayın düzenlemesi genelde yayıncı kuruluşlara yayın lisansı verme, yayıncı kuruluşların yükümlülüklerini yerine getirip getirmediklerinin denetlenmesi ve bu yükümlülüklerini yerine getirmelerinde başarısız olmaları halinde onlara yaptırım uygulama yetkisini kapsamaktadır. Geleneksel olan bu işlevlerine ek olarak yayıncılık alanının düzenlenmesini ve eşgüdümünün sağlanmasını da düzenleyici otoritelerin yetkisine dâhil edilebilmektedir.

Yayın düzenlemesi devletin idari otoriteleri ya da mahkemeler (örneğin; temel hakların korunmasına ilişkin konularda) tarafından icra edilebilmektedir. Üstelik İngiltere ve Almanya gibi bazı ülkelerde kamu hizmeti yayıncılığı bir çeşit özdenetime de tabi olabilmektedir. Ancak, Avrupa'daki en genel uygulama; gerçekten de hükümet idaresinin hiçbir parçası olmayan ve hükümetin hiçbir kurumuna hizmet vermede bir alet olarak kullanılamayan özelliği ile bağımsız düzenleyici otoriteler/kurullardır. Genel olarak, bağımsız düzenleyici otoriteler, kamu yayıncılarının 1980'li yıllardaki tekel konumu ortadan kaldırıldığında ortaya çıkmışlardır.

5.1 Düzenleyici otoritelerin işlevleri ve yetkileri

Yukarıda bahsedildiği şekliyle, Avrupa ülkelerinde ortak nokta, Lüksembourg gibi istisnai ülkeler haricinde tümü, yayıncılığın düzenlenmesini bağımsız düzenleyici otoritelerin yetkisine vermişlerdir. Ancak, bu otoriteler arasında da görev, yetki ve yapısal farklılıklar bulunmaktadır.

"Görev" açısından Avrupa ülkelerinin büyük bir çoğunluğu en azından iki düzenleyici otorite tipine sahiptirler.

- Sırasıyla yayıncılık ve telekomünikasyonun düzenlenmesinden sorumlu olan düzenleyici otorite tipi. Ancak, İtalya (Autorità per le garanzie nelle comunicazioni) ve İngiltere (Ofcom) gibi bazı ülkelerin, görevinin hem yayıncılığı hem de telekomünikasyonu kapsadığı tek bir düzenleyici otoritesi bulunmaktadır.
- Avrupa'da düzenleyici otoritelerin birçoğu hem kamuyu hem de özel sektörü düzenlemektedir (Ör; Fransa'nın Conseil Supérieur de l'Audiovisuel veya Almanya'nın the Dutch Commissariaat voor de Media) Ancak, Almanya'nın Landesmedienanstalten adlı düzenleyici otoritesi sadece özel/ticari yayıncılığı düzenlemek yetkisine sahiptir.

"Yetki" açısından düzenleyici otoriteler Avrupa ülkelerinde üç temel kategoride incelenebilmektedirler.

- Yayıncılık sektörünün tümünü idare etme yetkisi (ör; yayın lisanslarının ihalesi),
- Denetim yetkisi (programların izlenmesi, denetimi),
- Kural oluşturma yetkisi (Ör; yönetmelikler)

Burada da düzenleyici otoritelerin yetki çeşitliliği göze çarpmaktadır. Birçok Avrupa ülkesinde düzenleyici otorite lisans verme yetkisine sahipken bazılarında ise düzenleyici otorite ilgili Bakanlığa sadece Tavsiye Kararı hazırlayıp, sunmaktadır. Anglo-sakson sistemlerinde bolca bulunan bağlayıcı kurallar oluşturma yetkisi ise Avrupa'da tüm düzenleyici otoritelere verilmemiştir.

"Yapısal" açıdan incelendiğinde Avrupa'da düzenleyici kurulların yapısı çok çeşitlilik göstermektedir. Almanya ve Belçika gibi federal ülkelerde yayıncılık Federal eyalet devletlerinin birer görevidir.

5.2 Kamu hizmeti yayıncılığının denetimi

> Yayıncılık son derece ağır bir düzenleme yükü ile düzenlenmiş bir sektördür. Bir taraftan kamu hizmeti yayıncısı kuruluşlar bağımsızlıklarını idame etmek ve hükümetle mesafeyi korumak için iç denetim kurulları aracılıyla öz-denetim veya öz-değerlendirme yaparken bir taraftan da özel/ticari sektörün yayıncılık alanında öz-denetim adacıkları kurması için örnek oluşturacak bir kurumsal denetim mekanizmasını devam ettirmesi gereklidir. İlk olarak kablo ve uydu yayıncılığı ile ortaya çıkan ve daha sonra sayısal teknolojilere yayılan yeni türdeki hizmetlere ilişkin düzenlemeler, düzenleme ortamında birçok değişikliklere sebep olmuş ve düzenleyici otoriteler, daha detaylı hususlar üzerinde denetimlerini artırmışlardır.

Bu sebeple, Avrupa'da genel olarak karmaşık bir ortak-denetim ortamı bağlamında öz-denetime geçişe şahit olunmaktadır. Eğilim, düzenleyici otoritelerin tedbirler almaya devam edeceği yönündedir. Düzenleyici ortam, özerk mekanizmalar tarafından içeriğin denetlenmesine artan biçimde izin veren bir ortamdır. Düzenleyici otoriteler, denetimi daha üst düzeylere taşımaktadırlar (ayrıntılı rehber ilkeler, yargı usullerinin gözden geçirilmesi vb.).

Hem kamu hizmeti yayıncılığı sektöründeki hem de ticari yayıncılıktaki mevcut düzenleme çerçeveleri günümüzde inceleme altında bulunmaktadır. Tüm AB ülkelerinde lisans veren ve yayıncılığı denetleyen özel nitelikli düzenleyici otoriteler mevcuttur. AB'nde geleneksel olarak kamu hizmeti yayıncılığının uzun bir geçmişi bulunmakta ve genelde ticari ve kamu yayıncıları için ayrı düzenleyici otoriteler faaliyet yürütmektedir. Fransa ve İtalya'da ticari yayıncılar için yasa hükmüyle kurulan düzenleyici otoritelerin kamu hizmeti yayıncılığının denetlenmesinde ise sınırlı yetkileri bulunmaktadır. Her iki ülkedeki düzenleyici kurullar, kamu hizmeti yayıncısı kuruluşa yaptırım uygulatabilmektedir. Avrupa'da genel denetim ve yayın lisansı vermekle sorumlu olan düzenleyici otoriteler ayrı olabilmekte veya tek bir süper düzenleyici otorite altında birleşmiş halde olabilmektedir. Bu otoriteler, yayın ilkelerinin düzenlenmesi ve uygulamaya konmasına ilişkin olarak hükümetten önemli derecede özerk olabilmenin tadını çıkarmaktadırlar.

Sayısal teknolojilerle yaşanan yakınsama yayıncılığı, telekomünikasyon ve internet ile yakınlaştırmıştır. Çünkü aynı tür içeriğin farklı ortamlardan dağıtılması mümkün olabilmektedir. Sonuç itibarıyla, tam yakınsama hala uzak gelecekte gerçekleşecek olmasına karşın birkaç düzenleyici otoritenin çeşitli işlevlerini tek bir çatı altında toplamaya dönük bir eğilim de günümüzde yaşanmaktadır (Ör; İngiltere'de Ofcom, İtalya'da AGCOM).

Bazı düzenleyici otoritelere medya çoğulculuğunun sağlanması açısından rekabete ilişkin düzenlemelerde bulunma görevi verilmiştir. Rekabet kurumlarının; telekomünikasyon, medya ve bilişim teknolojilerinin yakınsaması sonucu ortaya çıkan ortamlarda medya kuruluşlarının rekabetine ilişkin özel düzenlemelere uyumu takip etmesinde özel imkânları olmadığından yayıncılığın düzenlenmesinden sorumlu düzenleyici otoritelerin bu görevi üstlenmesi daha uygun bulunmuştur.

Tüm Avrupa ülkelerinde gözlemlenen bir genel ilke de eğer düzenlenmiş bir ticari yayıncılık sektörü devletten bağımsız olmak zorunda ise düzenleyici otorite de hükümetten özerk olmak zorundadır. Aynı şekilde kamu hizmeti yayıncısı kuruluşlar günün hükümetinden bağımsız hareket edecek şekilde yapılandırılmışlardır. Yayıncı kuruluşların bağımsızlığı, bazı Almanya devletlerinde veya İngiltere'de olduğu gibi Kanun gücüyle kuvvetlendirilirken bazı ülkelerin kanunlarında bağımsızlık konusu yer almayabilmekte ve genelde bu ülkelerde yerleşmiş bulunan siyasi kültür, hükümetlerinin yayıncı kuruluşların bağımsızlığını zedeleyecek yetkilerini kullanmama yönünde hareket etmelerine sebep olabilmektedir. Hükümetler, düzenleyici kuruluşlar üzerinde önemli denetim işlevlerini ana personel

seçiminde ve bazı hallerde mali kararlar alarak da uygulayabilmektedirler. Ancak, ülkelerin kazandığı deneyimlere bakacak olursak gerçekte düzenleyici kurulların bağımsızlığının üyelerinin oluşumu ve atanmasına ilişkin kurallarda yattığı görülmektedir.

Avrupa Birliği üyesi Devletlerin çoğunda kamu hizmeti yayıncılığı vergilendirme yoluyla finanse edilmektedir ve kamu hizmeti yayıncısı kuruluş yasal bir şirket olarak kamu yayıncılığı yapmaktadır. Burada kamu hizmeti yayıncısı kuruluş dendiğinde aklımıza İngiltere'de olduğu gibi ticari kamu hizmeti yayıncıları kuruluşlar aklımıza gelmemelidir. Ticari kamu hizmeti yayıncısı kuruluşlar, devlet yardımı veya kamu finansmanından yararlandırılmayan ancak, almış oldukları yayın lisanslarında kamusal yükümlülükleri olan yayıncı kuruluşlardır. Bilindiği üzere Avrupa Birliği Komisyonu, 1997 yılında AB'nin kurucu antlaşması olan Roma Antlaşmasına eklediği Amsterdam Protokolü'nde kamu hizmeti yayıncısı kuruluşların yasal tanımını rekabet çerçevesinde yeniden tanımlamıştır. Dolayısıyla bu çerçevede ticari kamu hizmeti yayıncısı kuruluşlar kamu hizmeti yayıncısı kuruluşlar olarak anlaşılmamalıdırlar.

Birçok Avrupa ülkesinde kamu hizmeti yayıncısı kuruluşların bağımsızlığı, kısmen de olsa bu kuruluşların kendi kendilerini denetlemelerine izin verilerek sağlanmaktadır. Kamu hizmeti yayıncısı kuruluşlar kanun ile kurulurlar ve öz-denetimleri yoluyla kendileri ile hükümet arasında bir mesafe oluşturma amacı güden birer kamu hukuku varlıklarıdır. Denetimleri kamu hizmeti kuruluşu kontrol eden iç birimleri aracılığıyla yürütülmektedir. Buna ek olarak bağımsızlıkları, İngiliz izleyicilere ödettirilen BBC'nin lisans ücretleri gibi uygun finansman düzenlemeleriyle beslene bilinmektedir. Kamu hizmeti yayıncısı kuruluşların denetiminden sorumlu kurumsal birimler AB üyesi devletlerde değişiklikler sergilemektedir. Bazı ülkelerde bu tür birimler sosyal grupların temsilcilerini içermektedir. Yukarıda belirtilen fikre göre farklı toplumların farklı yaklaşımlarını şu iki ülkedeki örnekle verebiliriz.

Avusturya:

Avusturya Yayın Şirketi (ORF) dört denetim birimi ile özdenetimini sağlamaktadır. Bunlar: Mütevelli Heyeti, Genel Müdür, İzleyiciler ve Dinleyiciler Komitesi ve Denetim Kurulu'dur. Görevlerini yerine getirirlerken bu Kurulların üyeleri, hükümetten herhangi bir talimat veya buyruk almaya tabi değillerdir. Ancak, atamaları farklı sektörlerin temsil edilmesini sağlayan kurallar çerçevesinde hükümet tarafından yapılmaktadır. Mütevelli Heyetinin 35 üyesi, federal hükümet tarafından Ulusal Meclisteki siyasi parti gruplarının oranları nispetinde ve siyasi partiler tarafından önerilen adaylar dikkate alarak atanmaktadır. Dokuz üyesi Avusturya'yı oluşturan devletler tarafından, dokuz üyesi ise Federal Hükümet tarafından atanmaktadır. Geriye kalan on bir üyenin altısı İzleyiciler ve Dinleyiciler Komitesi, beşi ise Merkez İşçi Sendikası tarafından atanmaktadır. Siyasi partileri temsil eden üyelerin dışında hiçbir üyenin herhangi bir siyasi parti üyesi ve çalışanı olmaması zorunludur.

Mütevelli Heyetinin uyguladığı denetim işlevi, Genel Müdürün hazırlayacağı program rehber ilkelerinin, yapım ilkelerinin vb. onaylamakla yerine getirilmektedir. Bunun karşılığında Genel Müdür Mütevelli Heyetince atanmakta ve hükümetten hiçbir surette talimat almamaktadır. Genel Müdürün rolü kamu hizmeti yayıncısı kuruluşu yönetmek ve temsil etmektir.

Amacı izleyicilerin çıkarlarını gözetmek olan İzleyiciler ve Dinleyiciler Komitesinin otuz beş üyesi şu örgütler tarafından seçilmektedir: Federal Ticaret Odası, Avusturya Ziraat Odaları Başkanları Konferansı, Avusturya İşçi Sendikaları Konfederasyonu, Avusturya Ticaret Birlikleri Konfederasyonu, Meslek Odaları Birliği, Roma Katolik ve Protestan

Kiliseleri vb. Bu komite programlamalarla ilgili Tavsiye Kararları almakta ve Avusturyalı izleyici ve dinleyiciler tarafından ödenen lisans ücretlerinin miktarını belirlemektedir.

Almanya:

Almanya sistemindeki federalist yapı, tüm kültür ve medya alanlarının sorumluluğunu federasyon devletlerinin üstlenmesini ve federal bir düzeyde merkezileştirilmiş bir düzenleyici otoritenin olmamasını zorunlu kılmaktadır. Her iki kamu hizmeti yayıncısı kuruluşun (ARD ve ZDF) hükümetten bağımsız idari konseyleri vardır. Almanya'nın yayıncılık sistemine getirilen federalizm, ZDF'nin denetiminde olduğu gibi içinde Almanya'yı oluşturan tüm federal devletlerin eşit bazda temsil edildiği bir yayın konseyi oluşturmak anlamına gelmektedir. Diğer taraftan ARD şebekesinin tekil yayıncı kuruluşları ise her birinin üye sayısı 19 ila 77 arasında değişen ayrı Yayın Konseyleri tarafından denetlenmektedir. Her bir üye dört ila dokuz yıllığına bu göreve atanmaktadır. Avusturya ve Danimarka'da olduğu gibi Almanya'da da kiliselerin, gazete ve kültür örgütleri, üniversiteler ve birlikler gibi farklı sivil toplum grupları bu konseylerde temsil edilmektedir. Diğer üyeler devlet yasama organları tarafından seçilmekte ve siyasi partilerin aday sayısı ise tüm üyelerin sayısının üçte birini geçmemektedir. Yayın konseyleri, (1) program ilkelerinin onaylanması ve ilkelere uyumun denetimi, (2) üst yönetime aday gösterme ve (3) finansman denetimi gibi denetleme yetkilerine sahiptirler.

5.2.1 Kamu hizmeti yayıncılığını denetime dayalı düzenleme modelleri

Günümüzde Avrupa ülkelerinde kamu hizmeti yayıncılığı değişim ve gelişim içinde bulunmaktadır. Bu değişim ve gelişimin arkasında pazar ekonomisi, siyasi güçler (Ör: Avrupa Birliği), teknolojik değişim (sayısallaşma) ve yeni kültürel iklimler gibi sebepler bulunmaktadır. Düzenlemenin görevi hem düzenleyici enstrümanları kullanarak hem de kamu hizmeti yayıncılığının performansına ilişkin raporlar hazırlayarak ve değerlendirmelerde bulunarak toplumun veya devletin taleplerini kamu hizmeti yayıncısı kuruluşlar yoluyla iyi biçimde karşılanmasını sağlamaktır. Burada akla iki temel soru gelmektedir:

- Kamu hizmeti yayıncılığı nasıl düzenlenir ve düzenleme modelleri nelerdir?
- Kamu hizmeti yayıncısı kuruluşlara ilişkin olarak bağımsız düzenleyici otoritelerin rolleri nelerdir?

İncelemeler göstermektedir ki kamu hizmeti yayıncılığını "doğru" ve daha iyi" tanımlama ve denetlemenin yolu olmadığıdır. Avrupa'da her ülkede kamu hizmeti yayıncılığı ve buna bağlı düzenlemenin sistemi farklıdır. Bazı ülkeler için kamu hizmeti yayıncılığının 'azami özerkliğini' doğru bir kamu hizmeti yayıncılığının sağlanması için olmazsa olmaz olarak değerlendirirlerken bazı ülkeler ise kamu hizmeti yayıncılığının işlevlerinin güvence altına almak için bir hizmet tanımı yapılmasının ön-koşul olduğunu iddia etmektedirler.

Tablo 10

Kamu hizmeti yayıncılığının düzenlenmesinde iki farklı model

	Özerkliğe dayalı düzenleme modeli	**Hizmete dayalı düzenleme modeli**
Düzenleme için ana değer	Özgürlük	Hesap verebilirlik
Düzenleyici gereç	Genel (Yayın Yasası)	+ Ayrıntılı Hizmet Sözleşmesi
Denetim türü	Özdenetim	Performans denetimi
Yaptırım Yetkisi	Yok/Özdenetim	Bağımsız Düzenleyici Otorite
Mali gelir	Lisans Ücreti (+ reklam geliri) Birkaç yıllık güvence	Vergi geliri veya lisans ücreti tahsisi (+ reklam geliri)
Avrupa Birliği	Devlet Yardımı	Yapılan görev karşılığı destekleme

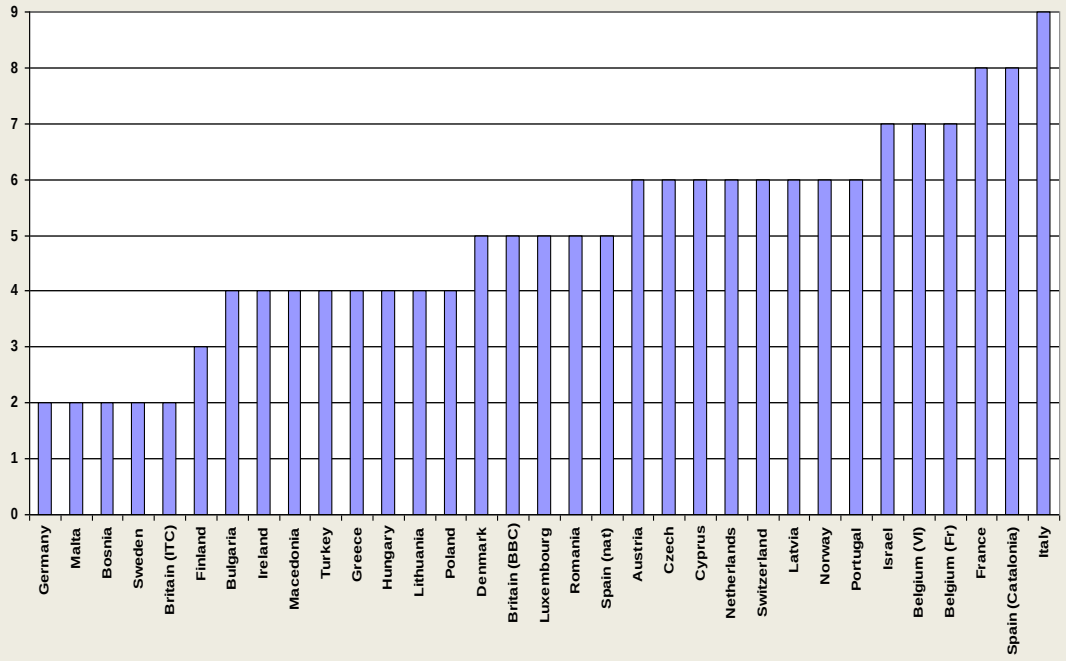
Esas itibarıyla Avrupa'da kamu hizmeti yayıncılığının özerkliğine verilen önem ile hizmetin düzenlenmesine verilen önem arasındaki farklılığı fazla ciddiye almamak gereklidir. Bu sadece ülkelerdeki kamu hizmeti yayıncılığının özerklik modeli ile hizmet denetimi modeli arasındaki farklı düzenleme şartlarının anlaşılmasına veya genel bilgisine sahip olmaya yardımcı olabilmektedir.

Burada özerkliğe dayalı düzenleme modeli ile hizmete dayalı düzenleme modelini ayırmaktaki amaç, sadece iki tür düzenleme modeli olduğunu göstermek, birinin bir diğerinden daha iyi veya daha kötü olduğunu göstermek değildir. İyi veya kötü olduğun göstermek için her iki modelin çıktılarını incelemek gereklidir. Bunun için de kamu finansmanının büyüklüğü ve şekli, özel kuruluşlarla ve diğer ülkelerle olan

rekabeti, anayasal ve siyasi şartları incelemek daha doğru olacaktır. Ancak bu hususlar burada incelenmemektedir.

Tablo 11

Avrupa'da Kamu hizmeti yayıncılığı düzenlemelerinin (düşük) özerklikten (yüksek) hizmet kontrolüne olan endeks

5.2.2 Kamu hizmeti yayıncılığını denetleme yetkisi ve enstrümanları

Avrupa'da beş ülke haricinde diğer tüm ülkeler kamu hizmeti yayıncısının yükümlülüklerini Yayın Kanunlarında belirtmişlerdir. Ancak bu yükümlülükler kanun içinde yeterince ayrıntılı olarak yer almamaktadır. Bunun sebebi belki Kanunlarının çok ayrıntılı olması ve belki de amaçları kamu hizmeti yayıncısı kuruluşlara daha fazla özerklik vermek olabilir. Bazı ülkeler ise kanunlarını tüzükler, kurallar veya izinler yoluyla desteklemeyi tercih etmişlerdir. Yapılan incelemelerde kamu hizmeti yayıncısı kuruluşlarının yükümlülüklerini en ayrıntılı biçimde veren gereçlerin sözleşmeler veya idari sözleşmeler olduğu görülmektedir. Genelde sözleşmeler Latin ülkelerinin bir geleneği olarak kullanılmaktadır. BBC'nin Sözleşme ve Anlaşması buna önemli bir örnektir.

Kamu hizmeti yayıncısı kuruluşun yükümlülüklerini nasıl yerine getirdiğine dair yapılan denetim yetkisi doğrudan kamu hizmeti yayıncısı kuruluşun kendisine bırakılabildiği gibi (parlamentonun kuruluşun yükümlülüklerini ve haklarını uzun vadede değiştirebileceği olasılığı/riski sebebiyle içerdiği iç birim veya kurullar çok etkili olmalıdırlar) yalnızca düzenleyici otoriteye ya da Bakanlığa da (bazen düzenleyici otorite ile birlikte) bırakılabilmektedir. Genelde tartışma veya değerlendirmeler aynı kurullara bırakılmakta ise de birçok ülkede doğrudan kamu hizmeti yayıncısı kuruluşlardan veya düzenleyici otoritelerden gelen yıllık rapor üzerinde tartışmalar yürüten Parlamentoların özel bir rolü vardır. Parlamentoların kamu hizmeti yayıncısı kuruluşların kurallarını değiştirmeye yetkisi ve gücü vardır. Bu da parlamentonun da fazladan bir denetim etkisi olduğunu göstermektedir.

Özerklik --- Öz-denetim (ÖD) > Düzenleyici Otorite (DO) > Bakanlık > Parlamento --- Hizmet Denetimi

Tablo 12: Kamu hizmeti yayıncılarına kurumsal yükümlülükleri nasıl verilmektedir?

Sadece Kanunla	Kanunla + kural, tüzükler veya izinle	Kanun + sözleşmeyle	Kanunla değil
Avusturya	Bulgaristan	Belçika (Fl)	Lüksembourg (sözleşme)
Bosna	G. Kıbrıs R. K.	Belçika (Fr)	İspanya (Nat) (kural)
Çek Cum.		Fransa	

Finlandiya Almanya Yunanistan Macaristan İrlanda Makedonya Malta Polonya Romanya Slovakya Türkiye	Danimarka İsrail Lituanya Hollanda İsviçre İngiltere (OFCOM)	İtalya Latviya Portekiz İspanya (Kat.)	Norveç (tüzük, izin) İsveç (izin) İngiltere (BBC) (sözleşme) ***Halihazırda: Bakanlıkla*** İrlanda (taslak sözleşme) Slovakya (Tas. Söz.) Hollanda (Tas. Söz.) İngiltere (SC4) (Tas. Söz.) Estonya (Tas. Söz.) Belçika (Fl) (Tas. Söz.) Belçika (Fr) (Tas. Söz.) İsveç (Tas. Söz.) Danimarka (Tas. Söz.) Malta (Tas. Söz.) İspanya (Kat.) (Tas. Söz.) Fransa (Tas. Söz.) Norveç (Tas. Söz.)

Tablo 11: KHY'nı denetleme yetkisi ve Parlamento yıllık değerlendirmede bulunuyorsa (*)

KHY tarafından özdenetim	Düzenleyici Otorite (DO) Denetimi (Bakanlık yok)	Bakanlık (+ belki DO)
Danimarka	Belçika (Fl)*	Avusturya
Finlandiya*	Bosna*	Belçika (Fr)*
Almanya*	Bulgaristan	Fransa
İrlanda	Çek Cum.*	İtalya*
İngiltere (BBC)	Yunanistan*	Norveç
G. Kıbrıs R. K.	Macaristan*	Portekiz
	İsrail*	İspanya (Nat)
	Latviya	İsviçre
	Lituanya	
	Lüksembourg*	
	Makedonya	
	Malta	
	Hollanda	
	Polonya*	

	Romanya* Slovakya İspanya (Cat)* İsveç Türkiye İngiltere (OFCOM)	

Genelde düzenleyici otoritelerin denetimi yürüttüğü, öz-denetimin ve bakanlık denetimlerinin ise istisnai oldukları görülmektedir. Herhangi bir şekilde düzenleyici otoritelerin kamu hizmeti yayıncılarına yaptırım uygulamaları halinde Avrupa Parlamentolarında konuyla ilgili tartışmalar yapıldığı ve bunların denetim üzerinde etkili olduğu sıkça rastlanılmakta olan bir husustur.

5.2.3 Kamu hizmeti yayıncılığı denetim tipleri

Avrupa'da kamu hizmeti yayıncısı kuruluşların denetim tipi iki çeşittir:

- **Tek-tip denetim** Avrupa'da ülkelerin çoğunun benimsediği bir denetim tipidir. Yaklaşık 23 ülke bu denetim tipini benimsemiştir. Tek-tip denetim hem kamunun hem de özel kuruluşların aynı şekilde, farklılık gözetmeksizin denetlenmesini ifade eder. Tek-tip denetim bağımsız düzenleyici otoriteler tarafından uygulanabildiği gibi, öz-denetimde de tek-tipli bir uygulama ile karşılaşa bilinmektedir. Örneğin Lüksembourg'da bağımsız özdenetim kurulu CLEP özel ve kamu tüm kuruluşların reklamlarla ilgili denetimlerini yapmaktadır. İtalya'da da yine özel kuruluşları denetleyen bir tek-tip öz-denetim kuruluşu bulunmasına rağmen kamu hizmeti yayıncısı kuruluş olan RAI'nin reklamlarla ilgili denetimini RAI kendisine ait bir öz-denetim birimi ile yapmaktadır. Tek-tip özdenetim Hollanda'da küçüklerin korunması ve ayırımcılık konularını denetleyen ve özel bir kuruluş olan NICAM tarafından denetlenmektedir. Ayırımcılık konusu bu ülkede yayıncı kuruluşların özdenetimleri yoluyla da denetlenebilmektedir). Ayrımcılık konusu Norveç, Finlandiya ve Malta gibi ülkelerde ise polise veya mahkemelere bırakılmıştır.

- **Ayrı denetim**:Kamu hizmeti yayıncısı kuruluşlara ayrı, özel yayıncı kuruluşlara ayrı yapılan ve birbirleri arasında belirli bazı konularda bazen ortak uygulanan denetim tipidir. Kamu hizmeti yayıncısı kuruluşun öz-denetimini Bakanlığın veya

bağımsız düzenleyici otoritenin desteklemesi halinde 6 – 7 ülkede özdenetim (ÖD) + düzenleyici otorite (DO) modelini görebilmekteyiz.

Tablo 13

KHY ve özel/ticari kuruluşlar için tek-tip ve ayrı denetim tipleri

Ülkelerin sayısı		Kotalar	Reklam	Küçüklerin Korunması	Ayırımcılık
Tek-tip Denetim (toplam)		**25**	**23**	**23**	**23**
DO (tek başına)		18	19	19	18
Bakanlık		3	1		
Bakanlık/DO		2	1		
ÖD İstasyon/DO		1	1	2	1
ÖD Kurumu			1	1	
ÖD İstasyon		1		1	1
Polis (DO)					3
Ayrı Denetim (toplam)		**7**	**9**	**10**	**9**
Kamu H. Yayın.	Ticari Yayın.				
ÖD İstasyon	DO	3	3	4	4
ÖD İstasyon/Bak.	DO	1	1	1	1

KHY'nın ve Özel'in konulara göre tek-tip ve ayrı denetimi

Kısaltmalar

DO = Bağımsız Düzenleyici Otorite (1 veya 2, ya da birkaç tane ise)

ÖD = Kuruluş içi Öz-denetim, ÖD Kurumu = Bağımsız kurul tarafından öz-denetim

Bak = Bakanlık

/ = Birden fazla kurum ilgiliyse

XX + YY = KHY + ÖZEL

Tek olduğunda (Ör; DO), Denetim hem KHY hem de Özel için demektir.

Tablo 14 Ülkelerde konulara göre öz-denetim ve denetim mekanizmaları

Ülkeler	Kotalar	Reklamlar	Küçüklerin korunması	Ayırımcılık
Avusturya	ÖD + DO	DO (1) + DO (2)	DO (1) + DO (2)	DO (1) + DO (2)
Belçika (Vl)	DO	DO	DO + Bak	DO + Bak
Belçika (Fr)	DO	DO	DO	DO
Bosna	ÖD/ DO + DO	DO	DO	ÖD/ DO + DO
Bulgaristan	ÖD/ DO	ÖD/ DO	ÖD/ DO	ÖD/ DO
İngiltere (BBC)	ÖD	DO	ÖD	ÖD
İngiltere (OFCOM)	Bak/ DO	DO	DO	DO
Çek. Com.	DO	DO	DO	DO
G. Kıbrıs R.K.	ÖD/ DO + DO	ÖD/ DO + DO	ÖD/ DO + DO	ÖD/ DO + DO
Danimarka	ÖD/ Bak + DO	ÖD/ DO + DO	ÖD + DO	ÖD + DO

Finlandiya	DO	ÖD + DO	DO	Polis
Fransa	DO	DO	DO	DO
Almanya	ÖD + DO	ÖD + DO	ÖD + DO	ÖD + DO
Yunanistan	Bak	DO	DO	DO
Macaristan	DO	DO	DO	DO
İrlanda	Bak + DO	ÖD + DO	ÖD + DO	ÖD + DO
İsrail	ÖD/ Bak + DO	ÖD/Bak + DO	ÖD/Bak + DO	ÖD/Bak + DO
İtalya	DO	Bak/ DO + ÖD/ DO	ÖD/ DO /Parla+ÖD/ DO	DO /Parla. + DO
Latviya	DO	DO	DO	DO
Lituanya	DO	DO +DO /Rekabet/Tüketiciler	DO + DO /Etik Kom.	? + DO /Etik/ Polis
Lüksembourg	Bak	ÖD Kurumu (CLEP)	DO	DO
Makedonya	DO	DO	DO	DO
Malta	DO	DO	DO	Polis/ DO
Hollanda	DO	DO	ÖD Kurumu (Nicam)/ DO	ÖD
Norveç	DO	DO	DO	Polis
Polony	DO	DO	ÖD/ DO	DO

a				
Portekiz	Bak	Bak	DO	DO
Romanya	DO	DO	DO	DO
Slovakya	DO	DO	DO	DO
İspanya (nat)	DO	DO	DO	DO
İspanya (Katal.)	DO	DO	DO	DO
İsveç	DO (1)	DO (2)	DO (2)	DO (2)
İsviçre	Bak/ DO	Bak/ DO	DO	DO
Türkiye	DO	ÖD/ DO + DO	ÖD/ DO + DO	DO

KHY'nın ve Özel'in konulara göre tek-tip ve ayrı denetimi

Kısaltmalar

DO = Bağımsız Düzenleyici Otorite (1 veya 2, ya da birkaç tane ise)

ÖD = Kuruluş içi Öz-denetim, ÖD Kurumu = Bağımsız kurul tarafından öz-denetim

Bak = Bakanlık

/ = Birden fazla kurum ilgiliyse

XX + YY = KHY + ÖZEL

Tek olduğunda (Ör; DO), Düzenleme hem KHY hem de Özel için demektir.

6. Kamu hizmeti yayıncısı / kamu medya hizmeti kuruluşlarının faaliyetlerinin denetlenmesinde düzenleyici otoritelerin yeni rolleri

AB Komisyonu'nun 2001 yılındaki devlet yardımı ve kamu hizmeti yayıncılığına dair yayımladığı tebliğde kamu hizmeti yayıncısı kuruluşların finansmanına ilişkin olarak AB Komisyonu devlet yardımını üç temel kritere bağlamıştır. Bu kriterler şunlardır:

- Üye Devletler resmi bir akitle kamu hizmeti yayıncısı kuruluşlarının görevini açık bir şekilde belirlemek zorundadırlar;
- Üye Devletler, kamu hizmeti kuruluşların görevini yerine getirip getirmediğini ulusal bir denetimle sağlamak zorundadırlar;
- Üye Devletler, kamu hizmeti yayıncısı kuruluşlara sağlanan finansmanın orantısal olmasını temin etmek zorundadırlar.

AB Komisyonu halihazırda 2001 yılında devlet yardımı ve kamu hizmeti yayıncılığına dair yayımladığı tebliği gözden geçirmeyi hedefleyen bir danışma süreci başlatmıştır. Danıştığı hususlar arasında AB Komisyonu; yeni hizmetlerin sağlanmasına ilişkin olarak görev tanımlarını, özel ilgi kanallarına ilişkin hususları, yeni hizmetlerin başlatılmasına ilişkin olarak yapılan giriş-öncesi pazar etki değerlendirmelerini tanıtmak için üye devletlere gönderdiği önerilerine gelen yanıtları, bu tür değerlendirmeleri yürütmede görevlendirilen farklı aktörlerin sorumluluklarını ve kamu hizmeti yayıncısı kuruluşların düzenlenmesinden sorumlu denetim kurumlarının bağımsızlığını incelemektedir. Danışma aynı zamanda özellikle ikili finansman (kamu/özel) yoluyla desteklenen kamu hizmeti yayıncısı kuruluşların mali yapılarının incelenmesini de içermektedir.

AB Komisyonu, devlet yardımı alan kamu hizmeti yayıncısı kuruluşlar hakkında gelen şikayetleri de soruşturmuştur.

AB Komisyonu, Belçika'daki (Flanders) kamu hizmeti yayıncısı kuruluş olan VRT'nin finansman yapısını incelemiş ve şikayeti edilen devlet yardımına ilişkin yapılan yasamayı haklı bulmuştur. Ayrıca İngiltere'deki ticari kamu hizmeti yayıncısı kuruluş olan SC4'e yapılan finansal destek de AB Komisyonu tarafından hali hazırda incelenmektedir. AB Komisyonu bugüne kadar birçok şikayeti değerlendirmiştir.

Son zamanlarda gelen şikayetleri dikkate alan AB Komisyonu, kamu hizmeti yayıncılığının finansmanı, düzenlenmesi ve denetimime ilişkin üye Devletlerin

değişikliler yapması için önerilerde bulunmuştur. Almanya gelen bu önerileri dikkate almış ve İç-devletler arası Yayın Anlaşmasında devlet yardımının kullanılmasına ilişkin maddelerine 12. değişikliği getirmek için tartışmalar başlatmıştır. İrlanda'da ise kamu hizmeti yayıncısı kuruluşun (RTE) devlet yardımı almasını yeniden düzenleyen bir yeni Yayın Kanunu hazırlanmıştır.

Raporun bu bölümü (6. Bölüm) Avrupa'da kamu hizmeti yayıncısı kuruluşların denetiminde düzenleyici otoritelerin oynadığı yeni rollere ilişkin mevcut durumu özetlemektedir. Bu bölüm, yeni hizmetlerin başlatılmasına ilişkin pazar-girişi öncesi değerlendirmeleri ve kamu hizmeti yayıncısı kuruluşların düzenlenmesi için AB Komisyonu tarafından getirilen yeni değişiklik önerilerini kapsamaktadır.

6.1 Kamu hizmeti yayıncısı kuruluşların yeni görev tanımlarına ilişkin düzenlemeler

Kamu hizmeti yayıncısı kuruluşların görev tanımı, sadece Almanya, İrlanda, Latviya, Romanya, Montenegro, Makedonya, Çek Cumhuriyeti, Slovakya, Macaristan, Slovenya ve Yunanistan yayın kanunlarında belirlenmiştir. Birçok ülkede ise kamu hizmeti yayıncısının görev tanımı bir program türünde / hizmet sözleşmesinde yer almıştır. Bu ülkeler ise şunlardır: İngiltere (SC4 kanalı), Hollanda, Belçika (Flanders), Belçika (Walloon), Estonya, İsveç, Finlandiya, Danimarka, Malta, Bulgaristan, Katolonya, İspanya, Fransa, Lüksemburg, (Bknz. Tablo 15). Kamu hizmeti yayıncısı kuruluşların yeni medya platformlarına zorunlu olarak yer almasını (zorunlu-taşıma-kuralları) öngören yasa taslakları da şu ülkelerde yapılmıştır: Çek Cumhuriyeti, Slovakya, Slovenya, Danimarka ve Latviya.

Tablo 15:

Kamu hizmeti yayıncılarının görevi (*Bilgi anketten alınmadığı için noksan olabilir)

Avrupa'da birçok ülkede düzenleyici otoriteler, sadece içerikle ilgili konulardan, yayın ilkelerine uyumdan ve reklamlara ilişkin kurallardan sorumludur. Bu ülkeler: Montenegro, Slovenya, Slovakya, Çek Cumhuriyeti, Romanya, Yunanistan (Bkz: Tablo 16). Almanya'daki düzenleyici otoritelerin kamu hizmeti yayıncısı kuruluşlar üzerinde hiçbir yetkisi bulunmamaktadır. İrlanda'da düzenleyici otoritenin, kamu hizmeti yayıncısı kuruluşlara da uygulamakta olduğu yayın ve reklam ilkeleri bulunmasına karşın, geleneksel olarak kamu hizmeti yayıncısı kuruluş üzerinde herhangi bir denetim rolü bulunmamaktadır. Birçok halde kamu hizmeti yayıncısı kuruluşun amacı/görevi çerçevesinde hareket edip etmediğinin denetimi, iç kurullar veya iç konseyler ya da bakanlığın veya hükümetin onayını almasını gerektiren kamu hizmeti yayıncısı kurumu işleten dernekler tarafından sağlamaktadır.

Kamu hizmeti yayıncısı kuruluşların görev/amacına uygun hareket edip etmediğinin denetimi 2008 yılının başından itibaren birkaç değişiklik yapılarak Kuzey Avrupa ülkelerinde artık düzenleyici otoritelerin standart bir rolü haline gelmiştir. Danimarka'da kamu hizmeti yayıncısı kuruluşlar, Kültür Bakanlığı ile dört yıllık birer sözleşme imzalamışlardır. Her bir kamu hizmeti yayıncısı kuruluş, yıllık raporunu radyo ve televizyondan sorumlu düzenleyici otoriteye sunmaktadır. Otorite, raporu okur ve rapor hakkındaki değerlendirmelerini resmi bir belgeye döker: Rapor resmi bir belge olarak tatmin edici midir? Kamu hizmeti yükümlülükleri yerine getirilmiş midir? Danimarka'nın kamu hizmeti yayıncısı kuruluşu olan DR, 2008 yılından itibaren Otoritenin bu sorularını yanıtlamakla mükellef tutulmuştur. Otorite verilen yanıtları parlamentoya partilerini temsil eden konuşmacılara dört yıllık süre için medya ve siyaset arasındaki bir anlaşmanın sağlanması için gönderir. Parlamento istediği taktirde kamu hizmeti sözleşmesini yıllık olarak da değiştirebilir.

Finlandiya'da her yılın Nisan ayında kamu hizmeti yayıncısı kuruluş olan YLE, düzenleyici otorite FICORA'ya geçen takvim yılı süresince sağladığı kamu hizmeti hakkında rapor sunmaktadır. Rapor, radyo ve televizyonun denetimi için gerekli bilgileri içermek zorundadır. FICORA gelen bu rapora istinaden her yılın Eylül ayında hükümete bir beyanatta bulunmak zorundadır.

İsveç'te 2008 yılından itibaren düzenleyici otorite olan SBC, İsveç kamu hizmeti yayıncısı kuruluşların kamu hizmeti yükümlülüklerini yerine getirip getirmedikleri hakkında yıllık değerlendirmelerde bulunmaya başlamıştır. Bu, daha önceki düzenlemeye kıyasla SBC'nin rollerindeki bir değişimi göstermektedir. 2007 yılına kadar SBC'nin görevi, kamu hizmeti yayıncısı kuruluşların yıllık raporlarının yükümlülüklerini yerine getirip getirmediklerini saptanmasında yeterli bir kaynak olup olmadığını değerlendirmekle sınırlıydı.

Estonya'nın düzenleyici otoritesi, sadece kamu hizmeti yayıncısı kuruluşların düzenlenmesinden sorumludur. Kamu hizmeti yayıncısı kuruluş, kamu hizmetinin yerine getirilip getirilmediğine ve kamu hizmetinin üzerindeki etkilere ilişkin incelemeler içeren uzun vadeli bir gelişme planını (1+3 yıl için) hem yayın kuruluna hem de Kültür Bakanlığına göndermektedir. Bütçeye ilişkin hususların Mali İşler Bakanlığı tarafından açıklığa kavuşturulması gerekmektedir. Plan, Hükümetle yapılacak sözleşme anlaşmasının özünü oluşturmaktadır.

Katalonya'da sözleşme kapsam itibarıyla çok yıllıdır. Kanun gereği Katalonya kamu hizmeti yayıncısı kuruluşun amaçlarını sözleşme belirlemekte ve düzenli bir finansman çerçevesi sağlamaktadır. Sözleşmenin kabul edilmesi öncesi Katalan Yayın Kurulu, Hükümete program sözleşmesinin içeriği hakkında zorunlu bir rapor sunmak zorunadır.

İngiltere'de kamu hizmeti yayıncısı kuruluş, Ofcom rehber ilkelerine uygun biçimde bir öz-değerlendirme gözden geçirmesi ve ayrıntılı siyasa beyannamesi geliştirmektedir. Daha sonra Ofcom'a teklif edeceği herhangi bir değişiklik olup olmayacağına dair danışmada bulunulmaktadır. Belçika'nın (Flenders) medyadan sorumlu düzenleyici otoritesi her yılın sonunda kamu hizmeti yayıncısı kuruluşun görevlerini yerine getirip getirmediğini değerlendirmekte ve kamu hizmeti yayıncısı kuruluşun sözleşmesi kabul edilmemiş ise burada kendisinin önemli bir payı vardır.

Norveç'in Medya Otoritesi'nin (NMA) kamu hizmeti yayıncısı kuruluşun görevini yerine getirip getirmediğine dair denetimi iki bölümden oluşmaktadır: Birincisi, yıllık değerlendirmede bulunur. Kamu hizmeti yayıncısı kuruluşlar, kamu hizmeti yükümlülüklerine göre programlamaları hakkında NMA'ya rapor sunmakla mükelleflerdir. NMA'nın kendi incelemelerinin yanı sıra NMA sıkça bir dış araştırma kurumuna kamu hizmeti görevi içindeki özel bir alana ilgili olarak inceleme yürütmesi için görevlendirmede bulunur.NMA'nın değerlendirmeleri bir yıllık raporla yayımlanmaktadır. Kamu hizmeti yayıncısı kuruluşun herhangi bir yükümlülüğü yerine getirmediği saptanırsa NMA konu ile ilgili bir karar metni hazırlar. İkincisi ise, yıl içinde düzenli bir şekilde ölçülmeye uygun kamu hizmeti yükümlülükleri denetlenmektedir. Örneğin; düzenliliğe ilişkin yeterli kıstaslara haiz yükümlülüklerin yerine getirilmesi gibi... Yayın Kanunu, NMA'ya kamu hizmeti yayıncısı kuruluşların yükümlülüklerine uymadığı taktirde yaptırım uygulama yetkisi vermektedir.

Lüksembourg'da düzenleyici otorite hükümetle kamu hizmeti yayıncısı kuruluş olan CLT-UFA (RTL) arasındaki sözleşmeye uyumu denetlemektedir. Makedonya'da Yayın Konseyi, kanuna uyumun yerine gelip gelmediğini denetlemekte ve Parlamentoya bu konudaki denetleme sonuçlarını rapor halinde sunmaktadır.

Avrupa'da bazı ülkelerde düzenleyici otoritelerin, kamu hizmeti yayıncısı kuruluşların bütçe ve finansmanın Parlamentolar tarafından onay almasında bir danışmanlık rolü oynadıkları görülmektedir.

Latviya'da Düzenleyici Otorite, kamu medya hizmeti kuruluşlarının faaliyetlerini ve devlet bütçesinden bu kuruluşlara tahsis edilen finansmanın kamu medya hizmeti için belirlenen görevlere uyumlu biçimde kullanılıp kullanılmadığını denetlemektedir. Düzenleyici Otorite, Bakanlar Kurulu'na kabulü için sunulmadan önce kamu hizmeti yayıncısı kuruluşun bütçesini incelemekte ve kabul etmektedir. Otoritenin, kamu hizmeti yayıncısı kuruluşun hesaplarını kontrol etmekten sorumlu bir alt-komitesi de vardır.

Hollanda'da Düzenleyici Otorite, kamu hizmeti yayıncısı kuruluş olan NPO'dan gelen performans anlaşmasına ilişkin raporların geçerli ve güvenilir olup olmadığını, kamu parasının kamu faaliyetleri için harcanıp, harcanmadığını denetlemektedir. Düzenleyici otorite, her yıl 1 Kasım tarihinden önce ilgili Bakanlığa kamu hizmeti yayıncısı kuruluşun yıllık bütçe planı hakkındaki görüşlerini sunmaktadır. Daha sonra Bakanlık, gelecek yılın bütçesini onaylamakta ve kamu hizmeti yayıncılığı için tahsis edilen özel miktarı değerlendirmektedir.

Bulgaristan'da kamu hizmeti yayıncısı kuruluşların idari kurulları, bütçelerini kabul etmeden önce düzenleyici otoriteye danışmaktadır.

Tablo 16

Kamu hizmeti yayıncılarının düzenlenmesi ve denetiminde Düzenleyici Otoritenin rolü

6.2 Kamu hizmeti yayıncısı kuruluşlar tarafından yeni hizmetlerin başlatılmasında kamusal değer testi

Kamu hizmeti yayıncısı kuruluşlar tarafından yeni hizmetlerin başlatılmasını teminen geliştirilen kamusal değer testine en güzel örneklere şu üç ülkede rastlamak mümkündür: İngiltere, Almanya ve Danimarka.

İngiltere'de kamu hizmeti yayıncısı kuruluşu denetleyen birim olan BBC-Mütevelli Heyeti, BBC'nin yeni hizmetlerine ilişkin olarak bir kamusal değer testi uygulamaktan sorumludur. Düzenleyici Otorite Ofcom ise ilgili taraflarla danışmalarda bulunarak hizmetlerin pazara olan etkisini (pazara-giriş öncesi pazar etkisi değerlendirme testi) değerlendirmektedir. Hizmetlere ilişkin olarak Rekabet Komisyonu'na da danışılmaktadır.

Danimarka'da Kamu hizmeti yayıncısı kuruluş ola DR'ın kamu hizmeti yükümlülükleri, DR ile Kültür Bakanlığı arasında yapılan kamu hizmeti sözleşmesinde belirtilmektedir. Sözleşmenin amacı, DR'ın yerine getirmesi beklenen görevleri belirlemek ve içinde kamu hizmeti faaliyetlerinin yürütülebileceği kapsamı saptamaktır. İsteğe bağlı hizmetler dâhil yeni kamu hizmetlerinin toplumun kültürel, demokratik ve sosyal taleplerini karşıladığından emin olunmasını sağlayacak bir iç değerlendirmeye tabi tutulacaktır. Danimarka'da pazar etkisi değerlendirmesi yoktur ve bu konuda hiçbir danışma yürütülmemiştir.

Almanya'da 2007 yılının Nisan ayında AB Komisyonu'yla yapılan anlaşma şartlarından biri olduğu için bir "kamusal değer testi" uygulamasına başlanmıştır. Almanya'da ticari yayıncı kuruluşlar, kamu hizmeti yayıncısı kuruluşların yeni hizmetlerine istinaden bir kamusal değer testi yapılması konusunda herhangi bir baskıda bulunmamışlardır. Kamu hizmeti yayıncısı kuruluşlar bu testleri kendileri geliştirmişler, kendilerine uygulamışlar ve bu kuruluşların yayın konseyleri tarafından denetlenmişlerdir. Kamusal değer testi üç etaplı bir test olarak uygulamıştır:

- Teklif edilen yeni bir hizmetin veya projenin katma değerinin kamu hizmetine katkı sağlayacağına dair kanıtların temin edilmesi,
- İlgilenen taraflarla danışmaların yürütülmesi,
- İdari Kurul (Rundfunkrat) tarafından onay alınması.

Testin bağımsız bir kurul yerine kamu hizmeti yayıncısı kuruluşlar tarafından geliştirilip uygulaması tezat oluşturmaktadır.

İrlanda'da RTE'nin finansmanına ilişkin araştırmalarını müteakip AB Komisyonu'na İrlanda Hükümeti bu tür bir kamusal değer testi yapmak konusunda taahhütte bulunmuştur. İrlanda'da hâlihazırda yeni Yayın Kanunu taslağı tartışılmaktadır. Yeni Kanun tasarısına göre, kamu hizmeti yayıncısı kuruluşun kamu hizmeti amaçlarını yerine getirmesini teminen şirket olarak izleyeceği ilkelerini ve üstleneceği faaliyetleri belirleyen bir Kamu Hizmeti Sözleşmesi oluşturması beklenmektedir.

Bir şirket, bakanın izniyle, ek hizmetler üstlenebilir.
Bakanın teklife izin vermeyi önerdiği hallerde Bakan;

a. uygun gördüğü ilgili şirkete ve bazı diğer kişiliklere danışacaktır.
b. bu teklifin sektöre etkisine ilişkin düzenleyici otoriteye (BAI) danışacaktır,
c. bu teklifin kamusal değerini dikkate alacak ve,
d. yürüttüğü danışmaları özetleyen bir beyanatta bulunacaktır.

Bu teklif İngiltere'de yürütülen sürecin aynısıdır.

Norveç'te ise henüz böyle bir süreç bulunmamaktadır. Ancak, Bakanlık, kamu hizmeti yayıncısı kuruluş olan NRK'nın yeni hizmetlerinin kamusal değerini ölçmek için kamusal değer testi gibi bir sistem önermiştir ve düzenleyici otorite NMA'nın bu süreçte merkezi rol oynayacağı beklenmektedir. Kamusal değer testine ilişkin önerilen süreç ise şu şekilde tarif edilmektedir: Bağımsız bir kurul (bu kurulun NMA olması beklemektedir) yeni bir hizmetin sosyal, kültürel veya demokratik gereksinimler çerçevesinde kamuya yeni bir değer kazandırıp kazandırmadığının bir değerlendirmesini yapacaktır. Değerlendirme, yeni hizmetin pazarda faaliyet gösteren diğer operatörlere olan etkisini de kapsayacaktır. Bu süreç özetlendiği şekliyle yeni hizmet hizmete konmadan önce yürütülecek ve Kral veya Hükümet son kararını vermeden önce ilgili tarafların görüşlerini inceleyecektir.

6.3 Kamu hizmeti yayıncılığının amacı / finansmanı / düzenlemesine getirilen son değişiklik teklifleri

Fransa'da hâlihazırda, kamu hizmeti yayıncılığının finansmanı, gelecekteki görevi ve rolünün açıklığa kavuşturulmasına ilişkin olarak kamu hizmeti yayıncılığını yeniden yapılandırma çalışması yürütülmektedir. Düzenleyici Otorite CSA, kamu hizmeti programlamasının içeriği konusunda ilkeler geliştirmektedir (Haziran 2008). 2008 yılının Ocak ayında Fransa Cumhurbaşkanı, kamu hizmeti yayıncısı kuruluşların televizyon kanallarında reklamların yasaklanacağını, gelir kaybının ise; ticari televizyonların reklam geliri hâsılatı üzerine eklemlenecek bir vergiyle ve mobil telefon ve internet erişimi gibi yeni iletişim hizmetlerinin gelirlerine getirilecek küçük bir vergi ile karşılanacağını ifade etmiştir. Kamu hizmeti yayıncılığının yeni modeli konusunda faaliyet yürütecek bir komisyon 2008 yılının Şubat ayında kurulmuştur. Bu konuları içeren bir Medya Kanunu taslağı yakın geçmişte yayımlanmıştır.

İrlanda Parlamentosunda tartışılmakta olan Yayın Kanunu, İrlanda Yayın Komisyonu'nun kamu hizmeti yayıncılığının denetimiyle yetkili olacak İrlanda Yayın Otoritesi'ne dönüşmesini önermektedir. Özellikle yeni hizmetlerin kamusal değer testinin nasıl ve kimler tarafından yürütüleceği bilinmemekle birlikte bu konuya özel önem atfedilmektedir.

İsveç'te, İsveç Hükümeti gelecekte yapacağı yayınlar için kamu hizmeti yayıncısı kuruluşlara en iyi şartların sağlamak amacıyla kamu hizmeti yayıncılığı konusunda bir araştırma başlatmıştır. Araştırma; kamu hizmeti görevi, maliyet etkinliği ve yönetişim ve finansmanla ilgili soruları içermektedir. Araştırmayla ilgili rapor 31 Mayıs 2008 tarihinde tamamlanmıştır. Rapordaki önerilerden biri, İsveç ulusal televizyonunda olay programlarına ilişkin yapılan program desteklemelerinin düzenleme çerçevesine daha fazla kısıtlamaların getirilmesini talep etmektedir. Rapor, her yıl azami 20 spor olayı programına program desteklemesi yapılabilmesini önermektedir. Kamu hizmeti yayıncısı kuruluşların ödedikleri katma değer vergisine (KDV) ilişkin olarak hali hazırda bazı tartışmalar da mevcuttur. Lisans desteklemelerine ilişkin politikada ise herhangi bir değişiklik görülmemektedir. Genel olarak yayıncı kuruluşların özdenetimine ilişkin tartışmalar devam etmekte olup, kamu

hizmeti yayıncısı kuruluşların da bu planın içine alınıp, alınmaması hususunda açıklık mevcut değildir. Büyük bir olasılıkla bu plana dâhil edilmeyeceklerdir.

Makedonya'da yeni kabul edilen ve Yayıncılık Faaliyeti Kanunu'na değişiklik ve ekleme getiren yeni Kanun, Makedonya'nın kamu hizmeti yayıncısı kuruluşu olan MRTV'nin iflasını veya tasfiyesini mümkün kılan olasılıkla doğrudan ilişkilidir. Getirilen değişiklikler; kamu hizmeti yayıncısı MRTV'nin programlarının ve teknolojik gelişiminin bütçeden desteklenmesini ve yayıncılık vergisi miktarının senede bir kez düzeltilme olasılığıyla birlikte aylık taksitlere bölünebilmesine imkân tanıyan hükmü içermektedir. Makedonya Cumhuriyeti Yayın Konseyi tarafından hazırlanan ve kabul edilen 2007 – 2012 yılları dönemine ait yayın faaliyetinin geliştirilmesine dair strateji, Makedonya Cumhuriyeti'ndeki kamu hizmeti yayıncılığına ilişkin stratejik görevleri ve yönleri belirlemektedir.

Slovakya'da son zamanlarda kamu hizmeti yayıncısı kuruluşların finansmanında bir takım değişiklikler olmuştur. Daha önceleri vatandaşlar, radyo alıcısı veya televizyon alıcısına sahip oldukları için bir "ücret" ödemekteydiler, hâlbuki şimdi herkes kamu hizmeti için ödemede (bazı muafiyetlerle örneğin; emekliler ve özürlüler gibi) bulunmaktadırlar. Slovakya Cumhuriyeti ile kamu hizmeti yayıncısı kuruluşlar arasında sözleşmelerin oluşturulması için bir teklif de yapılmıştır. Bu sözleşmelerin içeriği, yeni bir kamu hizmeti programının yapımını, kamu hizmetinin iyileştirilmesini kapsayacaktır.
Latviya Yayın Konseyi, geçenlerde yeni bir Yayın Kanunu taslağı hazırlamıştır. Taslak Kanunda kamu hizmeti yayıncısı kuruluşların hukuki statüleri ve finansmanı gibi hususları da içermektedir.

İtalya'da, İletişim Bakanlığı 2008 yılında, izleyiciler açısından RAI programlarının "kamusal değeri" ve RAI'nin "şirket ünü" konusunda kamu hizmeti yayıncılığının kalite denetimine ilişki rehber ilkeler belirlemiştir. Prodi başkanlığındaki Hükümet tarafından başlatılan RAI'nin reformuna ilişkin bir planın, şu anda Berlusconi başkanlığındaki İtalyan Hükümeti tarafından yürütülmesi imkânsız görünmektedir. Plan RAI'nin sahipliğini devletten alıp, bir "RAI Derneği'ne" devretmeyi hedeflemekteydi. Plan, RAI'nin reklamlara olan bağımlılığının azaltılmasını ve ticari yayıncılıktan uzaklaşmasını amaçlamaktaydı.

Hollanda'da yeni Medya Kanunu'nda kamu hizmeti yayıncılığının amacı, teknoloji tarafsızlık ilkesi altında oluşturulmuştur. Bir taraftan radyo ve televizyon programları bir taraftan da internet ve mobil şebekeler gibi yeni platformlar yoluyla dağıtılan hizmetler arasında hiçbir fark gözetilmeyecektir. 2008 yılı sonunda yeni medya yasası uygulamaya koyulduğunda elektronik medya hizmetlerinin her türü, kamu hizmeti yayıncılığının ana görevi altına girmiştir. Sayısal tüm hizmetler örneğin tematik kanallar, web-siteleri ve mobil hizmetler, kamu hizmeti yayıncısı kuruluşlar tarafından da ikincil öneme haiz hizmetler olarak verilecektir.

Malta'da Parlamento tarafından yayıncılık alanıyla ilgili bir komisyon kurulmuş olup, bu komite yayıncılık alanıyla ilgili siyasa değişikliklerini saptamak ve yasa teklif etmekle görevlendirilmiştir. Bu komitenin kamu hizmeti yayıncılığı ile ilgili düzenlemeler de yapması muhtemeldir.

Almanya'da İç-devletlerarası Yayın Anlaşmasına 12.nci Değişikliği getirecek taslak anlaşma, kamu hizmeti yayıncılığına da bazı düzenlemeler getirecektir. Taslak anlaşma, kamu hizmeti yayıncısı kuruluşun web-sitelerinde metin olarak yer alan haberlerin yayınlanan programlarla katı biçimde bağlantılı olması gerektiğini ve haberlerin yedi gün sonra sitelerden kaldırılması gerektiğini önermektedir. Kamu hizmeti yayıncısı kuruluşların

özellikle gençlere yönelik enformasyon, eğitim ve bilim ile ilgili konulardaki çevrimiçi hizmetlerini artırmaları ve geliştirmeleri zorunlu tutulmaktadır.

2007 yılında çıkarılan Portekiz Televizyon Kanunu, kamu hizmeti yayıncılığının finansmanını yeniden tanımlamıştır.

İngiltere'de kamu hizmeti yayıncılığı tamamen yeniden gözden geçirilmekte ve kamu hizmeti yayıncısı kuruluşların yükümlülükleri ve yapıları, kamu medya hizmeti perspektifinde yeniden yapılandırılmaktadır. 2009 yılı sonunda bu gözden geçirmenin tamamlanması beklenmektedir.

Belçika'nın Fransızca konuşan topluluğunda kamu hizmeti yayıncısı kuruluşun 2006 yılı sözleşmesi, kamu hizmeti yayıncısı kuruluşun kamu hizmeti amacına ne derece uyduğuna dair bir iç değerlendirme yapması için yeni yöntemler içermektedir.

Ülkelerin çoğunda, yeni hizmetlerin başlatılmasıyla ilgili genelde iç idari birimler tarafından yürütülen değerlendirmeleri yapmak üzere bazı süreçleri oluşturma planları yapılırken İngiltere, Danimarka ve Almanya (ya da İrlanda ve Norveç'te teklifi yapılan) gibi kamusal değer testi uygulayan başka ülke örnekleri yoktur.

6.4 Örnek Kamu Medya Hizmeti kuruluşu BBC'nin düzenlemesi ve denetimi

BBC Mütevelli Heyeti (BBC-MH)

BBC-MH, BBC'yi yöneten kuruldur ve 12 üyeden oluşmaktadır. Kurulun oynayacağı role destek olmak üzere profesyonellerden oluşan bir personel takımı iş başındadır. Bu takıma Mütevelli Heyeti (MH) Birimi denir. MH Birimi BBC için çalışmakta olup, BBC-MH Kuruluna raporlar hazırlamaktadır. MH Birimi'nin BBC-MH'ne vereceği bağımsız tavsiye kararları, BBC İdaresinden gelen her teklifin üzerinde BBC-MH'nin değerlendirmelerde bulunmasına yardımcı olmaktadır.

İngiliz vatandaşları BBC'den güçlü programlama, ilgi çekici editoryal bütünlük talep etmektedir. BBC-MH'nin amacı, lisans ücreti ödeyicilerine bu hizmetleri vermesi için BBC İdaresini desteklemek ve bunları gerçekleştirmeye zorlamaktır. İzleyicilerin BBC'den yüksek beklentileri vardır – ve lisans ücretiyle finansmanının sağlandığını düşünecek olursak, bunda da hakları vardır. İngiliz, izleyiciler BBC'nin parlak programlar sunacağına; farklı, bağımsız yayıncılığın yüksek standartlarını tesis edeceğine; herkesin seveceği şeyleri sunacağına ve diğerlerinin yapamayacağı ya da yapmaya cesaret edemeyeceği şeyleri yapacağına güvenmektedirler. Herkes, özellikle yayıncılığın değişim geçirdiği ve tüketicilerin tercihlerinin çok arttığı günümüzde BBC'nin özel olacağını ve özel kalacağını umut etmektedir.

BBC için lisans ücreti ödeyen İngiliz vatandaşları için BBC'den en iyi randımanın alınması BBC-MH'nin sorumluluğundadır. BBC'yi siyasi müdahalelerden ve daha fazla ticarileşmesini amaçlayan baskılardan korumak ve ödenen para karşılığında en mükemmel hizmeti sağlamaya devam etmesini ve kuruluş ilkelerine bağlı kalmasını sağlamak BBC-MH'nin işidir.

BBC-MH ile BBC İdaresi arasındaki ilişkiler

BBC'nin günlük işleyişi BBC İdaresi tarafından idare edilmektedir. BBC İdaresinin başında İdari Kurul tarafından desteklenen bir Genel Müdür bulunmaktadır. BBC-MH, BBC'nin Genel Müdürünü atama yetkisi vardır. Genel Müdür aynı zamanda BBC'nin tüm içeriğinden sorumlu bir baş editördür ve bu konuda hesap verecek kişidir.

BBC-MH ne yapar?

BBC-MH'nin rolü hem BBC'yi denetlemek hem de düzenlemektir. BBC-MH, BBC için yüksek düzeyde stratejiler oluşturmakla ve BBC Kuruluşunun altı kamusal amacını Sözleşmede olduğu gibi yerine getirmesinden sorumludur.

- Yaratıcılığı ve kültürel mükemmelciliği teşvik etmek,
- Birleşik Krallığı, ulusları, bölgeleri ve topluluklarıyla temsil etmek,
- Vatandaşlığı ve sivil toplumu devam ettirmek,
- Eğitimi ve öğrenmeyi ilerletmek,
- Birleşik Krallığı dünyayla, dünyayı Birleşik Krallıkla bütünleştirmek,
- Ortaya çıkan iletişim teknolojileri ve hizmetlerinin yararlarının teslim edilmesine yardımcı olmak,

Amaçların yerine getirilmesinde BBC-MH'nin rolü

BBC-MH'nin yükümlülüklerinden biri de her kamusal amaç için bir görev oluşturmaktır. Her görev, BBC'nin o amacı yerine getirmek için nelere gerek duyduğunu saptamaya yarayan bir öncelikler listesine sahiptir. Aşağıda yer alan yöntemler sayesinde BBC-MH, BBC'nin bu öncelikleri yerine getirmedeki performansını ölçmesi mümkün olabilmektedir:

- BBC'nin amaçlarını ne kadar iyi biçimde yerine getirdiğini saptamayı hedefleyen izleyici algılamalarını tarayan yıllık bir araştırmayla. BBC-MH, saptadığı her görevin her önceliğinin ne kadar önemli olduğunu ve BBC'nin bu öncelikleri ne kadar yerine getirdiğini izleyiciye sormaktadır. Bu iki soruya verilen yanıtların rakamsal sonuçları arasında bir fark oluşuyor ise BBC-MH bu duruma "performans uçurumu" demektedir.
- Ek niteliksel araştırmayla (araştırmada bazı öncelikler yer almamaktadır),
- Ofcom ve Dijital UK'den alınan ikincil veri analiziyle (altıncı amaca yönelik öncelikler hakkında),

- BBC'den alınan düzenli performans verisiyle,
- BBC-MH'ne bazı ana önceliklerin BBC tarafından ne kadar iyi derecede yerine getirildiğini tespit etmeye yarayan geniş çaplı diğer faaliyetlerle örneğin; hizmet gözden geçirmeleri, kamusal değer testleri ve tarafsızlık / yayın ilkeleri gözden geçirmeleri vb.

BBC-MH, hali hazırda amaçlanan görevlerin güncelliği konusunu 2011 /2012 yıllarında yeniden gözden geçirecektir.

BBC-MH, BBC faaliyetlerinin bazı yönleri hakkında yargılamalarda da bulunmaktadır. BBC-MH'nin bir diğer önemli rolü de yayınların editoryal yönüne ilişkin gelen şikayetlere ilişkin olarak BBC'nin savunmalarını incelemektir. BBC-MH, BBC'nin en yüksek editoryal standartlara sahip olmasını ve hata yaptığında ise gerekli dersleri çıkarmasını sağlamak zorundadır.

BBC-MH bunu nasıl sağlar...

- Her kamusal amaç için BBC'nin önceliklerini tanımlayan bir görev oluşturulmuştur ve bu öncelikler karşısında BBC'nin performansı hakkında nasıl yargılamada bulunulacağı izah edilmektedir.
- BBC'nin her hizmeti için BBC-MH bir hizmet lisansı vermiştir. Bu lisans, hizmetten sağlanacak beklentileri ve bir bütçeyi özetlemektedir. Lisans verilecek hizmetin kamusal amaçlara nasıl katkıda bulunacağını da izah etmektedir.
- BBC İdaresi bir hizmeti önemli biçimde değiştirmek veya yeni bir hizmeti hizmete koymak isterse BBC-MH bir kamusal değer testi uygular. Bu test, hizmetin pazardaki diğer hizmet sağlayıcıları üzerinde sahip olabileceği potansiyel etkilerinin değerini ölçmeye yaramaktadır.

BBC-MH'nin İlkeleri

BBC'nin finansmanı lisans ücretiyle sağlandığından dolayı bir kamu hizmeti yayıncısı kuruluş olarak oldukça ayrıcalıklı bir konumdadır. BBC-MH bir taraftan BBC'nin lisans ücreti ödeyen vatandaşların artan taleplerini karşılamak için yeni hizmetler başlatması ve geliştirmesini teşvik ederken bir yandan da bu başlatacağı hizmetlerin pazar üzerinde sahip olacağı etkiyi de göz önünde bulundurması gerekmektedir. BBC-MH, BBC içindeki ve dışındaki insanların görüşlerini de alarak, BBC'nin hangi yeni fikirleri geliştirmesi gerektiği hakkında kararlar almaktadır.

BBC-MH'nin temel ilkesi her zaman şeffaf bir biçimde hareket etmek ve kararlar alırken kamunun görüşlerini dikkate almaktır. BBC-MH, kararları ve kararları alırken kararların gerekçelerini kanıtlarıyla birlikte yayımlamaktadır. Kamunun görüşlerini öğrenmek için BBC-MH, ulus çapında bir izleyici araştırması yürütmekte ve her dört ulusta bulunan İzleyici Konseylerinden gelen tavsiyelere kulak vermektedir.

BBC-MH'nin Düzenleyici Çerçevesi

BBC, haber sunmak, eğitmek ve eğlendirmek için vardır. Bunu nasıl yapacağı ise; BBC'nin kuruluş kanununda bulunan altı kamusal amacı içinde, Kraliyet Sözleşmesinde ve BBC ile Kültür, Medya ve Spor Bakanlığı arasında imzalanan 'Anlaşma' da tanımlanmıştır

Sözleşme, BBC-MH ile BBC İdaresi arasındaki ilişkiyi ve her ikisinin de görevlerini ve işlevlerini tanımlamaktadır. Sözleşme BBC'nin editoryal bağımsızlığını da güvence altına almaktadır. Anlaşma, Sözleşme içinde bahsedilen konuların çoğunu kapsamakta ve BBC'nin düzenleyici yükümlülüklerini belirlemektedir.

BBC-MH ve Ofcom'un Sorumluluk Alanları

Program Standartları (Yayın İlkeleri) çerçevesinde:

BBC-MH içeriğin doğruluğu ve tarafsızlığına ilişkin sorumludur; Ofcom belirli program standartları oluşturur. İki Kurum da şikâyetleri ele almak ve değerlendirmekle ilgili görevlere sahiptir.

Kotalar ve Kurallar çerçevesinde:

Haberler ve Güncel Olaylar

BBC-MH, BBC1 ve BBC2 TV kanallarındaki haberlere ve güncel olaylara ilişkin programlara kotalar getirmek isterse, bunu yapmadan önce Ofcom'un uzlaşı kararını almak için danışmalarda bulunmak zorundadır.

Özgün Yapımlar

BBC ve Ofcom, programlamada uygun bir oranın özgün yapımlara ayrılması hususunda aralarında uzlaşıya varmak zorundadırlar.

İngiliz Uluslarına ve Bölgelerine göre programlama

BBC-MH, İngiliz ulusları ve bölgeleri için kotalar koymadan önce Ofcom'un uzlaşı kararını almak için danışmalarda bulunmak zorundadır.

İngiltere dışında yapılan programlar

BBC ve Ofcom programlamanın uygun bir oranının İngiltere'de M25 alanı dışında yapılması hususunda uzlaşmaya varmak zorundadırlar.

Bağımsız Yapımlar

BBC-MH, BBC'den bağımsız yapımların üretimi konusundaki uygulama kurallarına bağlı kalmasını ve bunlar için getirilen kotaları gözden geçirmesini zorunlu kılmaktadır. BBC-MH ve Ofcom, BBC'nin bağımsız yapım hedeflerine uyum gösterip göstermediğini denetlemektedirler.

Erişim

BBC, Ofcom'un görme ve işitme engelliler için hizmet sunumuna dair kurallarına uymakla mükelleftir.

Kamusal değer Testleri

BBC-MH, BBC'nin İngiltere kamu hizmetlerine getireceği önemli değişikliklere izin vermeden önce bir kamusal değer testi uygulaması zorunludur. Ofcom ise pazar etkisi değerlendirme testi yapar.

Rekabete etkisi

BBC-MH, BBC'nin yayın sektörü üzerindeki ekonomik etkisini değerlendirmek zorundadır. Rekabet Kanunu'na ilişkin konularda karar hükümleri, Ofcom'un veya Rekabet Kurumu'nun sorumluluğundadır.

Radyo Spektrumu

BBC-MH, BBC'ye tahsis edilen spektrumun etkin biçimde kullanılmasını sağlamakla mükelleftir. Ofcom ise tüm spektrumun en etkin ve en iyi biçimde kullanılmasını sağlamakla mükelleftir.

BBC'nin uymakla mükellef olduğu Ofcom'un içerik kuralları

BBC'nin lisans ücretli ve devlet yardımı alan radyo ve televizyon hizmetleri Ofcom'un aşağıda yer alan altı alandaki düzenlemelerine tabidir:

- On sekiz yaşın altındakilerin korunmasına ilişkin kurallar,
- Zararlı ve saldırgan içerik düzenlemeleri,
- Suça teşvik,
- Dini konular,
- Hakkaniyet,
- Mahremiyet

BBC'nin Ticari Hizmetlerine ek olarak, ister İngiltere'ye yayın yapsın ya da ister İngiltere dışına uluslar arası izleyicilere dönük yayın yapsın BBC, Ofcom'un Yayın İlkelerinin tümüne uymak zorundadır.

Ofcom BBC'ye Yayın İlke Kurallarının ilgili bölümlerini ihlal etmesi halinde çeşitli yaptırımlar uygulayabilmektedir, Bunlar arasında:

- bir tashih veya tekzip beyanı yayınlamak,
- program tekrar yayınlanmadan önce metnin yeniden yazılması hususunda talimat vermek,
- Ciddi ihlal veya ihlalin tekrarı halinde azami £250,000 İngiliz Sterlini ceza verebilir.

BBC-MH ile Ofcom arasındaki İlişki:

Sözleşme, Anlaşma ve 2003 yılı İletişim Kanunu'nda yer alan şartlar kapsamında BBC'nin bazı faaliyet alanları Ofcom tarafından, bazıları BBC-MH ve bazıları ise hem Ofcom hem de BBC-MH tarafından düzenlenmiştir. 2007 yılının Mart ayında imzalanan Mutabakatname (sayfa 66 –93), BBC-MH ile Ofcom arasındaki ortak-denetim ile ilgili rolleri ve sorumlulukları açıklığa kavuşturmaktadır.

BBC-MH ile Ofcom arasında imzalanan bu belge aşağıda yer almaktadır.

İletişim Ofisi (OFCOM) ile BBC Mütevelli Heyeti

Arasındaki

Mutabakatname

Mart 2007

İçerik

Bölüm1: Kapsam, amaç ve arka-planı …….……

Kapsam ve amaç …….…….

Arka-plan ……..…

Mutabakatnamenin hükmü …….……

Bölüm 2: OFCOM ve BBC Mütevelli Heyeti arasındaki ilişki alanları ….....…

İlgili Rol ve Sorumluluklar …….…...…

Program Standartları …….…..….

Programlama ve yapım kotaları/kurallar..…….……..….

Kotalar …….……....

Kurallar ……

Pazar Etkisi Değerlendirmeleri (PED'ler) ……..……..……....

Rekabete Etki ……

Radyo spektrumu …….…….

Ortak sorumluluk alanları ……..……

Bölüm 3: OFCOM ve BBC-MH nasıl birlikte çalışacaklar …….…….

OFCOM ve BBC MH arasındaki ilişki …….……

İrtibat ve toplantılar …….……..

Uyuşmazlıkların Sulhü …….…….……

OFCOM'un icraatı ……

EK 1 Arka-plan ……

EK 2 OFCOM Standart Kurallarının ve Hakkaniyet Kurallarının BBC'ye uygulanması

EK-3 BBC MH'nin OFCOM'a danışma yükümlülükleri …….

EK-4 OFCOM ve BBC MH arasındaki anlaşmaların yürürlüğe girmesine ilişkin Prosedürler ……

EK-5 OFCOM Rehber İlkeleri ……..

EK-6 Pazar Etkisi değerlendirmeleri…….…….……

EK-7 BBC ve OFCOM arasındaki özel ilişki ……

EK-8 2002 rakamları …….

Bölüm 1: Kapsam, Amaç ve Arka-plan

Kapsam ve amaç

BBC Mütevelli Heyeti'ne (MH) ve Ofcom'a, kamuya farklı yollarla hizmet vermelerine imkan veren görevler ve sorumluluklar yüklenmiş iki kurumdur. Bu Mutabakatname Ofcom ve BBC-MH arasındaki ilişkileri ve ortak eylem alanlarını belirlemektedir. BBC-MH ve Ofcom bu mutabakatname içinde ortaya konan amaçları başarmak amacıyla yapıcı biçimde birlikte çalışmaya taahhütte bulunur. Bu mutabakatnamenin kapsamı ve amacı aşağıda sıralamıştır:

BBC-MH ve Ofcom arasındaki ilişkileri düzenleyecek ilkeler ve uygulamaları tesis etmek;

Yasal bir düzenleyici otorite olarak Ofcom'un farklı yetkilere ve işlevlere sahip olduğunu ve BBC-MH'nin ise Kraliyet Sözleşmesi çerçevesinde BBC kurumunun içinde bağımsız bir kurul olduğunu tespit etmek;

İlgi rollerini ve sorumluluklarını yerine getirmede Ofcom ve BBC-MH arasında işbirliğini ve eşgüdümü tesis etmek;

Karşılıklı ilgi alanları üzerinde etkin irtibatı kolaylaştırmak için belirli usuller belirlemek,

Ortak sorumluluk alanları içinde Ofcom ve BBC-MH arasında bilgi değişimi sağlamak ve Ortak sorumluluk alanlarına ve karşılıklı ilgi konularına ilişkin diyalog geliştirmektir.

Arka-plan

BBC, Kraliyet Sözleşmesiyle (‘Sözleşme’) kamu çıkarına hizmet için kurulmuştur ve ana amacı; televizyon, radyo ve diğer medya hizmetleri aracılığıyla bilgi, eğitim ve eğlence tedarik ederek kamusal amaçlarını geliştirmektir. Sözleşme BBC’nin bağımsızlığını da tanımaktadır. BBC-MH lisans ücreti ödeyen vatandaşların çıkarlarını temsil eder ve BBC’nin kamusal amaçlarının etkin biçimde gelişmesini sağlamakla sorumludur.

Ofcom ise bağımsız bir düzenleyici kurul ve İngiltere’nin iletişim sanayileri için hizmet veren bir rekabet otoritesi olup, televizyon, radyo, telekomünikasyon ve telsiz iletişim hizmetlerinden sorumludur.

Sözleşme ve BBC’nin Kültür, Medya ve Spor Bakanlığı ile yapmış olduğu çerçeve anlaşması (‘Anlaşma’) BBC’nin kamusal yükümlülüklerini, BBC-MH’nin de görev ve işlevlerini belirlemektedir.

2003 Yılı İletişim Kanunu (‘Kanun’), 1996 Yılı Yayın Kanunu, Sözleşme ve Anlaşma Ofcom’un BBC’ye yönelik görev ve yetkilerini belirlemektedir.

EK–1 Bu Mutabakatnamenin ilgili arka-planını çok daha ayrıntılı biçimde açıklamaktadır.

Bu Mutabakatnamenin Hükmü

Bu Mutabakatname hukuki açıdan bağlayıcı değildir ve bağlayıcı olma niyetiyle hazırlanmamıştır. Bu Mutabakatname Ofcom'un veya BBC-MH'nin mevcut sorumluluklarını, görevlerini, yetkilerini ya da etkilerini değiştirmez, artırmaz, kısıtlamaz veya bunlardan muaf tutamaz.

Bölüm 2: OFCOM ile BBC Mütevelli Heyeti arasındaki ilişki alanları

İlgili roller ve sorumluluklar

Sözleşme, Anlaşma ve Kanun hükümleri altında BBC faaliyetlerinin bazı alanları Ofcom tarafından, bazı alanları ise BBC-MH tarafından düzenlenmektedir. Bazı alanlarda ise her iki kurumun da görev ve yetkileri bulunmaktadır. Ofcom ve BBC-MH arasında sorumlulukların dağılımı aşağıda olduğu gibi özetlenmiştir. (Ayrıntıları ise aşağıda belirtilen eklerde yer almaktadır.)

Program Standartları (Yayın İlkeleri)

BBC'den, İletişim Kanununun 319. Bölümü çerçevesinde Ofcom tarafından oluşturulan ve aşağıda yer alan belirli program standartlarının amaçlarının yerine getirilip getirilmediğinin gözlemlemesi istenmektedir.

18 yaş altı çocukların korunması;

Suç işlenmesini teşvik etme veya buna kışkırtma ya da kargaşaya yol açma olasılığı taşıyan içerik hizmetlerini dışlama;

Dini programların içeriğine ilişkin olarak uygun sorumluluk düzeyinde hareket etme;

Hizmetlerde zararlı ve suça yönelik içeriğin yer almasından korunmak için genel olarak kabul görmüş standartların uygulanması ve;

İzleyici veya dinleyicilere bir mesaj taşıma olasılığının veya ne olduğunun farkına varmadan veya tamamen farkında olarak onların zihinlerini etkileyen ve kötüye kullanan tekniklerin kullanımından arınma,

Bu tür standartlar, BBC'nin İngiltere Kamu Yayıncılık Hizmetlerinin içinde yer alan herhangi bir yayın programının içeriğinin doğruluğuna veya tarafsızlığına gölge düşürmeyecek bir boyutta olmalıdır. BBC'nin Kamu Yayıncılık Hizmetleri çerçevesinde sunduğu programların doğruluğu ve tarafsızlığı hususu BBC-MH'nin sorumluluğundadır.

BBC'den 1996 yılı Yayın Kanunu'nun 107. Bölümünde yer alan Hakkaniyet Kurallarına da uyması istenmektedir. BBC tarafından sağlanan ve Ofcom tarafından lisans verilmiş her ticari hizmet, İletişim Kanununun 319. Bölümü çerçevesinde Ofcom tarafından oluşturulan tüm standartlara riayet etmesi gereklidir.

Hem BBC hem de Ofcom standartlara ilişkin şikâyetleri değerlendirme görevlerine sahiptir. BBC-MH'nden, uygun standartları, doğruluğu ve tarafsızlığı sağlamaya yönelik tasarlanmış BBC editoryal rehber ilkeleri, Ofcom'un hakkaniyet kuralları ve yukarıda belirtilen ilgili program standartları da dâhil olmak üzere BBC'nin hizmetlerinde standartlara ilişkin şikâyetleri ele alma ve karara bağlama usullerini oluşturma ve tesis etmesi istenmektedir. Ofcom'dan da hakkaniyet hususundaki şikâyetleri ele alması ve karara bağlaması ve BBC tarafından yukarıda belirtilen standartlarla olası uyumsuzluğuna ilişkin şikâyetleri ele alma ve karara bağlama usulleri oluşturması istenmektedir.

EK–2; BBC-MH ve Ofcom'un, BBC-MH'ni, Ofcom'u ve BBC Yönetim Kurulunu içermesi muhtemel şikâyetleri etkin biçimde ele almayı sağlamak için benimseyeceği usulleri içermektedir.

Programlama ve yapım kotaları/kuralları

Ofcom'un da ilişkili olduğu Anlaşma tarafından BBC Yönetim Kurulu ve BBC-MH'ye programlama hususunda birçok görev düşmektedir.

Kotalar

BBC-MH, Ofcom'a danışarak ve onun her yorumuna saygı göstererek BBC TV hizmetleri için haberlere ve güncel olaylara, İngiliz uluslarına ve bölgelerine yönelik yapılan programlamaya ait tüm kotaları oluşturur.

BBC-MH, yürürlükteki haberlere ve güncel olaylara, İngiliz uluslarına ve bölgelerine yönelik uygulanan programlama kotasını 2002 yılı için üzerinde anlaşmaya varılan kota düzeylerinin altına indirmek üzere herhangi bir talepte bulunmadan önce Ofcom'un bu konudaki uzlaşı kararını almalıdır.

Ofcom'un İngiliz ulusları ve bölgelerindeki özgün yapımlara ve program yapımına getirilecek kotalar hakkında karar alması gereklidir.

Ofcom, bu kotalara, bağımsız yapım kotasına ve Avrupa menşeli programlara getirilen kotaya uyum gösterilip gösterilmediğini denetlemekten sorumludur. BBC-MH de bu alanlardaki uyumluluğu denetlemesi gereklidir. BBC, bağımsız yapımlar için getirilen kotanın gerisinde kalırsa, kotayı doldurmak üzere kendisini ileri taşıyacak Ofcom'un talimatlarına kesinlikle uyması zorunludur (EK-4 ve EK-5).

Kurallar

BBC, görme ve işitme engelliler için hizmet sağlama hükmüne (Anlaşma ve Kanun'da olduğu gibi değişikliğe uğramıştır) ilişkin olarak Ofcom tarafından tesis edilen kurallara uymak zorundadır.

BBC-MH'nden bağımsız yapımların görevlendirilmesine uygulanan ilkelere ilişkin BBC Yönetim Kuruluna uygulama kuralları oluşturup, belirli aralıklarla bu uygulama kurallarını gözden geçirmesine yönelik taleplerde bulunması istenmektedir. BBC-MH, bu tür kuralların oluşturulmasının ya da gözden geçirilmesinin, Ofcom tarafından kuralların oluşturulması veya gözden geçirilmesi, danışma süreci üstlenilmesi, kuralların veya gözden geçirilen kuralların basılması zamanlarına ilişkin hazırladığı rehber ilkelerle uygun biçimde olmasını sağlamak zorundadır.

Pazar Etkisi Değerlendirmeleri (PED'leri)

BBC-MH'nden BBC'nin İngiltere Kamu Hizmetlerine önemli değişiklik getirmeyi içeren kararları almadan önce bir Kamusal Değer Testi (KDT) uygulaması istenmektedir. KDT'nin iki ana unsuru vardır: BBC-MH tarafından yapılan Kamusal Değer Testi (KDT) ve Ofcom tarafından yapılan bir Pazar Etkisi Değerlendirmesi (PED).

Anlaşma'nın 29. Maddesi uyarınca BBC-MH ve Ofcom'un bir Ortak Yürütme Grubu (OYG) kurmaları istenmektedir. Anlaşma'nın 30. Maddesinde ise her ne zaman bir Kamusal Değer Testi yapılırsa Ofcom'dan Anlaşma'nın 25. Maddesi uyarınca bir Pazar Etkisi Değerlendirme Testi uygulaması istenmiştir.

EK-6, OYG'nun nasıl işleyeceğini ve PED'nin nasıl yapılacağını ayrıntılı içermektedir.

(a) Ortak Yürütme Grubu

Ortak Yürütme Grubu'nun oluşumu, işlevleri ve toplantılara ve diğer hususlara ilişkin usuller EK-6'da yer almaktadır.

(b) Pazar Etkisi Değerlendirmeleri için Görev Çerçevesi

EK-6, PED'lerin görev çerçevesinin kurulmasına dair süreçleri oluşturmaktadır.

(c) Bilgi Beyanı

BBC-MH'nin herhangi bir KDT için BBC Yönetim Kurulu tarafından kendilerine gönderilen bilgiyi Ofcom ile paylaşmasına dair şartları ve Ofcom'un bir PED yürütürken üçüncü taraflar tarafından kendisine gönderilen bilgiyi BBC-MH ile paylaşmasına dair şartları EK-6b'de okuyabilirsiniz.

Rekabet Etkisi

BBC-MH'nin, daha geniş bir pazar alanında faaliyet yürütecek olan BBC'nin rekabet etkisini değerlendirme görevi vardır. Bunun sonucu olarak BBC-MH, bir siyasa açıklaması ya da BBC'nin kamu hizmetlerinin işleyişinin rekabete ilişkin yönlerini ele alan kuralları benimsemesi ve bunları yayınlaması zorunludur. BBC-MH, Ofcom tarafından oluşturulmuş olan ve ilgili bulduğu tüm adil ve etkin rekabet kurallarına (BBC dışındaki yayıncı kuruluşlar için) uyum konusuna saygı göstermek zorundadır. BBC-MH, uygulamaya koyduğu kendi kurallarının da kapsadığı konular hakkındaki Ofcom'un görüşlerine saygı göstermek zorundadır.

Radyo Spektrumu

Ofcom'un işlevlerini yürütürken İletişim Kanununun 3(2)(a) Maddesi uyarınca elektromanyetik spektrumun en elverişli şekilde kullanımını sağlaması istenmektedir.

BBC-MH, BBC'nin veya BBC'nin sözleşme yaptığı kuruluşların kullandığı radyo spektrumunun etkin biçimde kullanılmasını sağlamakla mükelleftir. Devlet Bakanlığı BBC'nin bir kamu hizmeti yayıncısı kuruluşa BBC'nin televizyon mültipleks kapasitesi içinde kullanım hakkı vermesi için talimatta bulunabilir, böyle bir durumda Ofcom lisansı gözden geçirebilir veya yeni bir lisans verebilir.

Ortak Sorumluluk Alanları

BBC ve Ofcom'un, Kamu Hizmeti Yayıncılığı, medya okur-yazarlığı, fırsat eşitliğinin geliştirilmesi ve eğitim gibi başlıca konulara ilişkin İletişim Kanununda ve Anlaşma'da yer alan sorumlulukları vardır.

BBC-MH ve Ofcom, uygun hallerde ve ilgili sorumlulukları uyarınca, bu konulara ilişkin olarak ikisinden birisinin üstlendiği veya üstlenmeye niyetli olduğu eylemler hakkında düzenli biçimde bilgi değişiminde bulunacaklardır. Ortak bir stratejide ve eylem akışında anlaşacaklar ve siyasa kararlarına tutarlı bir kanıt veritabanı sağlayacak araştırmaları geliştirmek ve paylaşmak amacıyla beraber çalışacaklardır.

Bölüm 3: Ofcom ve BBC-MH nasıl beraber çalışacaklar

Ofcom ve BBC-MH arasındaki ilişki

BBC-MH ve Ofcom'un, her birinin birçok farklı alanlarda birbirlerinin müdahil olmasını gerektiren sorumlulukları ve yükümlülükleri vardır ve bu Mutabakatnamenin bu bölümü BBC-MH ve Ofcom arasındaki ilişkinin nasıl yürütmesinin yapılacağını belirlemektedir.

Yukarıda özetlenen bölümlerde, BBC-MH ve Ofcom, BBC'nin düzenlenmesine ilişkin birçok görevi paylaşmaktadırlar. Ofcom'un rol oynadığı belirli BBC faaliyet alanları EK-7'de özetlenmektedir.

BBC-MH, Yukarıda bölüm 2'de özetlendiği gibi haberler ve güncel olaylar ile İngiliz ulusları ve bölgeleri için konan kotaları oluşturmada olduğu gibi Ofcom'a danışmak ve kendi işlevlerine ilişkin Ofcom'un yorumlarına saygı göstermek zorundadır. EK-3 danışma sürecinin nasıl işleyeceğini göstermektedir.

Özgün yapım ve İngiliz ulusları ve bölgelerinde program üretimi için kotalar oluşturma gibi BBC'nin faaliyetlerine ilişkin birçok alanda BBC-MH, yukarıda özetlendiği gibi Ofcom'un görüş birliğini almak zorundadır. EK-4 görüş birliğine erişmek için izlenecek çerçeveyi ve ilkeleri belirlemektedir.

BBC, yukarıda 2. Bölümde özetlendiği üzere bir çok alanda Ofcom tarafından oluşturulan rehber ilkelere ve yönetmeliklere uyması zorunludur. EK-5 uyumla ilgili ilkeleri belirlemektedir. EK-8 ise Anlaşmanın 47 (3) ve 50(3) sayılı Maddelerine ilişkin olarak üzerinde anlaşılan 2002 yılı kota rakamlarını belirlemektedir.

Anlaşmanın 91. Maddesi BBC'nin Ofcom ile işbirliği yapmasını gerektirmekte ve İletişim Kanunun 198. Bölümü çerçevesinde Ofcom'un işlevlerine ilişkin olarak Ofcom'un isteyebileceği bazı bilgileri BBC'nin sağlamasını ve diğer konularda da yardımcı olmasını gerektirmektedir.

İrtibat ve Toplantılar

BBC-MH ve Ofcom aşağıda olduğu gibi yüksek düzey toplantılar icra edeceklerdir:

Ofcom'un Başkan vekili (veya alternatif görevli) ve BBC-MH'nce görevlendirilen bir üye senede dört kez bu mutabakatnamenin uygulamasından doğan mevcut veya gelecekteki işlerle ilgili konuları gözden geçirmek üzere toplanacaklardır. Bu toplantı diğer BBC-MH üyeleri, Ofcom üyeleri veya İçerik Kurulu üyeleri ve diğer Mütevelli Heyeti Birimi üyeleri ve Ofcom Yönetim Kurulu üyeleri tarafından uygun hallerde desteklenebilecek ve katılım sağlanabilecektir.

BBC-MH ve Ofcom'un Başkanları en az yılda bir kez toplanarak iki kurum arasındaki ilişkinin etkinliği ve özellikle bu mutabakatnamenin işleyişi hususunda gözden geçirme çalışması yapacaklardır.

İstenilen herhangi bir zamanda BBC-MH'nin Baş Memuru veya Ofcom'un Yönetim Kurul Şefi, Başkanlarının onayıyla, bu mutabakatnamenin tümünün veya bir kısmının gözden geçirilmesine dair karşı tarafla bir tartışma başlatabilir. Gözden geçirme işlemi sonucunda yapılacak her değişiklik hem BBC-MH Başkanı hem de Ofcom Başkanı tarafından onaylanmak zorundadır.

BBC-MH ve Ofcom şunları yapacaklardır:

BBC-MH Biriminden temsilciler ve Ofcom Yönetim Kurul Başkanı genel olarak bu mutabakatnameye tabi konulara ilişkin olarak irtibat noktaları olarak faaliyette bulunmalarını teminen görevlendirileceklerdir.

Bu mutabakatnameye tabi özel her konuya ilişkin olarak irtibat noktaları olarak faaliyette bulunmalarını teminen temsilciler atayacaktır.

Yıl içinde en az dört kez olmak üzere yukarıda (i) ve (ii) sayılı alt-paragraflarda bahsedilen temsilciler arasında toplantı gerekebileceği için toplantılar tertip edilecektir.

Uyuşmazlıkların Sulhü

Sözleşme/Anlaşma çerçevesinde görüş birliği gerektiren konulara ilişkin BBC-MH ve Ofcom arasında farklı görüşler veya uyuşmazlıklar varsa veya bu tür konuları doğrudan ele alan BBC-MH ve Ofcom temsilcileri tarafından bu mutabakatnamenin işleyişine ilişkin herhangi bir konu/konular çözüme kavuşturulamıyor ise –

- Konu/konular ilk etapta, bu mutabakatnameye ilişkin genel konular hakkında irtibat noktaları olarak faaliyet yürütmeyle görevli BBC-MH Biriminin ve Ofcom Yönetiminin temsilcilerine götürülür.

- Temsilciler herhangi bir uyuşmazlığı veya farklı görüşü çözemez ise konu BBC-MH tarafından bu amaç için seçilen bir üyeye veya BBC-MH'nin Baş Memuruna ve Ofcom'un Kurul üyesi veya Baş Yöneticisine götürülür.

- Eğer tüm bunlar konuyu çözemezler ise konu BBC-MH Başkanı ile Ofcom'un Başkanına götürülür.

Ofcom - Yürürlük

Eğer Ofcom Anlaşmanın 93. Maddesi uyarınca soruna çare bulacak eylemi için BBC'nin harekete geçmesini veya Anlaşmanın 94. Maddesi uyarınca bir uyarı yayımlayarak BBC'den bir ceza ücreti kesilmesini gerektirecek bir talimname yayımlamak isterse BBC'ye ilk etapta makul bir fırsat sunarak, yasal önlemler almaya ilişkin basılı Ofcom usullerine uyumlu biçimde herhangi bir talimname veya uyarı hazırlamaya veya yayımlamaya zemin teşkil edeceği öngörülen konular hakkında görüşlerini temsil edebilmesi sağlanacaktır.

EK-1

Arka-plan

1. Sözleşmenin Yenilenmesi

19 Temmuz 2006 tarihli Kraliyet Sözleşmesiyle (‘sözleşme’) İngiliz Yayıncılık Şirketi BBC’nin amaçları, tüzüğü ve kurumsal yapısı reforme edilmiş ve mevcudiyeti 31 Aralık 2016 tarihine kadar uzatılmıştır.

2. Çerçeve Anlaşması

Sözleşmenin 49. Maddesi uyarınca BBC ve Kültür, Medya ve Spor Devlet Bakanlığı tarafından 30 Haziran 2006 tarihinde bir Çerçeve Anlaşması imzalanmıştır. Bu Anlaşma BBC’nin Sözleşmeye ilişkin belirli yükümlülüklerini ve gerekliliklerini ayrıntılı olarak açıklamaktadır. Bunun yanı sıra Sözleşmenin dışındaki belirli diğer konuları da ele almaktadır. Ofcom Anlaşmaya taraf değildir, ancak Anlaşma Ofcom’a bir çok kez atıfta bulunmaktadır. Çünkü Ofcom Anlaşmanın ana konusuna ilişkin bir işleve sahiptir ve müdahil olma konumundadır.

3. BBC’nin Tüzüğü

BBC, Kraliyet Sözleşmesiyle kurulmuş anonim bir kurumdur. BBC’nin üyeleri aynı zamanda BBC-MH’nin ve BBC Yönetim Kurulu’nun üyeleridir. BBC’nin işlevleri Sözleşme ve Anlaşmanın ilgili hükümleri çerçevesinde alınacak kararlar gereği hem BBC-MH hem de BBC Yönetim Kurulu tarafından icra edilmek zorundadır. BBC-MH, BBC’nin tüm stratejik yönünü belirlemekle ve genel olarak Yönetim Kurulunun çalışmalarının gözetimini ifa etmekle mükelleftir. BBC Yönetim Kurulu, BBC-MH tarafından belirlenen öncelikler uyarınca BBC’nin hizmetlerini sağlamadan, işletim idaresinin tüm yönleriyle yerine getirilmesinden sorumludur.

4. Ofcom’un BBC ile ilişkisi

2003 yılı İletişim Kanunu’nun 198. Bölümü çerçevesinde Ofcom BBC hizmetlerinin teminini ve bu hizmetlerin teminiyle bağlantılı amaçlar için BBC tarafından verilen diğer faaliyetleri, Sözleşme, Anlaşma (ve Sözleşme gereği uygulamaya konan diğer çerçeve sözleşmeler) ve 2003 İletişim Kanunu ile 1996 Yayın Kanununun 5.

Bölümünde yer alan hükümler bağlamında düzenlemekle yetkilidir. Ofcom, rekabet konusunda BBC'ye de uygulanabilecek Kanunun 5. Bölümünde bahsedilen iletişim konularına ilişkin olarak yetkilere ve işlevlere sahiptir.

EK-2

Ofcom'un Standart Kuralları ve Hakkaniyet Kurallarının BBC'ye Uygulanması

Ofcom tarafından lisans alan tüm yayıncı kuruluşların (SC4 kanalı dâhil) Ofcom'un Program Standart Kurallarına ve Hakkaniyet Kurallarına uyması gereklidir. Anlaşma'nın 45. ve 46. Maddeleri, bu Mutabakatnamenin 2. Bölümünde not edilen belirli istisnalar dışında BBC'nin de bu kurallara uymasını gerektirmektedir. BBC programlarına ilişkin program standartları ve hakkaniyet kurallarına dair Ofcom'a yapılan şikâyetler, Ofcom'un basılı usullerine göre ele alınacaktır.

Ancak, BBC'nin bir yayıncı kuruluş olarak statüsü tektir. BBC, Kraliyet Sözleşmesinin verdiği bir erdemle kurulmuştur ve şikâyetlere ilişkin görevleri ve yetkileri olan bir Mütevelli Heyeti vardır. BBC programları hakkında gelen şikâyetlere

ilişkin hem BBC-MH hem de Ofcom'un yetkileri ve görevleri Sözleşme ve Anlaşma'da belirlenmiştir. Hem Ofcom hem de BBC-MH tarafından oluşturulan usullerin birbirini tamamlaması önemlidir. Bu sadece Sözleşme ve Anlaşma'nın gereğini yerine getirmez, aynı zamanda izleyici ve dinleyicilerin şikâyetlerin ele alınma sistemine olan güveninin tam olmasını da sağlar.

Roller ve Sorumluluklar

BBC'nin Ofcom Program Standartlarına ve Hakkaniyet Kurallarına uyması gereken yerlerde -Ofcom'un bir BBC programı hakkında soruşturma yürütmesi halinde - aşağıda yer alan ilkeler uygulanacaktır:

1. BBC Yöneticisi, potansiyel olarak kuralların ihlali durumunda Ofcom ile ilişkilerde BBC'yi temsil edecektir. Ofcom incelemeleri BBC'nin editoryal şikâyetler birimine yönlendirilmesi ve bu birimle çözüme kavuşturulması gereklidir.

2. Ofcom, BBC-MH'ni kuralların ihlaline ilişkin tüm hükümleri ve bunun sonrası uygulanacak her tür yasal yaptırım hakkında bilgilendirecektir. Bilgilendirmek maksadıyla BBC-MH'ni, karar hükmü ya da yaptırıma ilişkin olarak daha ileri boyutta sürekli resmi yazışmaların içine itebilir.

BBC Programlarının doğruluğu ve/veya tarafsızlığı hakkındaki Standart ihlallerine (Hakkaniyet ve mahremiyete ilişkin kurallar hariç) ilişkin şikâyetlerin ele alınması

Sözleşmenin ve Anlaşmanın bir sonucu olarak BBC-MH, doğruluk ve tarafsızlık alanında BBC'nin düzenlenmesinde sorumludur. İngiltere'deki Kamu Hizmetleri hakkında yayınlanan BBC programlarındaki doğruluğa ve tarafsızlığa ilişkin durumlarda Standart ihlaline ilişkin şikâyetleri ele almada Ofcom'un basılı usulleri uygulanmayacaktır.

Bundan ötürü, bu tür şikâyetler Ofcom'u yetki kapsamında olmadığı için şikâyetçiye geri gönderilecektir. Şikâyetçiye BBC'nin irtibat adresleri gönderilecek ve bu tür şikâyetlerini BBC Şikâyetler Birimine göndermesi istenecektir.

Ofcom'un görevi dışında kalan diğer şikâyetler (doğruluk ve tarafsızlığı ilgilendirmeyen diğerleri) şikâyetçiye geri gönderilecek ve BBC'nin irtibat adresleri uygun biçimde verilecektir.

1 Program Standartları ve Hakkaniyet Kuralları Ofcom Yayıncılık Kurallarında bulunmaktadır.

2 Hakkaniyet Kuralları ve Mahremiyete ilişkin şikâyetlere dair usullerin özeti ve standartlara ilişkin şikâyetlerin ve davaların ele alınmasına dair usullerin özeti

EK- 3

Ofcom'a danışmakla ilgili BBC-MH'nin özel yükümlülükleri

Belirli konulara ilişkin olarak BBC-MH, Ofcom'a danışmak ve Ofcom'un yorumlarına saygı göstermek zorundadır. Bu konular özellikle şunlardır:

1. Anlaşmanın 47 (2) Maddesi çerçevesinde haberler ve güncel olaylara getirilen kotalara ilişkin olarak BCC Yönetim Kurulu'na yerine getirmesi gereken hususları bildirmek,

2. Anlaşmanın 50 (2) Maddesi çerçevesinde İngiliz uluslarına ve bölgelerine getirilen kotalara ilişkin olarak BCC Yönetim Kurulu'na yerine getirmesi gereken hususları bildirmek,

BBC-MH, yukarıda yer alan herhangi bir konuya ilişkin olarak Ofcom'a danışmak zorunda olup, aşağıdaki hususlar yerine getirilecektir: -

(I) BBC-MH, eyleme geçme niyetinden önce Ofcom'u konuyu uygun biçimde ve tam anlamıyla ve ilgili tüm hususlarıyla birlikte düşünmesi için Ofcom'a uygun bir zaman içinde danışmakla zorunlu olduğu konu hakkında bilgilendirecektir.

(II) BBC-MH, önerilen her eylemin ayrıntılarını ve makul biçimde Ofcom'un talep edeceği her tür destekleyici bilgiyi sunacaktır,

(III) Ofcom normalde asgari 30 günlük bir süreç içerisinde önerilen eylem hakkında düşünecektir ve bu sürecin sonunda önerilen eylem hakkındaki görüşlerini yazılı beyanlar halinde sunabilecektir;

(IV) BBC-MH danışma süreci içinde Ofcom tarafından sorulan sorulara zamanında yanıt verecek ve Ofcom tarafından istenmesi halinde ilgili kişilerle toplantılar düzenleyecektir;

(V) BBC-MH, Ofcom'un herhangi bir tavsiyesine uymamaya karar verirse, neden bu tavsiyeye uymayacağına ilişkin sebepleri belirten yazılı bir beyanda bulunacaktır.

EK-4

BBC-MH ve Ofcom arasında yürürlüğe konacak anlaşmalara ilişkin usuller

Bölüm 1: Çerçeve Anlaşmasının yürütülmesine ilişkin anlaşmalar

BBC-MH ve Ofcom anlaşmalar yapmak veya Anlaşmanın imzalanmasından sonra üzerinde hemfikir olunan aşağıdaki düzenlemeleri yerine getirmekle yükümlüdür.

a) Madde 49(1) (özgün yapımlar için programlama kotaları);

b) Madde51(1) (İngiliz uluslarında ve bölgelerinde program üretimi);

c) Madde 59(4) ve (9) (görme ve işitme engellilere sağlanacak hizmetlere ilişkin kurallar);

d) Madde 61(5) (Program üretimiyle görevlendirmeye ilişkin kurallar);

e) Madde 62(1)(a) (programların kaydedilme şekilleri ve saklanma süresine ilişkin kurallar).

Antlaşmanın 92. maddesi yukarıdaki paragrafta bahsedilen hususlar dâhil belirli özel konular için Ofcom'un uzlaşı kararını almak üzere müracaat edebilmenin ilkelerini belirlemektedir. BBC-MH ve Ofcom, Anlaşmanın 92. Maddesinde belirlenen ilkelere uyuma ek olarak, Ofcom tarafından kamusal danışmaya ayrı ayrı tabi tutulmaksızın veya başka surette uzlaşı kararı alınmaksızın, 49(1), 51(1), 59(4) ve (9), 61(5) ve 62 (1)(a) sayılı Maddelere ilişkin olarak:

(I) Bu mutabakatnamenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 60 gün içinde Ofcom, yukarıda belirtilen hükümler içinde bahsedilen uygulanabilir konular için teklif edilen ve üzerinde kararını vermiş olduğu düzenlemeleri açıklayan bir belgenin ilk taslağını oluşturacaktır.

(II) Yukarıda alt-paragraf (i)'de bahsedilen taslağın gönderiliş tarihinden itibaren 60 gün içinde BBC-MH, Ofcom'a kendi yorumlarını yollayacaktır ve

(III) BBC-MH'nin Ofcom'a yorumlarını gönderdiği tarihten itibaren 60 günü aşmayacak bir süreç içinde taslak belgede ye alan şartların son hali üzerinde taraflar görüşecekler ve karar vereceklerdir.

BBC-MH ve Ofcom, herhangi bir özel durumda yukarıda belirtilen zamanlamaları değiştirme konusunda karar alabilirler. Eğer BBC-MH ve Ofcom kararlaştırılan zamanlamalar içinde belge hakkında ortak karar alamazsa Mutabakatnamede bahsedilen Uyuşmazlıkların Sulhü usulü uyarınca konu çözüme kavuşturulacaktır.

Bölüm 2: BBC-MH ve Ofcom arasında gelecekte yapılacak anlaşmalar

BBC-MH, zaman zaman Anlaşmanın 47(3) den (5)'e, 49(1), 50(3)'den (5)'e, 51(1), 59(4), 59(9), 61(5) veya 62(1) Maddeleri çerçevesindeki konulara ilişkin olarak

Ofcom'un uzlaşı kararını almaya gerek duyabilir. Aynı şekilde Ofcom da yukarıda belirtilen konulara ilişkin olarak anlaşmalarında bir değişiklik yapmak isteyebilir.

Anlaşma'nın 92. Maddesi, bir önceki paragrafta bahsedilen belirli özel konulara ilişkin Ofcom'un uzlaşı kararını almak için yapılacak müracaata ilişkin ilkelerini belirlemektedir.

Her iki taraf ta birbiri ile herhangi bir hususta uzlaşmak isterse ve her ikisi de o sırada zamanlama, uygulanabilir usul konusunda uzlaşı sağlarsa ya da yukarıda belirtilen zamanlama ve usul uygulanacak ise ikisinden biri yazılı olarak bir diğerine yazılı bildirimde bulunacaktır (ancak bu tür usulün başlangıç tarihini belirlemek için bu bildirimin tarihi esas alınacaktır).

Eğer BBC-MH ve Ofcom uzlaşılan zamanlama içinde herhangi bir uzlaşıya varamazlarsa uzlaşı için bu Mutabakatnamenin 3. Bölümünde bahsedilen Uyuşmazlıkların Sulhü usulüne göre konu çözüme kavuşturulacaktır.

Bölüm 3: Kotalar

BBC'nin belirli bir hizmetindeki özgün program yayınlarına tahsis ettiği zamanın toplam yayın süresi içinde, üzerinde önceden uzlaşılmış bir oranını karşılamasını ve o hizmetin en fazla izlenen yayın sürelerinde yayınlanmasını teminen BBC ve Ofcom tarafından kararı alınan düzenlemelere uyması gerekmektedir. Programların yayınlanmasına karar verilirken – yayın programlarının belirli bir oranının özgün yapımlardan oluşmasının zorunlu olması sebebiyle – programlara ilişkin açıklayıcı bilgilerin bu oranın dışında tutulması için üzerinde uzlaşılmış düzenlemeler bulunabilmektedir. Bu amaç doğrultusunda programların hangi açıklayıcı bilgilerinin hariç tutulması gerektiğine dair karar vermede Ofcom tarafından sağlanacak her tür rehberliğine saygı gösterilmesi zorunludur.

BBC-MH'nin, BBC Yönetimi üzerinde aşağıda belirtilen hususlar çerçevesinde bazı talepler tesis etmesi gerekmektedir:

- BBC1 deki asgari haber saatleri sayısı;

- BBC1'de izlemenin zirve yaptığı saatlerde haber saatlerinin oranı;

- İkisi birlikte alınarak, BBC1 ve BBC2 yayınları içinde güncel olayların yer aldığı asgari saat sayısı;

- İkisi birlikte alınarak, BBC1 ve BBC2 yayınları içinde izlemenin zirve yaptığı saatlerde güncel olayların yer aldığı saatlerin oranı;

- İkisi birlikte alınarak, BBC1 ve BBC2 yayınları içindeki bölgesel programlara ayrılan saat sayısı;

- İkisi birlikte alınarak, BBC1 ve BBC2'de yer alan ilgili bölge yayın alanındaki bölgesel programların oranı;

- BBC1'deki bölgesel haber programlarının verildiği saat sayısı ve;

- İkisi birlikte alınarak BBC1 ve BBC2'de bölgesel haber programı olmayan ve izlemenin zirve yaptığı saatlerde (hemen öncesi veya sonrası) izlenmesi için yayınlanan bölgesel programların saat sayısı.

BBC-MH, bu gereksinimleri BBC'den talep etmeden önce Ofcom'a danışmak ve Ofcom'un yapacağı yorumlara saygı göstermek zorundadır. BBC-MH, konu programların oranlarına ilişkin olduğundan ötürü, Ofcom'un uzlaşı kararını almadan yukarıda yer alan saatlerin hiçbirinin 2002 yılındaki bu kategori (benimsendiği şekliyle) çerçevesinde yayınlananların altına düşmesine izin vermeyebilir.

BBC'nin, uygun bir alanda ve şebeke programlarının uygun bir oranının M25 alanı dışında İngiltere'de yapılmasını ve bunun da ötesinde yapılan harcamaların uygun bir oranının farklı program yapım merkezlerinde (M25 alanı dışındaki yapım merkezlerinin uygun olanlarını içeren) yapılacak program yapımlarına yönelmesini sağlamak için BBC ve Ofcom'un üzerinde uzlaştıkları düzenlemelere uyması gerekmektedir.

BBC, kaliteli program yayınları için tahsis edilen BBC1 ve BBC2 kanallarının yayın sürelerinin belirli bir yüzdesinden aşağı olmayacak kısmını, yıllık olarak bağımsız yapımlara tahsis etmek zorundadır. BBC'nin, her yıl için bu kotanın dolması amacıyla Ofcom tarafından sağlanan talimatlara uyması gereklidir (EK-5).

EK-5

Ofcom'un Rehberliği

Bölüm 1: Ofcom'un rehber ilkelerine, talimatlarına, kurallarına ve diğer gereğine ilişkin taleplerine uymak

BBC'nin özellikle aşağıdaki hususlarda olduğu üzere belirli konulara ilişkin olarak Ofcom'un rehber ilkelerine, talimatlarına, kurallarına ve diğer gereğine ilişkin taleplerine uymak konusunda özel görevleri vardır:

a) 1996 yılı Yayıncılık Kanunu'nun 107. Bölümüne tevfikan Ofcom tarafından yayımlanan Hakkaniyet Kurallarına uymak;

b) 1996 yılı Yayıncılık Kanunu'nun 104. Bölümüne tevfikan yayımlanan Listelenen Önemli Olaylar Kurallarına uymak;

c) Anlaşma'nın 46(1) sayılı Maddesine göre İlgili Program Standartları Kurallarına riayet etmek;

d) Anlaşma'nın 49(3) (b) sayılı Maddesi uyarınca herhangi bir programın dışlanmış bir program olup olmadığına karar vermede Ofcom'un rehber ilkelerine saygı göstermek;

e) Anlaşma'nın 52(3) sayılı Maddesi uyarınca bağımsız yapımlarına ilişkin yüzde oranı konusunda kotanın gerisinde kalınması ve aşılmasına engel olmak amacıyla Ofcom'un talimatlarına uymak;

f) Anlaşma'nın 61(4) sayılı Maddesi uyarınca bağımsız yapımların üretimi amacıyla yapılan program hazırlama görevlendirmesine ilişkin olarak uygulama kurallarının oluşturulması veya gözden geçirilmesinin, kuralların oluşturulduğu veya gözden geçirildiği, danışma sürecinin üstlenildiği ve kuralların veya gözden geçirilen kuralların basımı zamanlarında, Ofcom'un sağlayacağı rehberliğe göre olmasını sağlamak. BBC, Ofcom'un rehberliğiyle sağlanan yeniden gözden geçirmeleri dikkate almak amacıyla kurallarını gözden geçirmek zorundadır.

g) Uzlaşılan bir şekilde ve belirli bir süre için kayıtları saklamak ve bu tür kayıtların yapımı için gelen taleplere uymak, en azından BBC'nin bunu bu şekilde yaptığı gibi yapılmalıdır – Anlaşma'nın 62(1) sayılı Maddesi uyarınca senaryoların ve senaryo suretlerinin yapımı ve;

h) Anlaşma'nın 63(1) sayılı Maddesi uyarınca uluslararası yükümlülüklere ilişkin olarak Ofcom'un gereğiyle ilgili taleplerine uymak.

Ofcom, uygun hallerde ve genel uygulama gerektirmeyen gereğine ilişkin taleplerini BBC-MH'ne bildirmeden önce BBC-MH'ne makul bir fırsat vererek Ofcom'un bu tür gereğine ilişkin talepleri hakkındaki görüşlerini Ofcom'a sunması sağlanır.

Ofcom'un gereğine ilişkin taleplerinin yerine getirilmesi için BBC-MH şunları yapacaktır:

i. Ofcom'un bu tür gereğine ilişkin taleplerine uymak için uyumun sağlanması amacıyla her tür eylemi yerine getirecek şekilde ivedilikle ve zamanında hareket edecektir.

ii. BBC-MH, Ofcom'un herhangi bir gereğine uymuş olduğunu göstermesi gerekirse, BBC-MH ayrıntılı biçimde Ofcom'un talebine uyduğunu gösteren bir yanıtı (Ofcom'un talebi üzerine) zamanlamaya da dikkat ederek Ofcom'a gönderecektir.

iii. Yukarıda alt paragraf (b)'de bahsedilen bir yanıtın verilmesini müteakiben BBC-MH, Ofcom'dan yerine getirdiği uyum eyleminden tatmin olmadığını açıklayan bir şikayet bildirimi alırsa, bu tür bir bildirime sebep olan hususa makul bir şekilde çare bulmak için bu eylem BBC-MH tarafından yerine getirilecektir.

Bölüm 2: Ofcom Rehber İlkelerinin ve Talimatlarının Yayımlanması

Anlaşmanın belirli hükümlerine ilişkin olarak Ofcom, rehber ilkeleri ve/veya talimatları özellikle BB3'e ilişkin olarak verebilir ya da vermek zorunda kalabilir. Bunlar:

a. Anlaşmanın 49(3) sayılı Maddesi (özgün yapımlar için programlama kotaları koymak amacıyla herhangi bir programın dışlanan programlar tanımına girip girmediğinin belirlenmesi)

b. Anlaşmanın 52(3) sayılı Maddesi (bağımsız yapımlar için konan kotaların gerisinde kalınması veya aşılması karşısında yapılması gerekenler) ve,

c. Anlaşmanın 61(2)(b), (3) ve (4) sayılı Madde ve Alt maddeleri (program görevlendirmesine ilişkin uygulama kurallarına ilişkin rehber ilkeler)

Ofcom:

i. Özellikle BBC'ye ilişkin olarak rehber ilkeler ve/veya talimatlar yayımlamak zorunda kalır ise gerekli olan rehber ilkeler ve/veya talimatlar bu tür bir zorunluluğun doğduğu tarihten itibaren (kamusal tartışma için tanınacak süre dışında) 90 iş günü içinde yayımlanacaktır.

ii. Ara sıra her rehber ilkeyi ve/veya talimatı gözden geçirebilir.

iii. Anlaşmanın ilgili her hükmü gereğince rehber ilkeleri veya talimatları ya da gözden geçirmeleri yayımlamadan önce veya başka suretle uygun gördüğü hallerde ve Ofcom'un uygulanabilir tüm rehber ilkelerini genel olarak danışma sürecine tabi tutması sebebiyle önerilen rehber ilkeler veya talimatlar hakkında ilgili kişilere danışacaktır.

iv. kendi web-sitesinde bu tür rehber ilkeleri veya talimatları yayımlayabilir.

EK-6a

Pazar Etkisi Değerlendirmeleri

Arka-plan

Anlaşma'nın 30. Maddesi her ne zaman bir Kamusal Değer Testi (KDT) uygulaması gerekirse Ofcom'un da bir Pazar Etkisi Değerlendirmesi (PED) yapması sorumluluğu olacaktır. Bu tür PED'leri yürütürken Ofcom, kanuni yükümlülüklerine saygılı olacaktır. Bunu yaparken Ofcom her zaman bir bağımsız otorite olarak hareket edecek ve kendi düzenleyici ilkeleri olan şeffaflığa, hesap verebilirliğe, oransallığa ve tutarlılığa bağlı kalacaktır. Herhangi bir PED için Ofcom'un tüzüğü ve görev çerçevesi bu ekte ve müteakip ekte oluşturulduğu şekilde, herhangi belirli bir PED'e ilişkin olarak aksine bir anlaşmaya varılmamışsa uygulanacaktır.

Ortak Yürütme Grubu – Tüzüğü

Anlaşma'nın 29. Maddesi uyarınca, BBC-MH ve Ofcom'un bir Ortak Yürütme Grubu (OYG) kurmaları gereklidir. Kamusal Değer Testinin uygulandığı bir durumda BBC-MH, Ortak Yürütme Grubu'nu bir Pazar Etkisi Değerlendirmesi'nin gerektiği

hususunda bilgilendirir. Bunu yaparken, BBC-MH, bildirimini mümkün olduğunca önceden sunmaya çalışır.

1. Grubun amacı ve kapsamı

OYG şunlardan sorumludur:

a. PED için görev çerçevesi oluşturmak ve yayımlamak,

b. Ofcom'dan gelen tavsiyeyi değerlendirdikten sonra PED amacıyla ilgili potansiyel pazarlarla fikir birliğinde olmak. Potansiyel olarak birçok pazar belirlenmiş ise PED, aksine bir anlaşmaya varılmamışsa her potansiyel pazar hakkında bir rapor hazırlayacaktır.

c. KDT'nin doğasına ve uygun bir çizelgeye uyumlu bir tarzda PED'nin yürütülmesini sağlamak,

Ortak Yürütme Grubu, PED'nin sonuçlarına veya tavsiye kararlarına katkıda bulunmak veya onaylamakla sorumlu değildir. Ancak pazar etkisi değerlendirmelerinin yukarıda yer alan tüm gereksinimleri karşılayacak şekilde sağlanmasından ve uzlaşılan görevler çerçevesine göre yürütülmesinden sorumludur.

2. OYG'nun Oluşumu

OYG şu şekilde oluşur:

a. BBC-MH tarafından atanan üç birey üye ve

b. Ofcom tarafından atanan üç birey üyeden oluşur.

3. Başkanlık

a. Her yeni pazar etkisi değerlendirmesi OYG tarafından denetlemek zorunda olup, tüm üyeleri tarafından aksine bir anlaşmaya varılmamış ise ya BBC-MH tarafından atanan kişi ya da Ofcom tarafından atanan kişi yer değiştirerek OYG Başkanlığını (Anlaşma'nın 29 (c) Maddesi uyarınca) yürütülecektir.

b. OYG'nun herhangi bir toplantısında Başkanın mevcut olmaması halinde, kalan üyeler arasından biri toplantının Başkanı olarak seçilir. Belirli bir PED için Seçilen Başkanın, hâlihazırda OYG'nda başkanlığı yürüten kurumun bir üyesinin olması beklenmektedir. Başkan'ın OYG çalışmaları içinde fazladan bir yetkisi yoktur (oylamada kesin neticeyi sağlayan bir oya sahip değildir).

4. OYG'nun oluşumundaki değişiklikler

Hem BBC-MH hem de Ofcom, diğer OYG üyelerine makul bir bildirimde bulunarak atanmış olduğu üyesini değiştirebilir.

5. OYG'nun Rolü ve OYG üyelerinin Yönetimi

a) OYG üyeleri, toplantılarda etkin katılımı sağlayabilmeleri için ilgili tüm bilgiye (her tür gizlilik yükümlülüklerine uyarak) erişecektir.

b) OYG üyeleri, katılıma ve eşitlik statüsü ilkelerine göre çalışmalıdır.

c) OYG üyeleri, görevlerini uygun biçimde ifa etmeleri sırası haricinde önemli bir karara varmaya yakın oldukları dönemler sırasında konuyla ilgilenen üçüncü taraflarla ilişkiye girmelerinde kaçınmaları beklenir.

d) Bir oya gereksinim olduğu durumda tüm OYG toplantılarında her OYG üyesinin bir eşit oyu olacaktır.

e) Herhangi bir OYG üyesi planlanmış bir toplantıya katılamazsa yerine bir alternatifi koyulabilir.

f) Tüm OYG toplantılarında karar yeter sayısı BBC-MH tarafından atanan iki üye ile Ofcom tarafından atanan iki üyeden oluşacaktır.

g) Bu Madde çerçevesinde ortaya çıkan bir durum olması halinde, eğer OYG yürütmelerinden dolayı uygun düzenlemeler konusunda bir karar ulaşamıyor ise uzlaşılamayan konular BBC-MH'nin Başkanına ve Ofcom Başkanına ortak bir çözüm için havale edilebilir.

h) BBC Yönetimi tarafından Kamusal Değer Testine yardım almak amacıyla BBC-MH'ye gönderdiği bilginin BBC-MH tarafından Ofcom'un erişimine açılmasına ilişkin şartlar hususundaki ayrıntılı düzenlemeler bir sonraki ekte yer almaktadır.

6. OYG Sekreterliği

İdari kolaylıkları sebebiyle sekreterlik hizmetlerinin sağlanması, Ofcom ve BBC-MH arasında üçer aylık dönemlerle paylaşılacaktır. OYG tarafından üzerinde uzlaşılan bu düzenlemeye getirilecek her tür değişikliğe Sekreterlik hizmetlerinin sağlanması işi de tabidir. Bu paylaşım etkinliği geliştirmekte ve BBC-MH ile Ofcom arasındaki çabanın eşitliğinin de tesis edilmesi amacıyla da tutarlıdır.

OYG Sekreteryası şunları yerine getirecektir:

a) OYG Başkanının talimatıyla OYG'nin toplantılarını tertipleyecektir;

b) OYG toplantılarının tutanaklarını tutacaktır;

c) OYG üyelerine toplantı tutanaklarının suretlerini, gündemleri ve destekleyici belgeleri dağıtacak;

d) Gerektiğinde ve gerektiği için diğer sekreterlik görevlerini gerçekleştirecektir.

7. Danışmanların ve katılımcıların görevlendirilmesi

a) OYG, kendisinin atamış olduğu tüm danışman ve uzmanlardan tavsiye alma ve rehberlik etmeleri isteyebilir;

b) OYG, bu amaç için danışmanlardan ve uzmanlardan oluşan bağımsız bir panel kurmaya hakkı vardır;

c) Davet etmesi halinde PED'ne katkı sağlayanların OYG'nun toplantılarına katılmasını sağlayabilir.

8. Masrafların Ödenmesi

Bir PED yürütüldüğü sıradaki Ofcom tarafından yapılan makul oranlardaki tüm masraflar, Ofcom'a yıllık katkı payına ek olarak BBC'den tahsil edilebilir.

9. Görev Çerçevesi

OYG her PED için bir görev çerçevesi taslağı hazırlar. Yapılan tüm yorumları inceledikten sonra OYG, normal olarak kendisine gelen resmi KDT uygulamasını müteakip iki hafta içinde her PED için görev çerçevesi oluşturur ve yayımlar. Bu yayımlama işi, hem Ofcom'un hem de BBC'nin web-sitelerinde aynı anda yayımlanmak suretiyle olacaktır.

Görev çerçevesi şu hususları kapsayacaktır:

a) PED'nin yürütülmesi için tahmini bir zamanlama planı hazırlaması. Her PED, görev çerçevesinin oluşturulduğu tarihten itibaren üç ay içinde tamamlamak zorundadır. OYG'nca benimsenen bazı durumlarda bir PED'in üç aydan daha az bir sürede bitirilmesi mümkün olabilir. Buna alternatif olarak bilgi toplama sürecinin karmaşıklığı veya gerekli incelemenin derinliği sebebiyle OYG'nin PED'ni tamamlanma süresi daha uzun bir dönemi kapsayabilir. Aynı şekilde, OYG üzerinde çalışma yürüttüğü sırada veya herhangi bir zamanda PED'nin özel bir takım durumlarını saptanması sebebiyle PED sonucunun teslimatı için tanınan son süreyi uzatmaya karar verebilir. Ancak OYG, PED'nin teslimine dair zamanlama planındaki değişikliği kamuya duyurmak zorundadır.

b) Değerlendirme için ilgili potansiyel pazarların bir listesinin hazırlanması.

c) PED yürütmek için hangi bilgiye gereksinim olduğunun ve bu tür bir bilginin olası kaynaklarının neler olduğunun bir göstergesini hazırlamak,

d) Uygun yerlerde kullanılacak yöntem belirtilecektir

10. Yayımlama ve Basım Yönetimi

BBC-MH ve Ofcom normal olarak uygun olduğu biçimde planlı temaslarının eşgüdümlü olarak sürdürecek, ancak BBC-MH ve Ofcom, istedikleri takdirde birbirinden bağımsız biçimde kendi web sitelerinde herhangi bir KDT'ne ilişkin PED'nin sonuç kararlarını ve değerlendirmelerini yayımlamak hakkına sahip olacaklardır.

EK-6b

BBC Yönetimi tarafından Kamusal Değer Testine yardım almak amacıyla BBC-MH'ye gönderdiği bilginin BBC-MH tarafından Ofcom'un erişimine açılmasına ilişkin şartlar

Bu ek, BBC Yönetimi tarafından Kamusal Değer Testine yardım almak amacıyla BBC-MH'ye gönderdiği bilginin BBC-MH tarafından Ofcom'un erişimine açılmasına ilişkin şartları belirlemektedir.

BBC-MH, BBC'den kendisine gelen bir hizmet önerisi konusunda BBC-MH tarafından başlatılan herhangi bir KDT'nin PED'sini Ofcom'un yürütmesine yardımcı olacak tüm ilgili bilgiye erişimini sağlamaya çalışacaktır.

Özellikle, BBC-MH teklifin Pazar etkisini değerlendirmeye ilişkin olarak yapıla KDT'nin bir parçası olarak kendisine gelen her bilgiyi Ofcom'a sağlayacaktır. BBC-MH, aşağıda yer alan şartlar çerçevesinde her zaman müracaat belgesinin tam bir suretini Ofcom'a sunacaktır:

a) PED'ni üstlenmesi için Ofcom tarafından atanan PED durum-takımının Başkanına gizlilik derecesi korunmak suretiyle her tür bilgi ve belge sağlanacaktır. İlgili PED'e veya OYG'na ilişkin personel ya da Kurul Üyeleri dışında, Ofcom'un 1998 yılı Rekabet Kanunu, 2002 yılı İşletmeler Kanunu, 2003 yılı İletişim Kanunu veya yürüttüğü tüm diğer kanunlar altındaki yasal işlevlerini ifa ettiği yerler haricinde, takımın dışındaki hiçbir kimseyle bu bilgi ve belgeler paylaşılmamak zorundadır. Ofcom, bilgi ve belgelere yetkili olmayan hiçbir kimsenin erişmemesini sağlamak için yerli yerinde uygun önlemleri almak zorundadır;

b) Ticari yönden veya başka şekilde hassas olarak değerlendirilen bilgiler içeren bu tür belgeler varsa bu bilgi ve belgeler, yayımlanacak hiçbir PED'nde tamamen veya kısmen yer alamaz;

c) Bir PED'i yürütmesi amacıyla Ofcom'a verilen bilgi ve belgeler, sadece o amacın kullanımına tahsis edilir ve Ofcom'un 1998 yılı Rekabet Kanunu, 2002 yılı İşletmeler Kanunu, 2003 yılı İletişim Kanunu veya yürüttüğü tüm diğer kanunlar altındaki yasal işlevlerini ifa ettiği yerler haricinde, Ofcom içinde veya dışında başka hiçbir amaç için kullanılamaz ve;

d) Sağlanan bilgi ve belgelerin PED'yle sıkı biçimde ilgili olmayacağı, daha geniş kapsamlı olacağı bellidir. Örneğin; kamusal değer veya parasal değer konusundaki değerlendirmelere ilişkin belgeler… Ofcom'un, uygun biçimde bu tür belge/bilgiyi dikkate almaması ve ilgili pazar etkisi öngörülerine ilişkin yorumlarını sınırlaması gerekmektedir.

Şüphelerden kaçınmak amacıyla, Anlaşmanın 91. Maddesi, Ofcom tarafından yürütmesi yapılan kanuna ilişkin olarak, bir PED'in yürütülmesine tevfikan, talep etmesi üzerine BBC'nin Ofcom'a bilgi sunması konusunda herhangi bir yükümlülük getirmemektedir; Eğer Ofcom, yürüttüğü herhangi bir kanun çerçevesinde düşünüle bilinen veya teklif edilebilen herhangi bir soruşturmayla bağlantılı olarak BBC'den

bilgi talep ederse o bilgiyi uygulanan ilgili kanunda yer alan yetkilere tevfikan istemek zorundadır, PED'in yürütülmesine tevfikan bilgi isteyemez.

Ofcom'un Pazar Etkisi Değerlendirmesini yürütürken Ofcom'a sunulan bilgiye BBC-MH'nin erişme hakkı tanınmasına ilişkin şarlar

Bir hizmete ilişkin olarak KDT yürütmek amacıyla Ofcom'a sunulan bilgiye BBC-MH'nin erişmeye gerek duyabileceği, Ofcom'a o hizmete ilişkin bir PED yürüttüğü sırada bildirilir.

Ofcom, BBC'den gelen bir hizmet önerisi hakkında herhangi bir KDT yürütülmesinde BBC-MH'ne yardımcı olacak tüm ilgili bilgiye BBC-MH'nin erişimini sağlamak amacıyla çaba gösterecektir. Özellikle, Ofcom teklifin pazar etkisi değerlendirmesi konusunda KDT'yle ilgili bir PED'in parçası olarak BBC-MH'ne her bilgiyi sağlayacaktır. Ofcom genel olarak aşağıda yer alan şartlar çerçevesinde bu tür bilgileri BBC-MH'ne verecektir:

a) Üçüncü bir taraftan Ofcom'a bilgi ve belge sağlandığı ve o tarafın muhatabı, Ofcom'a sağlamış olduğu bilgi ve belgeleri BBC-MH'ne ifşa edile bilineceği konusunda hemfikir ise BBC-MH'ne bilgi ve belgeleri verebilir;

b) Ticari yönden veya başka şekilde hassas olarak değerlendirilen bilgileri içeren bu tür belgeler varsa bu bilgiler, yayımlanacak hiçbir KDT sonuçlarında tamamen veya kısmen yer alamaz,

c) BBC-MH'ne sunulan bu tür bilgi ve belgelerin tümü, BBC-MH tarafından gizlilik esasına göre korunur ve hakkında bilgi/belge gönderilen hizmet için KDT yürütülmesinin dışında başka hiçbir amaç için kullanılamaz ve,

d) BBC-MH, kendi Kurul Üyelerinin, KDT'ni yürüten takımın bir parçası olan BBC-MH personelinin dışındaki hiçbir kişiye ve Ofcom'a adı bildirilen ve bu işte BBC-MH'ne yardımcı olan hiçbir danışmana bu tür bilgi ve belgeyi açıklayamaz.

EK-7

BBC ve Ofcom arasındaki özel ilişki

Kaynak	**Konu**	**Ofcom'un işlevi/ilişkisi**
1996 yılı Yayın Kanunu		
S 104	Listelenen Önemli olaylar	BBC, bu konudaki rehber ilkelere uymakla mükelleftir.
S 107	Hakkaniyet Kuralları	Ofcom tarafından oluşturuldu, BBC uymakla mükellef
2003 yılı İletişim Kanunu		
S 198	Ofcom'un BBC'ye ilişkin işlevleri	Ofcom'un BBC'yi düzenleme yetkisi (BBC Sözleşmesi, Anlaşma, 2003 yılı İletişim Kanunu ve 1996 yılı Yayın Kanunu)
S 303	Görme ve işitme engellilere hizmet sağlanmasına ilişkin kurallar	Ofcom tarafında oluşturulan kurallar
S 319	Ofcom Standart Kuralları	Ofcom yayın standartları (yayın ilkeleri) oluşturmak, BBC ise bu standartlara uymakla mükelleftir.

S 324 (3)	S 319 Standartları oluşturmak	Ofcom yayın standartları taslağı oluştururken BBC'ye danışmak zorundadır.
Çizelge 12, Bölüm 1, Paragraf 1	Bağımsız yapımlar için kotalar getirme	BBC kotalara uymak ve Ofcom'un bu konudaki talimatlarına uymakla mükelleftir.
Çerçeve Anlaşma		
Madde 21	Program politikası hakkındaki beyanlar	BBC-MH ve BBC Yönetim Kurulu beraberce Ofcom'un rehberliğini ve raporlarını izleyecektir.
Madde 29	Ortak Yürütme Grubu	1. BBC-MH ve Ofcom ortak bir çalışma grubu kuracaktır; 2. BBC-MH ve Ofcom, OYG'nin oluşumu konusunda uzlaşmak zorundadırlar. 3. BBC-MH, OYG'ye PED gerektiği için bilgi vermek zorundadır. 4. OYG, PED için görev çerçevesi oluşturmak ve yayımlamakla mükellef olup yöntemi belirleyebilir. 5. OYG, ilgili potansiyel pazarlara karar verir (Ofcom'un tavsiyesini aldıktan sonra) ve PED'in uygun biçimde ve uygun bir plan dâhilinde yürütülmesini sağlamak zorundadır. 6. BBC-MH ve Ofcom, zamanlamanın düzgün işlemesi için düzenlemelerde bulunacaklardır.

Madde 30	Pazar Etkisi Değerlendirmesi	OYG'nin denetimi altındaki PED'ni yapmak zorundadır.
Madde 35	Sayısala Geçiş	Devlet Bakanlığı Ofcom'a BBC Kapsama alanı planını yeniden düzenlemesi konusunda danışmak zorundadır.
Madde 37	Sayısala Geçiş	BBC, sayısala geçişle ilgili Ofcom'la (ve diğer kurumlarla) işbirliği yürütmekle yükümlüdür.
Madde 42	Radyo Spektrumu	Ofcom'un yeni/gözden geçirdiği lisanslar
Madde 45	Hakkaniyet Kuralları	BBC, Hakkaniyet kurallarına (Ofcom'un oluşturduğu) uymak zorundadır.
Madde 46	Program Kural Standartları (Yayın İlkeleri)	BBC, belirli muafiyetler haricindeki Program Kural Standartlarına uymakla mükelleftir.
Madde 47	Haberler ve Güncel olaylar	1. BBC-MH, BBC Yönetimi tarafından önerilen haber ve güncel olaylara ilişkin gerekler hususunda Ofcom' danışmak ve Ofcom'un yorumlarına saygılı olmak zorundadır. 2. BBC ve Ofcom, 2002 saatlerinin altına düşmemek konusunda uzlaşmak zorundadır (Madde 91)
Madde 49	Özgün yapımlar için programlama kotaları	1. BBC, üzerinde uzlaşılan düzenlemelere uymak zorundadır. 2. BBC ve Ofcom, özgün yapımlar için getirilen programlama kotaları hususunda uzlaşmak zorundadır (Madde 91) 3. BBC, bir programın dışlanan bir program olmasına ilişkin tanımlamalar getirme konusunda Ofcom'un her tür rehberliğine saygı göstermek zorundadır.

Madde 50	İngiliz Ulusları ve Bölgeleri için programlama	1. BBC-MH, Ofcom'a danışmak ve Ofcom'un İngiliz ulusları ve bölgeleri konusunda yapacağı yorumlara saygılı olmak zorunadır. 2. BBC-MH, 2002 saatlerinin altına düşmeme konusunda Ofcom'un kararını alması zorunludur.
Madde 51	İngiliz Ulusları ve Bölgelerinde Program-yapımı	BBC, üzerinde uzlaşılan düzenlemelere uymak zorundadır. BBC ve Ofcom, belirli konularda uzlaşmak zorundadırlar (Madde 91)
Madde 59	Görme ve işitme engellilere hizmet sağlanmasına ilişkin kurallar	BBC, 303 sayılı Kurallara uymak zorundadır. BBC ve Ofcom, değişiklikler konusunda ve bir hizmetin devam edip etmeyeceği veya yeni bir hizmetin uygulamaya konulup, konulmayacağı hususunda uzlaşmak zorundadırlar.

Madde 60	Madde 59 çerçevesinde hedefleri değiştirme yetkisi	Devlet Bakanlığı, BBC ve Ofcom'a danışmak zorundadır.
Madde 61	Program Görevlendirmesine ilişkin Kurallar	BBC, Kuralları değiştirmek/gözden geçirmek için Ofcom'un rehberliğini dikkate almak zorundadır

		Ofcom'a danışmak ve rehberliğini sağlamak BBC ve Ofcom, Kurallar konusunda uzlaşmalıdır (Madde 91) BBC, Kuralların uygulanmasına ilişkin raporlar hazırlayıp, Ofcom'a sunmak zorundadır. BBC, Ofcom'a uygun gelecek biçimde uyuşmazlıkların çözülmesi için hüküm oluşturmak zorundadır.
Madde 62	Kayıtların yapımı ve saklanması ve senaryoların/senaryo suretlerinin oluşturulması,	1. BBC, kayıtların ve senaryo veya senaryo suretlerinin yapımı konusundaki Ofcom'un talebini (yapabildiği kadar) yerine getirecektir. 2. BBC ve Ofcom, kayıtın saklanma süresi ve kayıt şekli üzerinde uzlaşmak zorundadırlar.
Madde 63	Uluslararası Yükümlülükler	BBC, Ofcom'un gerekliliklerine uyması zorunludur.
Madde 66	Rekabet Etkisi	BBC-MH, Ofcom tarafından yayımlanan her tür adil ve etkin rekabet kurallarına uymakla mükelleftir.
Madde 84 (3)	Eğitim	BBC Yönetim Kurulu, görsel-işitsel endüstride eğitim ve yeniden eğitim planlanması ve sağlanmasında başkalarıyla ortaklık kurarak çalışmak için en fazla gayreti göstermekle mükelleftir.
Madde 90 (5) (b)	Şikâyetler	BBC-MH, şikâyetleri düzeltmenin diğer yollarının bulunabilmesi için rehberlik yapmakla yükümlüdür – Bknz. 2003 İletişim Kanunu, 2.

		Paragraf, 2, Çizelge 12
Madde 91	Ofcom'la işbirliği	Ofcom'a bilgi sunma ve yardımcı olma hükmü
Madde 92	BBC ve Ofcom arasındaki anlaşmalar	BBC'nin genel yükümlülüğü Ofcom'un uzlaşı kararını elde etmeli ve uygulamadır. Maddeler: 47, 49, 50, 51, 52, 59, 61 ve 62
Madde 93	Zarar ve haksızlığın tazmin ve telafisi için Ofcom'un yetkisi	Bir düzeltme ya da bulgular ilişkin beyan ya da her ikisi için Ofcom'un emir verme yetkisi vardır.
Madde 94	Ofcom'un BBC'ye ceza verme yetkisi	Ofcom'un ceza verme yetkisi vardır.
Madde 95	İcraata ilişkin talepler	(Madde 93 ve 94 çerçevesinde)

EK-8

2002 rakamları

Madde 47 (3) (Haberler ve Güncel olaylar) ve Madde 50 (3) (İngiliz Ulusları ve Bölgeleri)'de de esas alındığı üzere 31 Aralık 2002 tarihinde sona eren takvim yılı içindeki rakamları esas alan ve üzerinde uzlaşılan programların ve saatlerin sayısı aşağıda olduğu gibidir:

BÖLÜM A

1- 31 Aralık 2002 tarihinde sona eren takvim yılı baz alınarak üzerinde uzlaşılan saat sayısı/yüzde oranı şunlara ilişkindir:

Kategori	**Anlaşmadaki İlgili Maddeler**	**Saat sayısı*/yüzde oranı**
BBC1'deki haber program saati sayısı	47 (3) (a)	1380
İzlemenin zirve yaptığı saatlerde BBC1'deki haber program saati sayısı	47 (3) (b)	275
BBC1 ve BBC2 birlikte güncel olaylar program saati sayısı	47 (3) (c)	365
İzlemenin zirve yaptığı saatlerde birlikte BBC1 ve BBC2'deki güncel olaylar program saati sayısı	47 (3) (d)	105
Birlikte BBC1 ve BBC2'deki bölgesel program saati sayısı	50 (3) (a)	[6580]
Birlikte BBC1 ve BBC2'deki bölgesel program oranı	50 (3) (b)	**[%95]
BBC1'deki bölgesel haber program sayısı	50 (3) (c)	[3920]
İzlemenin zirve yaptığı saatlerin hemen öncesi ve sonrasında BBC1'de bölgesel haber programı olmayan ancak izlenmesi için yayınlanan BBC1 ve BBC2'deki bölgesel program saati sayısı	50 (3) (d) ve 50 (1) (e)	(a) 1030 (b) 355 Toplam 1385

* Doğru saat sayıları BBC-MH ve Ofcom arasında uzlaşıldığı üzere benimsenmiştir.

** yüzde oranı / saat sayısı değil

2 - 2002 yılı ile mukayese edilecek “yıl” demek bir takvim yılını ifade eder. Şubat ayının 29 gün çektiği bir yıl için saatleri sabitlemek gerekirse orijinal 2002 yılı saatlerinin 366/365 ile bölünmesiyle sağlanmalıdır.

İzlemenin zirve yaptığı saatler (BBC 1 ve BBC 2 - 2002 yılında olduğu üzere) saat 18:00 ile saat 22:30 arası saatlerdir.

Bölüm B

Üzerinde uzlaşılan haberler ve güncel olayların tanımları şu şekildedir:

TÜRÜ	**TANIMI**
Haberler / haber başlıkları	Ulusal, uluslararası ya da bölgesel haberler sağlayan bir haber sunumu veya haber bültenidir. Haber magazinleri de, yorum ve genel ilgi çeken unsurlarıyla haber hikâyelerine ilişkin geniş öğeleri içinde barındırdığından dolayı buna dâhildir.

Güncel Olaylar	Siyasi veya endüstriyel karşıtlığı veya kamu siyasası ile ilgili malzemeler de dâhil olmak üzere güncel olayların ve konuların izah edildiği ve incelendiği bir programdır.
	Hali hazırda ilgi odağı olan iş dünyası olayları ve mali olaylarla ilgili konu programlarıdır.

OFCOM VE BBC-MÜTEVELLİ HEYETİ ARASINDAKİ MUTABAKATNAMEYE DÜZENLEYİCİ KARAR (YARGI) YETKİSİ HAKKINDA EK (2 Sayfa)

Düzenleyici arka-plan

1. BBC Mütevelli Heyeti (BBC-MH), BBC'nin tüm faaliyetlerini düzenlemektedir. 2006 yılı Kraliyet Sözleşmesi ('Sözleşme'), 2006 yılı Anlaşması ve 2003 yılı İletişim Kanunu ('Kanun') çerçevesindeki hükümler altında, BBC'nin İngiltere Kamu Yayıncılığı Hizmetleriyle yayını yapılan içeriğin bir bölümü sadece BBC-MH tarafından düzenlenmemekte, İletişim Ofisi (Ofcom) tarafında da düzenlenmektedir. Bu tür içerik konusunda her iki kurumunda birbiriyle çakışan düzenleyici karar alma (yargı) yetkisi bulunmaktadır.

2. 2007 yılı Mutabakatnamesinin 2. Bölümünde (Ofcom/BBC-MH'nin müdahil olduğu alanlar) ve Anlaşmanın 46. Maddesinde [İngiltere Kamu Hizmetlerinde Düzenleyici Yükümlülükler – Program Standart Kuralları(Yayın İlkeleri)] belirtildiği üzere BBC'nin, Kanunun 319. Bölümünde listesi yapılan amaçların bazılarına ulaşması için Ofcom tarafından oluşturulan belirli program standartlarına uyması gerekmektedir. Bunlar:

- 18 yaşın altındakiler korunur;
- Suçun işlenmesine teşvik etme veya kışkırtma ya da kargaşaya yol açma olasılığı taşıyan içerik hariç tutulur;
- Dini programların içeriğine saygı konusunda uygun oranda sorumluluk gösterilir;
- Suça yönelik ve zararlı içeriğin sağlanan hizmetlerin içinde yer almasından toplum üyelerini yeteri miktarda korumak için genel olarak benimsenmiş standartlar (yayın ilkeleri) uygulanır;
- İzleyici veya dinleyicilere bir mesaj taşıma olasılığının veya ne olduğunun farkına varmadan veya tamamen farkında olarak onların zihinlerini etkileyen ve kötüye kullanan tekniklerin kullanımının hiçbir faydası yoktur.

3. Kanunun 198. Bölümünün (1) ve 2(a) sayılı Maddeleri çerçevesinde BBC hizmetlerinin sağlanması ve bu hizmetlerin sağlanması amacına bağlı olarak BBC tarafından yürütülen diğer faaliyetleri düzenlemek amacıyla Ofcom'un görevi olan bu hususların sağlanılmasına ilişkin ne boyutta hüküm getireceği, BBC Sözleşmesi ve Anlaşmasında belirtilmektedir. Kanunun 319. Bölümünün (2) (f) sayılı Maddesi çerçevesinde Ofcom'un, suça yönelik ve zararlı içeriğin bu tür hizmetlere dâhil edilmesinden toplum üyelerinin yeterli biçimde korunmasını temin etmek amacıyla genel olarak kabul görmüş standartların radyo ve televizyon hizmetlerinin içeriğine uygulanmasını sağlamak amacıyla standartlar (ilkeler) oluşturma görevi vardır. Ofcom hem gerçekte var olan hem de potansiyel durumdaki zararlı ve suça yönelik içeriği düzenler.

4. Ancak, Anlaşmanın 42. Bölümünün (2) (b) sayılı Maddesi çerçevesinde herhangi bir BBC programının içeriğinin BBC'nin doğruluğunu ve tarafsızlığını ilgilendirmesi durumu haricinde BBC'nin bu standartlara (ve Ofcom tarafından oluşturulan diğer standartlara) uymakla mükellef olduğu belirtilmektedir. Bu Madde, BBC-MH'nin BBC programı içeriğinin doğruluğunun ve tarafsızlığının sağlanmasında münhasıran karar yetkisi olduğunu yansıtmaktadır.

Karar Yetkisi ve Mutabakatnameye Ek

5. Bir program veya hizmetin tek başına doğruluk veya tarafsızlık konusunu tartışılır hale getirdiği zaman hiçbir zorluk ortaya çıkmaz: BBC-MH bu konuda karar yetkisi sahibidir. Ancak bazen tek bir hizmet veya program hem şiddet ve/veya zarar hem de doğruluk konusunu tartışılır hale getirebilir.

6. Bu tür bir durumda, Ofcom ve BBC-MH aşağıda yer alan yaklaşımı uygulamak konusunda mutabakata varmışlardır. Sadece esasa ilişkin konu şu üç şarta uyuyor ise her iki kurumun da karar yetkisi var demektir:

    - Mutabakatnamede de belirtildiği üzere sorun, haberler/haber başlıklarından veya güncel olayların içeriğinden kaynaklanan bir konu değil ise;

    - Sorun yanıltıcı veya yanlış yönlendirici içerikten kaynaklanıyor ise;

    - Sorun, (a) bir oy kullanımına katılması veya yarışması için izleyiciye yayında açık bir davette bulunmaktan ve bunun toplum üyelerine zarar vermeye veya suça teşvik etmeye sebep olmasından veya sebep olma olasılığını içeren, (b) yayın içinde yapılan bir davetin izleyiciye veya toplum üyelerine maddi zarar ve/veya suça mahal vermeyle sonuçlanması muhtemel bir tarzda hareket etmesine sebep olan bir içerikten kaynaklanıyorsa (Örneğin; sağlık yönünden yaralanma, mali açıdan zarara uğrama gibi zararlı yönde hayatın yönünü değiştiren sonuçları varsa)

Bunların dışında BBC'nin tüm hizmetleri/programlarında doğruluğa ve tarafsızlığa ilişkin konularda, BBC-MH karar yetkisine sahip tek kurumdur.

Karar Yetkisi konusunda Uyuşmazlıkların Sulhu

7. Yukarıda yer alan 6. Maddedeki şartların yerine gelip gelmediği hususunda farklı bir görüş olması halinde Ofcom'un ve BBC-MH'nin temsilcileri bir araya gelip, yukarıda oluşturulan yaklaşım çerçevesinde gündemlerine gelen hizmet/programın içeriği ışığında, hızlı bir uzlaşıya varma perspektifiyle değerlendirmelerde bulunup, tartışacaklardır.

8. Hızlı uzlaşıya varmak mümkün olamamış ise, her iki kurumun temsilcileri makul bir zaman içinde ortak karara varmak için diyalogu sürdürmeye istekli olacaklardır.

9. Makul bir süre içinde hiçbir uzlaşıya varılamamış ise söz konusu uyuşmazlık, Mutabakatnamenin 3. Bölümünde oluşturulan ve üzerinde uzlaşılmış sulh üslubuna göre ataması yapılmış daha kıdemli temsilcilere götürülecektir (Ofcom ve BBC-MH nasıl beraber çalışacaktır – Uyuşmazlıkların Sulhu – Sayfa 9).

BBC Mütevelli Heyeti 16 Temmuz 2008

Ofcom Kurulu 15 Temmuz 2008

2003 Yılı İletişim Kanunu

BÖLÜM 21

198 - OFCOM'UN BBC'YE İLİŞKİN İŞLEVLERİ

(1) Ofcom'un işlevini ne ölçüde yerine getirmesi gerektiğine dair hükümleri -

(a) BBC Sözleşmesi ve Anlaşma ile,

(b) Bu Kanunun hükümleri ve 1996 sayılı Yayın Kanunu'nun 5. Bölümü

içermekte olup, BBC'nin hizmetlerinin sağlanmasını ve bu amaç için o hizmetlerin sağlanmasıyla bağlantılı diğer faaliyetlerin BBC tarafından sürdürülmesini düzenlemek Ofcom'un bir işlevidir.

(2) Bu işlevini yerine getirmesini teminen Ofcom -

(a) BBC Sözleşmesi ve Anlaşma çerçevesinde veya bunlar tarafından verilebilen bazı görevlere ve yetkilere sahip olmak zorundadır; ve

(b) Devlet Bakanı'nın verdiği yetki çerçevesinde hareket etmekle veya Sözleşme ve Anlaşma'ya ilişkin olarak Sözleşme ve Anlaşma hükümleri altında Bakan'ın vekili olarak hareket etmekle yetkilendirilmiştir.

3) BBC, Sözleşme ve Anlaşma tarafından Ofcom'a tanınan yetkilerin kullanımında Ofcom tarafından kendisine yöneltildiği şekliyle ;

(a) Bu Bölüm veya,

(b) BBC Sözleşmesi ve Anlaşma,

tarafından uygulanması gereken veya bu enstrümanların çerçevesinde yer alan hükümleri ihlal etmesi durumunda bazı para cezaları ödemek zorundadır.

(4) BBC, BBC'ye ilişkin işlevini yerine getirmesini teminen Ofcom'a bazı miktarlarda ödeme yapmakla da mükellef olup, bu ödemelerin miktarı –

(a) zaman zaman BBC ve Ofcom arasında kararlaştırılır; veya

(b) (anlaşma gecikirse) Devlet Bakanlığınca belirlenir.

(5) BBC Sözleşmesi ve Anlaşma'nın kendisine tanıdığı yetkiyi kullanırken Ofcom, herhangi bir zamanda BBC'ye uygulayabileceği azami para cezası 250,000 £ İngiliz Sterlinidir.

(6) Devlet Bakanı yukarıda alt-madde 5'de belirtilen şimdiki miktarın yerine farklı bir miktarın uygulanması konusunda talimatta bulunabilir.

(7) Parlamentonun önüne böyle bir talimat taslağı gelmedikçe ve her iki parlamento tarafından da bir karar benimsenmedikçe alt-madde 6 yoluyla yetki almış hüküm içermeyen hiçbir talimat yapılmaz.

(8) BBC'nin dışındaki diğer kişilikler tarafından sağlanan hizmetlere ilişkin olarak İşlevlerini 1990 Kanunu, 1996 Kanunu ve bu Bölüm çerçevesinde sürdürürken bu kısımda yer alan işlevlerine özen göstermek Ofcom'un görevidir.

(9) Bu kısımda "BBC hizmetleri" BBC tarafından sağlanan bazı hizmetleri ifade etmekte olup (Dünya Hizmeti kapsamındaki hizmetler hariç), bu hizmetlerin tanımı bir BBC şirketi tarafından sağlandığı taktirde 211. veya 245.Kısımların verdiği yetkiyle Ofcom'un düzenleme yetkisi altına girecektir.

KÜLTÜR, MEDYA VE SPOR BAKANLIĞI

YAYINCILIK

Kraliçe Majestelerinin Kültür, Medya ve Spor Bakanı ile

BBC arasındaki Anlaşma

BBC VE OFCOM

91. Ofcom ile işbirliği

2003 yılı İletişim Kanunu'nun 198. Maddesi gereğince, Ofcom'un her tür işleviyle (Ofcom'un BBC'ye ilişkin işlevleri) bağlantılı olarak, BBC, Ofcom ile işbirliği yapmak ve Ofcom'a isteyebileceği her tür bilgiyi sağlamakla ve yardımcı olmakla mükelleftir.

92. BBC ve Ofcom arasındaki anlaşmalar

(1) Bu madde, bu Anlaşmanın aşağıda yer alan hükümlerinin (bundan böyle ilgili hükümler olarak anılacaktır) yorumlanmasına tabi olarak uygulanır:. -

(a) maddeler 47; 51

(b) madde 49;

(c) madde 50;

(d) madde 51;

(e) madde 52;

(f) madde 59;

(g) maddeler 61; ve

(h) madde 62.

(2) Bu maddelerde—

"uzlaşılmış" kelimesi BBC ve Ofcom arasında anlaşmaya varıldığını ifade eder; ve

"taraflar" kelimesi Ofcom ve paragraf (3) çerçevesinde yükümlülüklere tabi tutulan BBC'yi ifade eder; "

(3) BBC, ilgili hükümlerin amaçları doğrultusunda uzlaşmak zorunda olduğu her şey için elinden geldiğince Ofcom ile anlaşmayı sağlamak ve tesis etmek amacıyla;

a) Ofcom'a tekliflerde bulunur; ve

b) bu tür bir anlaşmayı sağlamak ve tesis etmek için gerekli olabilecek ölçüde irtibatı sağlar.

93. Ofcom'un tazminat uygulama yetkisi

(1) Eğer Ofcom,—

(a) verdiği herhangi bir hizmete ilişkin olarak BBC'nin herhangi bir İlgili Uygulama Kuralını ihlal ettiğine ve

(b) ihlalin o hizmetin içinde bir tashih veya bir tekzip beyanı (veya her ikisiyle birlikte) yoluyla uygun biçimde tazmin edile bilinir olduğuna kanaat getirirse,

Ofcom, BBC'ye verdiği o hizmet içinde bir tashih veya bir tekzip beyanında bulunması yönünde talimat verebilir.

(2) Bu yönde verilen bir talimat, Ofcom'un karar vereceği bir şekilde, tashihin veya bir tekzip beyanının ne şekilde ve hangi zamanlarda programların içinde yer alacağını gerektirebilir.

(3) Böyle bir talimatın verilmesine zemin teşkil etmesi muhtemel görünen konular hakkında BBC'ye makul bir savunma fırsatı verilmediği müddetçe Ofcom, BBC'ye bu madde çerçevesinde bir talimat vermemek zorundadır.

(4) Bu madde çerçevesinde BBC'nin bir talimat gereğince bir hizmetin içine bir tashih veya bir tekzip beyanını dahil etmesi halinde BBC, bunu bu tür bir talimat gereği bu şekilde yapıyor olduğunu duyurabilir;

(5) Eğer Ofcom bir hizmet içinde sunulan bir programın İlgili Uygulama Kuralını ihlal ettiğine kanaat getirirse, BBC'den o programı o hizmet içinde bir daha hiçbir zaman yayınlamaması yönünde talimatta bulunabilir.

(6) Ofcom'un –

a) BBC'ye paragraf (1) çerçevesinde bir talimat vermesi halinde veya,

b) Paragraf (3) yetkesiyle BBC'den bir savunma alırsa,

Ofcom bildirim veya savunmaların bir suretini, Devlet Bakanlığı'na iletecektir.

(7) "İlgili Uygulama Kuralı" Madde 95'de tanımlanmaktadır.

94. Ofcom'un BBC'ye para cezası kesme yetkisi

(1) Eğer Ofcom, verdiği herhangi bir hizmete ilişkin olarak BBC'nin herhangi bir İlgili Uygulama Kuralını ihlal ettiğine kanaat getirirse belirli bir süre içinde belirtilen bir para cezasını ödemesi için BBC'ye bir bildirimde bulunabilir.

(2) Bu madde çerçevesinde herhangi bir zamanda verilebilecek para cezasının miktarı, 2003 yılı İletişim Kanunu'nun 198 (5) sayılı kısmında belirtilen azami miktarı geçemez.

(3) Böyle bir bildirimin verilmesine zemin teşkil etmesi muhtemel görünen konular hakkında BBC'ye makul bir savunma fırsatı vermediği müddetçe Ofcom, BBC'ye paragraf (1) çerçevesinde bir talimat vermemek zorundadır.

(4) Ofcom'un –

(a) BBC'ye paragraf (1) çerçevesinde bir bildirimde bulunması halinde veya,

(b) Paragraf (3) yetkesiyle BBC'den bir savunma alırsa,

Ofcom bildirim veya savunmaların bir suretini, Devlet Bakanlığı'na iletecektir.

(5) Paragraf 1 çerçevesinde Ofcom'un yetkileri yoluyla koyduğu bir uygulama, aynı ihlale ilişkin konudaki Madde 93 çerçevesinde Ofcom'un yetkileri yoluyla koyduğu hiçbir uygulamaya engel olmaz.

(6) "İlgili Uygulama Kuralı" Madde 95'de tanımlanmaktadır.

95. İlgili Uygulama Kuralları

(1) 93. ve 94. Maddelerin amaçları çerçevesinde ilgili uygulama kuralları, BBC'ye uyması için yüklenen kurallardır. Bu kurallar şunlardır:—

(a) Madde 45 (Hakkaniyet Kuralları);

(b) Madde 46 [Program Standart Kuralları (Yayın İlkeleri)];

(c) Madde 47 (Haberlere ve güncel olaylara ilişkin kurallar);

(d) Madde 49 (yerel yapımlar için konulan program kotaları);

(e) Madde 50 (İngiliz ulusları ve bölgeleri için programlama kuralları);

(f) Madde 51 (İngiliz ulusları ve bölgeleri için program yapım kuralları);

(g) Madde 52 (Bağımsız yapımlar için konulan kota kuralları);

(h) Madde 59 (Görme ve işitme engelliler için konulan kurallar);

(i) Madde 60 (Madde 59 çerçevesindeki amaçların değiştirilmesine ilişkin kurallar);

(j) Madde 61 (Program görevlendirmelerine ilişkin kurallar);

(k) Madde 62 (Yapım Kayıtları ve bunların);

(l) Madde 63 (uluslararası yükümlülükler);

(m) Madde 91 (Ofcom ile işbirliği);

(n) 2003 yılı İletişim Kanunu'nun 12 sayılı Çizelgesi'nin 1. paragrafı (Bağımsız ürünler kotası);

(o) 2003 yılı İletişim Kanunu'nun 12 sayılı Çizelgesi'nin 2. paragrafı (Şikayetlere ilişkin prosedürlerin yayımlanması görevi vb.)

(2) Buna ek olarak, sadece 94. Maddenin amacı çerçevesinde İlgili Uygulama Kuralları, Madde 93 çerçevesindeki (Ofcom'un tazminat yetkisi) talimat yoluyla BBC'nin uymakla yükümlü tutulduğu tüm kuralları içerir.

7. Kamu Medya Hizmetinin (KMH) Yönetişimi

Kamu Medya Hizmetinin yönetişimi hususunda Avrupa Konseyi, Medya ve Yeni İletişim Hizmetleri Yürütme Komitesine (CDMC) bağlı olarak çalışan Bilgi Toplumunda Kamu Medya Hizmetinin Yönetişimi Uzmanlar Alt-çalışma Grubu'nun (MC-S-PG) 17 – 18 Eylül 2009 tarihlerinde Fransa'nın Strazburg kentinde yaptığı toplantıda, kamu medya hizmetinin yönetişimine ilişkin önemli saptamalarda bulunulmuştur.

Bu saptamalar, kamu medya hizmeti kuruluşunun içerden ve dışardan yönetişiminin başarılı bir şekilde nasıl yürütülebileceği sorusuna ışık tutmaktadır. Saptamalar şunlardır:

1. Kamu medya hizmeti (KMH) günümüzde birçok zorluklarla karşılaşmaktadır, ancak hizmet ettiği toplumu yansıtmak ve yeri geldiğinde hizmet ettiği toplumu zorlamak zorundadır.

2. KMH siyasi ve ekonomik çıkarlardan bağımsız kalmaya devam etmeli ve bu konumu onun en ayırıcı özelliği olmalıdır. Çoğulculuk ve sosyal birlikteliği sağlamak temel amaçlarıdır. İyi yönetişim, bu yüksek öneme haiz sosyal amaçların başarılmasının yanı sıra kamu hizmetinin bekasını ve sürdürülebilirliğini de sağlamalıdır. Özellikle KMH için, denetimi günlük işleyişten ayrı olarak yürütmek son derece önemlidir. Yakınsama ortamında KMH, bağımsız kalmaya ve topluma hesap verebilir olmaya devam etmelidir.

3. Tanım olarak "yönetişim" ülkeden ülkeye farklılıklar göstermektedir. KMH için önemli olan açıklık, şeffaflık ve hesap verebilirlik, örneğin yönetişimin ötesinde yönetmek, modellerini izlemek olmalıdır.

4. Kurallar, uygulanırken siyasi kültüre ve toplum davranışına bağlantılı olarak değişik ülkelerde farklı sonuçlara sebep olabilmektedirler. Yönetişim iki açıdan incelenebilir: bir tarafta paydaşlarla olan dış ilişkiler, bir tarafta da iç idare.

5. KMH yönetişimi oluştururken, kişilerin ve grupların davranışı yapılanmadan daha da öneme haizdir. Yönetişim modelleri dinamiktir ve izleyicilere ve teknolojik değişimlere yanıt vermelidir. KMH'nin yönetişimi ve denetimi ulusal geleneği takip etmelidir. Ortak ilkelerin oluşturulmasında hemfikir kalınması zordur. Paylaşılan bir sonuç da şudur: genel siyasi kültür özel öneme haizdir ve iyi yönetişimi başarmada bir ön şarttır.

6. Toplumun gelişmesiyle birlikte KMH hesap verebilirliğinin yeni enstrümanları; ileri değerlendirme komisyonlarına, panellere, kamu denetçisine (ombudsman) vb. organların gündemine gelmektedir. Çoklu-düzeyli yönetişim düzenlemeleri etkin gereçler olarak kullanılabilir, çünkü bunlar sorunların çözümüne yönelik karmaşık ve anlaşılabilir bir yaklaşımın uygulanmasına olanak tanımaktadırlar. Bunların dezavantajı ise gereksiz fazla düzenlemelerin oluşmasına kolayca imkân tanımalarıdır. Bu duruma karşı düzenleyici yanıt; öz ve ortak denetimleri daha yoğun ve genelde toplum davranışını daha esnek etkileyen formları kullanmakla verilebilir.

7. Kamu medya hizmetinin bağımsızlığı, hem denetleme ile amacı ve bütçesi arasında doğru bir denge bulunmadığı takdirde hem de bağımsızlığı uygun biçimde anlaşılmadığı

takdirde tam sayılamaz. Buna ilişkin olarak, düzenleyici otoriteyle ilişkiler medya ve hükümet arasında bir dolgu alanı olarak hizmet görebilir.

8. Mevcut şartlar altında kamu medya hizmetinin görev alanına çevrimiçi hizmetlerin de dâhil olması KMH ile izleyici arasındaki ilişkileri değiştirmektedir. Yüksek rekabet içeren ve teknolojinin yakınsadığı ortam içinde kamu medya hizmetinin konumunu güçlendirmek için kamu işletmecilerinin kendi izleyicileriyle, özellikle genç kuşaklarla olan teması korumalıdırlar. Bu bağlamda, KMH yönetişimi değişen medya ortamını yansıtmalıdır. KMH yönetişimi, kamu medya hizmetini kendi amacı içindeki görevini yerine getirmesine ve görevlerini sınırlandıracak herhangi bir tehdit olmaksızın çoğulculuğa hizmet etmesine imkân tanımalıdır. Ancak, modern ortamda kamu hizmeti, kamusal değer içeren içeriği de dağıtabilen değişik kuruluşlar ve platformlar tarafından taşınabilmektedir. Bu gelişmeleri izlerken ve bu tür bilgi ve görüntü malzemelerin zenginleşen karakterini ele alırken KMH kurumlarının demokratik çerçevesinin başkalarına devir edilemez bir unsuru olarak güvence altına alınması gereklidir.

9. KMH kurumları güven yaratır ve kamu hizmetinin devamını ve bağımsızlığını, arşivleri korumak için kültürel rolünü, yön verme gücünü, inanırlılığını ve araştırmacı gazetecilik de dâhil olmak üzere kaliteli gazeteciliği destekleme yetisini önemser. Özellikle, kamu hizmetinin yeni türdeki dağıtımı dikkate alınarak, uzun vadeli yapısal yatırımlara hangi tür içeriğin gerek duyduğu konusuna ilişkin olarak açık kıstaslar ortaya konulmalıdır.

10. Aynı zamanda, KMH kurumu ile rakipleri arasında işbirliği düşünülmeli ve iyi, kaliteli gazeteciliği teşvik etmek, film üretimini artırmak ve arşivlere daha geniş çaplı erişim sunmak için yeni ortaklık alanları bulunmalıdır. Bu bağlamda farklı kamu hizmeti türlerinin yeterli biçimde mali desteklenmesinin tesis edilmesini düşünmek tavsiye edilebilir olacaktır.

11. Kurumsal ve mali güvencelerine rağmen KMH faaliyeti, kamu tarafından bilinmeli ve desteklenmelidir. Buna ilişkin olarak, KMH için esas hedef kamu ile ilişkilerini güçlendirmektir., Sivil toplumun katılımı ortak çıkarların geniş biçimde kamu çıkarıyla uyumlaşmasını yoğunlaştırmalıdır.

12. Daha derin biçimde araştıracak olursak KMH faaliyetlerine iki tür kamu katkısının bulunduğunu ayırt edebiliriz: (a) kamu hizmeti programlarını zenginleştiren içerik temini ve çevrim içi katılım ve (b) kurumun yönetimine müdahil olma, ör; KMH yönetim kurullarında sivil toplumun temsil edilmesi gibi.

13. Bir taraftan KMH kurumunun yönetimine müdahil olma amacına kurumun özerkliği ve mesleki gereksinimlerine özel saygı göstermek gibi çeşitli sebeplerden dolayı itinayla yaklaşmak gerekirken bir taraftan da şeffaflık, yanıt verebilirlik ve hesap verebilirliği öngören ve kamunun kamu denetçileri ve elçilerinin atanması gibi yönetişimin etik yönünü kamçılayan kamu katılımının daha esnek şekillerinin daha ileri boyutta araştırılması gerekmektedir. KMH kurumuna kamusal çoğulcu yönetim modelini dayatmaksızın, KMH kurumunun işletilmesi ve özellikle görevini uygun biçimde yerine getirmesi hususunda sivil toplumla ortaklığının sağlanması merkezi öneme haizdir.

14. Kamu medya hizmetinin izleyici ile faal ilişkiler kurması birçok düzeye doğru; KMH amaç ve görevlerinin tanımlanmasındaki katılımın genişlemesine, yönetim ve mali konular da dâhil kurumsal düzeyde temsile ve programlamaya, bağımsız ve kullanıcı tarafından oluşturulan içeriğin temini yoluyla verilen hizmetleri geliştirmeye doğru genişleyebilir. Tüm bu müdahil olma durumlarının etkin olması için kamu, kamu hizmeti işletmecileri tarafından kendi tasarruflarında bulunan fırsatlar hakkında tamamen bilgilendirilmek zorundadırlar.

15. Kamunun yeni iletişim hizmetlerinin hızlı dağıtımına olan ilgisinin çeşitlenmesi, daha yakından incelenmeye değer bir husustur. KMH değişik topluluklarla ilişki kurmalı ve farklı etnik kökenli çevrimiçi topluluklarla ve gruplarla beraber çalışma yürütmelidir. Geniş sosyal şebekeleşme ve karşılıklı alışveriş şartları altında yayın konseylerinin ve diğer çoğulcu kurumların amacı ve rolü özel önem arz etmektedir. Hiçbir surette bu kurumlar dar niyetler ve amaçlar peşinde koşturmamalı, kamuyu geniş çapta temsil etmelidirler. Buna ilişkin olarak, bu kurumların personeli işe alma ve performans ölçümüne bağlı kıstasları ve usulleri açıklıkla oluşturmaları en çok istenen husustur. KMH, hem yönetime hem de hizmetlerin teminine ait konularda oturumlar ve tartışmalar düzenleyerek kamunun ilgisini artıracak diğer yöntemleri de düşünmelidir.

16. KMH, kamunun ve özelikle genç kesiminin de katılacağı yeni gereçleri ve mekanizmaları araştırmalıdır. KMH üyelerini faal hale geçirmek ve eleştiriye açık katılımcılarını ortak ilişkiler içine dahil etmek için izleyicinin zihnini etkilemeye gayret göstermelidir.

17. İdari bakış açısından iyi yönetişim kurum için daha iyi sonuçlara erişmekle ilgilidir. Yüksek kaliteli yönetim, yüksek kaliteli bir kurum olmanın özelliğinde çok önemli bir yer teşkil eder. Bu bağlamda, Başkan ve Yönetim Kurulu ve rolleri ve sorumlulukları arasında temiz bir ilişki anlayışı kurmak temel bir husustur. Bu bağlar üzerine uygulanan siyasi baskı gergin ilişkileri daha da gerer ve kamu medya hizmetinin bağımsızlığını tehlikeye düşürür.

18. İyi yönetişimin ve idarenin başarılması için bir diğer önemli faktör ise açık kıstaslarla gözleme dayalı değerlendirmenin yapılarak izlenilen eğitim ve beceri oluşumunun teminidir. Yeni hizmetlerin hızla çoğalması idari ve yaratıcı personeli ortaya çıkarmakta birlikte, bunların izleyici ve topluluklarla ilgilenişi üzerine odaklanılması da gereklidir. Sürekli paneller ile çevrimiçi panellerin başlatılması, yönetişimin idari boyutunun kamu tarafından düzeltilmesini sağlayabilir. İşletmeciliğin ötesinde bir üst düzey yöneticinin panellerde yer alan fikir ve teklifleri yönetim kuruluna taşımayla ilgilenmesi katılımın aşağıdan yukarıya doğru olan tutarlılığını sağlayabilir.

19. Kamu medya hizmetinin başarısı, objektif kıstaslar tanımlamak mümkün olmadığından dolayı karmaşık bir amaç olarak kalmaya devam edecektir. KMH yönetişimi karmaşık ve doğası gereği anlaşılır gelebilir, ancak kurum tarafından izlenecek uzun vadeli amaçlar dikkate alınmalıdır. Mümkün olduğu kadar çok sinerjiye dayalı kurum içi çalışmalar yeni fikirleri çoğaltabilir ve sonuç alımını artırabilir.

20. Sayısal çağda, KMH yayınlarının farklılığı onun ayırıcı özelliği olarak kalmaya devam etmelidir. Yüksek kaliteli yapım için uygun bir ölçüt de izleyiciye sağladığı erişim olabilir ve bu, farklı türler ve gruplar için üretilen yapımlar için de söylenebilir.

21. Yeni yüksek rekabet ortamı KMH için güçlü bir liderliği gündeme getirmektedir. Müdürlerinin, yeni teknolojilerin insanlar ve yayın süreçleri üzerindeki etkiyi anlayarak, yenilikçiliğin, yeni medya kültürünün ve her tür meslek çalışanlarının, kurul üyelerinin ve gazetecilerin çok yönlü beceri performansı göstermelerinin kurumun etkin işletilmesi için gerekli ön-koşulları olduğunun geniş görüşlülüğüyle çalışmak zorundadırlar. Medya platformları üzerindeki akış, içeriği çeşitlendirmekte, yeni duruma daha hızlı tepki verme ve uyum gerektiren yeni yapım, denetim ve kontrol yöntemleri de ortaya çıkarmaktadır. Diyalog yoğunlaşmakta ve daha hızlı hatlarda yerini almaktadır. Bu bağlamda, KMH iletişimini aşağıda yer alan ortaklarla genişletmek önemli olacaktır.

a) Medya endüstrisi;

b) Medya düzenleyici otoriteleri

c) Mali otoriteler ve ulusal denetleme kurumları,

d) Etik komisyonlar

22. KMH, kendi idaresini etkilemeyen ancak tüm medya sektörü üzerinde çok daha geniş çaplı bir etkisi olan öz denetim ve ortak denetim kurallarının oluşturulmasında etkin rol oynamalıdır. Bu sebeple, kamu medyası güven tesis edebilir ve diğer medya türleri için ilham alınacak bir model olabilir. İlgili kurumlarla yoğun iletişim ve diyalog, kamu hizmeti görevinin değerlendirilmesi için uygun kıstaslar oluşturmada üretken bir temel teşkil edebilir.

23. Yenilikçilik ve güçlü bir bilgi toplumunun inşa sahasının başında yer almak, kamu medya hizmetinin takip etmesi gereken zorluklarıdır. Sürekli olarak KMH gündeminde olması gereken amaçları bir araya getirmek ve kamu görevinin bir unsuru olmak zorundadır. Buna ilişkin olarak, KMH, portallarla ortaklıklar kurmalı, yaratıcılığı geliştirmeli, yapımlarını çeşitlendirmeli ve sivil ve mobil gazetecilik gibi en iyi uygulamalardan faydalanmalıdır.

24. Sonuç itibarıyla, KMH yönetişiminin başarılı olması için şu dört unsur gereklidir.

- Bağımsızlık
- İlgili olma
- Yenilikçilik ve
- Birbirine bağımlılık

8. TRT Kurumunun Kamu Medya Hizmeti Kuruluşu olabilmesini teminen yapılması gerekenler:

2954 Sayılı TRT Kanununda TRT'nin mevcut görevleri şunlardır:

Görevler:

Madde 9– Türkiye Radyo-Televizyon Kurumunun görevleri şunlardır:

a) **(Değişik : 12/1/1989 - 3517/6 md.; İptal: Ana. Mah.nin 18/5/1990 tarih ve E. 1989/9, K. 1990/8 sayılı Kararıyla.; Yeniden düzenleme: 6/7/1999-4397/2 md.)** Radyo ve televizyon yayınları yapmak ve bu amaçla radyo ve televizyon verici istasyonları, program iletim sistemleri ve stüdyo tesisleri kurmak, geliştirmek, radyo ve televizyon yayınları alanında ek gelir temin edecek düzenlemeler yapmak ve faaliyette bulunmak,

b) Radyo ve televizyon yayınları için haber toplama ve program yayın ve yapımı maksatlarıyla gerekli birimleri oluşturmak,

c) **(Değişik: 11/6/2008-5767/2 md.)** Bu Kanun çerçevesinde; Türkiye sınırları içinde yayın yapan yerel, bölgesel, ulusal radyo ve televizyon kurum ve kuruluşları ile sözleşme, anlaşma ve protokoller imza etmek; ayrıca Başbakanlığın onayını alarak gerektiğinde uluslararası radyo ve televizyon kurum ve kuruluşları ile anlaşma, sözleşme ve protokoller imza etmek,

d) (...)(3) Tesislerde kullanılacak alet ve cihazlar ile ilgili araştırmalar yapmak veya yaptırmak, bunların onarım ve bakımlarını yapmak veya yaptırmak ve gerekli hallerde işletme için zorunlu olan alet ve cihazları imal etmek veya ettirmek,

e) Yurt içine yapılacak; haber, kültür, bilim, sanat, eğlence ve benzeri türlerde eğitici, aydınlatıcı ve eğlendirici nitelikte her türlü yayınlarla

1. Atatürk ilke ve inkılâplarının kökleşmesine, Türkiye Cumhuriyetinin çağdaş uygarlık düzeyinin üstüne çıkmasını öngören milli hedeflerin gerçekleşmesine,
2. Devletin varlık ve bağımsızlığının, ülkenin ve milletin bölünmez bütünlüğünün, toplumun huzurunun, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı ve Atatürk Milliyetçiliğine dayanan demokratik, laik ve sosyal hukuk devleti niteliklerinin korunmasına ve güçlendirilmesine,
3. Milli eğitim ve milli kültürün geliştirilmesine,
4. Devletin milli güvenlik siyasetinin, milli ve ekonomik menfaatlerinin korunmasına,

---

(3) Bu bendin başındaki "İstasyon ve", ibaresi 12/1/1989 tarih ve 3517 sayılı Kanunun 7 nci maddesi ile yürürlükten kaldırılmış daha sonra mezkur madde Anayasa Mahkemesinin 18/5/1990 tarih ve E. 1989/9, K. 1990/8 sayılı Kararıyla iptal edilmiştir.

5. Kamuoyunun Anayasa ilkeleri doğrultusunda serbestçe ve sağlıklı bir şekilde oluşmasına, yardımcı olmak.

f) Yurt dışına yapılacak yayınlarla:

1. Devletin her alanda tanıtılmasına,
2. Yurt dışında bulunan Türk vatandaşlarının Türkiye Cumhuriyeti ile ilişkilerinin sürdürülmesine

Görüldüğü üzere mevcut TRT Kanununda yeni teknolojilere ilişkin görev ve tanımlamalar yer almamaktadır. TRT Kanunu, yeni teknolojiler ve Avrupa Konseyi ve Avrupa Birliği Tavsiye Kararları, Raporları çerçevesinde mutlaka ve ivedilikle yeniden gözden geçirilmelidir.

TRT Kanununda, Özellikle Avrupa Konseyi 2007 (3) sayılı Tavsiye Kararı paralelinde mutlaka düzenlemeler yapılmalıdır. Bu düzenlemelerden bazıları şunlar olmalıdır:

1- TRT'nin amaçları, görevleri açıkça ve anlaşılır şekilde Bilgi Toplumu çerçevesinde yeniden tanımlanmalıdır.

2- TRT Kanunundaki tanımlar yeniden ele alınmalı ve sayısalı da kapsayacak şekilde genişletilmelidir.

3- Karasal sayısal yayınlara geçişte TRT'ye merkezi rol verilmelidir.

a) Tüketicinin sayısal TV hizmetlerine ilgisini çekmek, bu hizmetlere karşı tüketicinin korkularının üstesinden gelmek, (Set-üstü- kutular birbiriyle işleyebilir, uyumlu olmalı ve makul fiyatta sağlanmalıdır. Hizmetler (İngiltere - Freeview örneği) ücretsiz sağlanabilmelidir, ücretsiz karasal yayın buketi oluşturmalı, ancak ödemeli TV hizmeti ve diğer hizmetler de vermelidir.)

b) Sayısala dönüşümde en önemli platform olarak görülen Sayısal karasal TV'nin gelişimini hızlandırma rolü üstlenmelidir.

c) Analog-kapama hedefine varmada ana rol üstlenmelidir.

4- TRT hizmetlerini çeşitlendirmelidir. (Tematik kanallar kurmalı, ödemeli TV, etkileşimli hizmetler, internet hizmetleri vb.) Avrupa Birliği kamu hizmeti

yayıncılığına ilişkin olarak AB Konseyi ve üye Devletlerin Hükümet temsilcilerinin 25 Ocak 1999 tarihinde aldığı Kararında, Amsterdam Protokolü'nde yer alan ifadeler yeniden vurgulanmış, yeni görsel-işitsel ve enformasyon hizmetlerin faydalarını topluma sunma konusunda kamu hizmeti yayıncılığının önemli bir rol oynadığı ifade edilmiştir. Topluma kaliteli program ve hizmetler sunmada kamu hizmeti yayıncılığının yeteneğinin, sayısal çağdaki gelişim ve değişim faaliyetleri de dahil olmak üzere yeniden yapılandırılması ve teşvik edilmesinin zorunlu olduğu ifade edilmiştir. Buna ek olarak kamu hizmeti yayıncılığının geleneksel bir özelliği olan temel hizmetlerini şifresiz yayınlaması zorunluluğuna karşın, şifreli olarak "tematik" veya "izlediğin kadar öde" gibi ek hizmetleri de sunabilmelerine imkan tanınmıştır. TRT'nin de bu hizmetleri verebilmesi sağlanmalıdır.

5- Kamu hizmeti yayıncısı kuruluşun kaynaştırıcı, birleştirici toplumsal rolü sayısalda da tesis edilmelidir.

6- İzleyicilerin yeni teknolojiyle birlikte değişen taleplerine (etkileşimli hizmetler) ayak uydurabilmelidir.

7- Bilgi Toplumunda demokratik, sosyal ve kültürel katılımı sağlamalıdır.

8- Şeffaf ve hesap verebilir olmalıdır. Pazar ve rekabet durumuna göre yeniden yapılanmalıdır.

a. "Sayısal Çağda Avrupa'nın Görsel-işitsel Politikaları" başlıklı AB'nin Görsel-işitsel Politikalarını belirleyen üst düzey bir çalışma grubu raporunda, Avrupa ülkelerinde kamu hizmeti yayıncılarının finansmanı konusunda "orantısallık" ve "açıklık" ilkeleri getirilmiştir. **Orantısallık ilkesi,** kamusal fonların sadece kamu hizmeti faaliyetleri için tahsis edilmesini ve bunun haricindeki faaliyetlere harcanmamasını ifade etmektedir. **Açıklık ilkesi** ise, üye Devletlerin kamu hizmeti görevlerinin tarifini açıklıkla belirtmeleri, mali şeffaflığın sağlanması ve kamu sektörü işletmecilerinin tamamen ticari olan faaliyetleri için ayrı hesaplar tutulması gerektiğini ifade etmektedir.

b. Pazar dengelerini bozmamalı, rekabet kuralları çerçevesinde kaliteli programlar ve hizmetler sunmalıdır. **Avrupa Topluluğu'nun Kurucu Antlaşması olan Roma Antlaşması'na 02.10.1997 tarihinde 32 Sayılı Protokol ile eklenen**

Kamu Hizmeti Yayıncılığına dair Amsterdam Protokolü'nde "her üye Devletten inisiyatifinde bulunan kamu yayıncılığının kamusal amaçlarını gerçekleştirebilmeleri için kamu hizmeti yayıncılarına gerekli finansmanı sağlamaları, bu amaçlar gerçekleştirilirken topluluğun ticaret ve rekabetle ilgili ortak çıkarlarına ters düşülmemesi" istenmiştir**.**

c. Telif haklarına sayısal ortamda riayeti tesis etmeli, örnek olmalıdır.

d. İngiltere ve bazı diğer Avrupa ülkelerinde olduğu gibi verdiği ve vereceği hizmetler için kamusal değer testleri ve pazar değerlendirme testleri uygulamalıdır.

9. Her platformda yerini almalıdır (Karasal, Uydu ve Kablo). Kamu hizmeti yayıncısı kuruluşlar için platformlara "zorunlu taşıma kuralları" getirilmelidir.

10. Haber, bilgi, eğitim, kültür, spor ve eğlence programlarını ve içeriğini kamusal bir katma değer ifade edecek şekilde sağlamalıdır.

11. Medya okuryazarlığını güçlendirmelidir.

12. TRT'nin kamu hizmeti yükümlülükleri sadece TRT'ye değil, özel kuruluşların bazılarına hizmet lisans sözleşmeleri yoluyla da verilmesi sağlanmalıdır. İngiltere'deki ticari kamu hizmeti yayıncısı kuruluşlar bunlara örnek olabilir (Ancak İngiltere'deki ticari kamu hizmeti yayıncılığı pek başarılı bir yayıncılık modeli olamamıştır.)

13. TRT, özel yayıncı kuruluşlarla rekabeti hedeflememelidir. Kaliteli içerik temin etmeli ve toplumsal amaçlarını gerçekleştirmeye çalışmalıdır. Amaçlarını, görevlerini ve yükümlülüklerini ne derece yerine getirdiğini kendisi de ölçmeli, izlenme oranlarını değil, yayınladığı programın birey üzerinde, sosyal, toplumsal etkilerini değerlendirecek ve ölçecek yöntemlerle saptayabilir.

14. TRT için yeni amaçlar, görevler ve yükümlülüklerin oluşturulmasını müteakip, bunların yerine getirmesine ilişkin performans kriterleri oluşturulmalı ve bu kriterler bazında ölçümler yapılmalıdır.

15. TRT Özdenetimi ile RTÜK denetimi arasında bir protokol / mutabakatname düzenlenmeli (bir ortak-denetim modeli oluşturulmalı), TRT'nin yayın ihlalleri yapmasının önü kesilmeli, gerektiğinde yaptırımlar uygulanabilmelidir.

16. TRT'nin yenilikler yapabilmesi ve yeni hizmetler sunmasını teminen finansman ihtiyacı pazar dengeleri bozulmadan sağlanabilmelidir.

17. TRT'nin, reklam pastası payındaki gelirlerinden vazgeçmesi mümkün olabilir. Böylece bir kamu medya hizmeti kuruluşu olarak TRT'nin özel amaçlarının, yükümlülüklerinin ve görevlerinin olduğu herkesçe daha iyi anlaşılabilir ve kamunun kamusal desteği artabilir.

18. TRT'nin de BBC gibi ayrıntılı düzenlemeler içeren 'Sözleşme' ve/veya 'Anlaşma' çerçevesinde faaliyet yürütebilmesi için yeni yöntemler araştırılabilir.

Saygılarımla arz ederim.

İrfan Dündar ERENTÜRK
Üst Kurul Uzmanı